

Programma begroting 2024

Inhoudsopgave

Inleiding.....	4
Leeswijzer	10
Beleidsbegroting	11
Programma 1 Sociale leefomgeving.....	12
Wat willen we bereiken en wat gaan we daarvoor doen?.....	13
Verplichte beleidsindicatoren	15
Wat gaat het kosten?	16
Programma 2 Ondernemen.....	18
Wat willen we bereiken en wat gaan we daarvoor doen?.....	19
Verplichte beleidsindicatoren	21
Wat gaat het kosten?	21
Programma 3 Ruimtelijke leefomgeving.....	23
Wat willen we bereiken en wat gaan we daarvoor doen?.....	24
Verplichte beleidsindicatoren	26
Wat gaat het kosten?	26
Programma 4 Beheer openbare ruimte.....	28
Wat willen we bereiken en wat gaan we daarvoor doen?.....	28
Verplichte beleidsindicatoren	29
Wat gaat het kosten?	30
Programma 5 Bestuur en dienstverlening	31
Wat willen we bereiken en wat gaan we daarvoor doen?.....	31
Verplichte beleidsindicatoren	33
Wat gaat het kosten?	33
Onderdeel 11 Algemene dekkingsmiddelen.....	35
Wat gaat het kosten?	35
Onderdeel 12 Overhead	36
Wat gaat het kosten?	36
Onderdeel 13 Vennootschapsbelasting.....	37
Wat gaat het kosten?	37
Paragrafen	38

A. Weerstandsvermogen en Risicobeheersing.....	39
B. Onderhoud kapitaalgoederen	50
C. Financiering	57
D. Bedrijfsvoering.....	62
E. Verbonden partijen	67
F. Lokale heffingen.....	77
G. Grondbeleid.....	86
Financiële Begroting	90
Overzicht baten en lasten.....	90
Inleiding en begrotingsuitgangspunten 2024	91
Dekkingsplan begroting 2024	96
Bijlagen	105
Bijlage 1: Lasten en baten taakvelden per programma	106
Bijlage 2: Kerngegevens begroting	108
Bijlage 3: Specificatie saldi reserves en voorzieningen	110
Bijlage 4: Specificatie stortingen en beschikkingen reserves en voorzieningen.....	111
Bijlage 5: Overzicht mutaties reserves en incidentele baten en lasten	115
Bijlage 6: Mutaties reserves met een structureel karakter	115
Bijlage 7: Activiteitenplan investeringen.....	116
Bijlage 8: Overhead (o.b.v. IV3-indeling)	123
Bijlage 9: Lijst van gebruikte afkortingen.....	124

Inleiding

Met enige trots presenteren wij u de begroting 2024 met de meerjarenramingen voor de jaren 2025-2027. U bent het niet van ons gewend een begroting te ontvangen waarvan de eerste jaarschijf niet sluitend is. Als gemeenteraad hebt u het budgetrecht en met het vaststellen van de begroting geeft u het college toestemming om uitvoering te geven aan de in deze begroting opgenomen ambities.

De Koersnota die uw raad in juli jl. heeft vastgesteld, is de basis geweest voor deze begroting.

Op basis van dit document heeft u besloten op een aantal beleidsterreinen flink te investeren om ambities te realiseren en om in de organisatie de basis op orde te brengen. Hierna gaan wij in op deze voornemens en de financiële gevolgen.

Beleidsinhoudelijk

Voor de Koersnota hebben wij een omgevingsanalyse gemaakt. Want: hoe meer inzicht we hebben in de veranderingen in onze omgeving, des te beter kunnen we inspelen op de veranderende vraag vanuit onze gemeenschap. In de omgevingsanalyse hebben we gekeken naar zes factoren: demografisch, economisch, sociaal-cultureel, technologisch, ecologisch en politiek-juridisch.

Deze omgevingsanalyse heeft duidelijk gemaakt dat keuzes gemaakt moeten worden om samen te kunnen blijven werken aan die vitale gemeente Oirschot. We kunnen niet alles, en al zeker niet alles tegelijk. Omdat de financiële middelen niet oneindig zijn, maar ook omdat onze ambtelijke organisatie haar grenzen kent.

Met de vaststelling van de Koersnota heeft de raad besloten de komende periode de nadruk te leggen op twee programma's, te weten:

Programma 1, Sociale leefomgeving: samenwerken aan goed leven in Oirschot en aan het bevorderen van de sociale samenhang. Speerpunten binnen dit programma zijn:

- Op weg naar een dementievriendelijke gemeente.
- Betere ondersteuning voor mantelzorgers.
- Aanpak van armoede en schulden.
- Start bouw kindcentrum De Vliertuin in Middelbeers.
- Investeren in kunst en cultuur (o.a. meer subsidie en ondersteuning twee cultuurfestivals).
- Terugdringen psychische kwetsbaarheid onder jongeren.
- Behoud van een nieuwkomersklas voor vluchtelingen.
- Terugdringen alcohol- en drugsgebruik.
- Inzet van een wijk-GGD'er voor kwetsbare personen en personen met verward gedrag.
- Opwaarderen bibliotheek (verruiming openingstijden, uitbouwen activiteiten).
- Bevorderen vitaliteit door uitvoering Oirschots Sportakkoord.

En op

Programma 5, Bestuur en dienstverlening; investeren in het zijn én blijven van een aantrekkelijke werkgever en een krachtige samenwerkingspartner, die de basis op orde heeft en daarmee een goede dienstverlening voor haar inwoners en bedrijven borgt. Binnen dit programma liggen de prioriteiten bij:

- Verkenning intensieve samenwerking gemeente Best.
- Versterken ambtelijke organisatie door o.a. aantrekken personeel en de basis op orde brengen.

Ook in de paragraaf bedrijfsvoering gaan we hier nader op in.

Hoewel we duidelijk prioriteit hebben uitgesproken voor de programma's 1 en 5 zullen ook in de overige programma's in 2024 de nodige ambities en activiteiten uitgevoerd worden.

Een kleine greep uit de verschillende programma's:

Programma 2, Ondernemen

- Uitvoering centrumplan Oirschot (start herinrichting).
- Upgrade bedrijventerreinen de Stad en Steenfort.
- Afronden aanleg fiets- en wandelroutes rondom de Kleine en Grote Beerze.
- Aanleg faunapassages Logtsebaan.
- Verduurzamen gemeentelijke monumenten en inzet op erfgoededucatie.

Programma 3, Ruimtelijke leefomgeving

- Bouw nieuwe woningen voor verschillende doelgroepen (o.a. Ekerschot Noord, Eindhovense dijk/Moorland en Doornboomstraat/Smidsstraat).
- Ondersteunen en begeleiden van agrarische ondernemers.
- Werken aan een energieneutrale gemeente in 2040, o.a. door verduurzamen gemeentelijke gebouwen en gebouwen maatschappelijke organisaties.

Programma 4, Beheer Openbare ruimte

- Herinrichten, vervangen riolering en verkeersveiliger maken Lindeakkers (Oostelbeers), Margrietstraat, Anjerstraat en Leliestraat (Middelbeers).
- Voorbereiden herinrichting rotonde Lidl (Oirschot).
- Voorbereiden aanleg Verbindingsweg (nieuwe weg tussen rotonde Laco en Eindhovensedijk).
- Extra inzet onkruidbestrijding.
- Verkeersveiliger maken kruising Logtsebaan, Steenrijt en Nieuwedijk (Spoordonk).
- Voorbereiden bouw grondstoffencentrum.
- Vervangen openbare verlichting door LED-verlichting.

Dit heeft zijn (financiële) vertaling gekregen in de voorliggende programmabegroting. Bij de betreffende programma's lichten we deze voornemens nader toe.

Het financieel perspectief

De afgelopen jaren hebben wij het beleid gevolgd dat van de begroting en de meerjarenramingen tenminste de eerste en de laatste jaarschijf met een positief saldo sloten. Dat is met de voorliggende begroting niet het geval. Wij presenteren u een begroting 2024 met een tekort. Hierna leggen we uit hoe we tot dit saldo gekomen zijn en wat dit betekent.

In de koersnota 2024 hebben we, op basis van de toen bekende cijfers (en inclusief de gevolgen van de meicirculaire 2023) een verwacht financieel perspectief geschetst voor de conceptbegroting 2024-2027.

Wij hebben u toen de onderstaande uitkomsten gepresenteerd.

bedragen x € 1.000	positieve bedragen zijn nadelen, negatieve zijn voordelen			
	2024	2025	2026	2027
Perspectief bij Koersnota in juni	-451	-338	1.037	892

De eerste twee jaarschijven lieten een positief saldo zien en de laatste twee jaren juist niet. Vervolgens hebben wij aan u de gevolgen van de meicirculaire gepresenteerd. Deze had vooral positieve gevolgen voor onze begroting en meerjarenramingen. Dit leidde tot het volgende beeld.

bedragen x € 1.000	positieve bedragen zijn nadelen, negatieve zijn voordelen			
	2024	2025	2026	2027
Perspectief na verwerking mei circulaire in juni	-382	-2.139	-107	-1.281

Al met al was een rooskleurig financieel beeld ontstaan. Deze cijfers zijn het startpunt geweest voor het college voor het opstellen van de conceptbegroting 2024-2027.

bedragen x € 1.000	positieve bedragen zijn nadelen, negatieve zijn voordelen			
	2024	2025	2026	2027
Uitkomst concept begroting 2024 in september	133	-2.545	-652	-1.437

De conclusie is dat de begroting voor de jaren 2025 t/m 2027 in evenwicht is maar dat 2024 een nadelig exploitatiesaldo laat zien van € 133.000. In dit saldo zijn de financiële effecten van de Burap 2023 niet meegenomen.

Het verschil tussen de uitkomst van juni en die van september heeft de volgende oorzaken:

bedragen x € 1.000	positieve bedragen zijn nadelen, negatieve zijn voordelen			
	2024	2025	2026	2027
1. Diverse begrotingswijzigingen na vaststelling meicirculaire	-122	-582	-430	-114
2. Correctie toekomst de Enck	-65	-65	-54	-
3. Terugdraaien lagere OZB Westfields	145	145	145	145
4. Aanvullende wensen per programma	218	218	271	271
5. Gevolgen CAO-gemeenten 2023 voor '24 tot '27	62	115	218	554
6. OZB & overige belastingopbrengsten 2024	3	-412	-694	-794
7. Correctie incidentele baten en lasten (zie bijlage 5)	275	175		
Vershil tussen uitkomst juni en uitkomst september	515	-406	-544	61

Toelichting op deze verschillen:

1. Diverse begrotingswijzigingen na vaststelling meicirculaire:

Een aantal begrotingswijzigingen bleek niet volledig verwerkt te zijn.

2. Correctie toekomst de Enck

Over de toekomst van de Enck is een afzonderlijk raadsbesluit genomen, waardoor onderdelen van De Enck en ondergrond vooralsnog in bezit van de gemeente blijven.

3. Terugdraaien lagere OZB Westfields

Het bij de jaarrekening 2022 geconstateerde nadeel op de OZB Westfields is administratief gecorrigeerd om tot een correcte berekening van de OZB opbrengst te komen. Deze correctie houdt verband met punt 6.

4. Aanvullende wensen per programma

Na vaststelling van de Koersnota heeft het college gemeend nog een aantal nieuwe initiatieven in de begroting op te nemen. Het gaat om uitbreiding van de formatie van de balie publiekszaken, dekking voor uitvoering van het IMBK en voor de realisatie van watertappunten in de dorpskern.

5. Gevolgen CAO-gemeenten 2023 voor '24 tot '27

Bij de Koersnota was een voorlopige inschatting gemaakt van de gevolgen van de nieuwe CAO afspraken gemeenten. Uit de definitieve berekening is gebleken dat de salarislasten verder toenemen.

6. OZB & overige belastingopbrengsten 2024

Na de verhoging van de tarieven met inflatiecorrectie van 6% is de opbrengst opnieuw berekend. Ook is daarbij rekening gehouden met de toename van het aantal woningen en de correcte opbrengst Westfields.

7. Correctie incidentele baten en lasten

Deze zijn nader gespecificeerd in bijlage 5 bij de begroting.

Bestuursrapportage

De afgelopen maanden is in de organisatie ook gewerkt aan het samenstellen van een tussentijdse rapportage over de voortgang van de uitvoering van de lopende begroting, de zogenaamde Bestuursrapportage (Burap). Dit proces overlapt deels het proces van het opstellen van de begroting.

De Burap 2023 wordt in uw vergadering van 24 oktober 2023 behandeld en door u vastgesteld, inclusief de hieruit voortvloeiende begrotingswijziging.

Groot nadeel van deze planning is dat de uitkomsten van de Burap niet meer direct verwerkt kunnen worden in de financiële ramingen voor de begroting. Die cijfers staan op dat moment namelijk al "stil". Om die reden willen we de p&c cyclus voor 2024 anders gaan inrichten. Hiervoor zullen wij afzonderlijke voorstellen aan uw raad voorbereiden.

Als uw raad akkoord gaat met de voorgestelde mutaties vanuit de Burap 2023 is het effect op het meerjarenperspectief als volgt.

bedragen x € 1.000	positieve bedragen zijn nadelen, negatieve zijn voordelen			
	2024	2025	2026	2027
Uitkomst Burap 2023	911	750	401	318
Uitkomst begroting 2024 inclusief effect Burap 2023	1.044	-1.795	-251	-1.119

Voor een verklaring verwijzen wij graag naar de Burap zelf die u als afzonderlijk raadsvoorstel ontvangt.

De conclusie hierbij is dat de begroting weliswaar in het 1^e jaar niet in evenwicht is, maar meerjarig wel structureel in evenwicht is. Dit betekent dat we, net als bij de begroting 2023, ook voor 2024 verwachten in aanmerking te komen voor toezicht achteraf (repressief toezicht) door de provincie.

In de voorliggende cijfers is overigens nog geen rekening gehouden met de septembercirculaire 2023 van de algemene uitkering. De verwachting is dat deze circulaire rond Prinsjesdag verschijnt. We streven ernaar u nog voor de begrotingsbehandeling over de uitkomsten te informeren.

Risico's

De risico's die wij voorzien zijn vermeld in paragraaf A Weerstandsvermogen en risicobeheersing. Risico's die hierin opgenomen zijn forse inflatie, flink stijgende energielasten, toename armoede, toenemende zorgkosten (vergrijzing) en toestroom van vluchtelingen.

De liquiditeitspositie van de gemeente blijft een aandachtspunt. Komende jaren gaan wij in het belang van de Oirschotse samenleving behoorlijk investeren. Zoals we nu ook zien bij de rijksoverheid kunnen deze uitgaven leiden tot een verhoging van het financieringstekort. Afgezet tegen de landelijke normen en gezien de lage rentevoet, achten wij dit verantwoord.

Ons weerstandsvermogen komt ruim boven de vastgestelde ratio van 2,0 uit. Met een zekerheid van 90% kunnen we met ons weerstandsvermogen alle geïntermediate risico's opvangen.

Meer leest u in de paragraaf Weerstandsvermogen.

Overigens zullen we de komende tijd nadenken over de wijze waarop wij onze reserves zo goed mogelijk kunnen inzetten om ambities te realiseren zonder onze exploitatie te belasten. Voorstellen hierover zullen u te zijner tijd bereiken.

Lokale heffingen

Voor de ontwikkeling van de lokale lasten hebben wij de financieel – technische uitgangspunten gehanteerd die met de al eerder genoemde Koersnota zijn vastgesteld. Overeenkomstig deze uitgangspunten zijn de OZB tarieven met 6% inflatiecorrectie verhoogd. Een verdere specificering is opgenomen in de paragraaf Lokale heffingen.

Bij de leges is sprake van voorlopige tarieven. De gevolgen van de Omgevingswet op de leges zijn nog niet in beeld. Daarnaast loopt momenteel een (intern) onderzoek naar de kostendekkendheid van de leges. De percentages van de hertaxaties bij de OZB en forensenbelasting dateren van afgelopen april. De correcte cijfers zijn pas in het najaar bekend. Tot slot is nu nog niet bekend of de reclamebelasting per volgend belastingjaar vervangen wordt door de BIZ.

In december leggen wij alle belastingverordeningen aan uw raad voor ter besluitvorming. Dan worden ook de definitieve tarieven voorgelegd. In een aantal situaties kunnen deze afwijken van de voorlopige tarieven die genoemd zijn in de paragraaf Lokale heffingen. Datzelfde geldt voor de raming van de opbrengsten. De financiële gevolgen daarvan nemen we dan mee in een begrotingswijziging.

Conclusie

In de begroting zijn voornemens opgenomen om onze ambities te realiseren, inclusief de daarvoor benodigde budgetten.

De eerste jaarschijf van de meerjarenramingen sluit met een negatief saldo. Volgens de door de provincie gestelde kaders zijn deze begroting en meerjarenramingen structureel in evenwicht.

De provincie gaat er vanuit dat als de begroting en de meerjarenraming structureel sluit met een positief saldo, er sprake is van begrotingsruimte die kan worden ingezet voor het opvangen van structurele financiële tegenvallers. Daarmee is deze begrotingsruimte aan te merken als structurele weerstandscapaciteit.

Wij verwachten dan ook goedkeuring te krijgen van deze toezichthouder en gaan er vanuit dat preventief toezicht niet aan de orde is.

Wij wensen u veel leesplezier en kijken uit naar het debat!

Het college van burgemeester en wethouders,

Leeswijzer

De programmabegroting 2024 is de tweede begroting die dit college u aanbiedt. Met deze begroting legt het college van burgemeester en wethouders de voor 2024 geplande uitgaven en inkomsten ter vaststelling aan de gemeenteraad voor. De begroting dient ter ondersteuning van de rol van de raad. In deze rol ligt de nadruk op kaderstelling, controle, sturing op hoofdlijnen, autorisatie en allocatie van middelen.

Een belangrijk kader bij het opstellen van deze begroting was het financieel perspectief uit de Koersnota 2024 en de richting, prioriteiten en suggesties die uw raad heeft aangedragen.

Daarnaast zijn bij het opstellen van deze begroting zowel koersnota, coalitieakkoord, collegeprogramma en landelijke ontwikkelingen betrokken

De opbouw van de programma's is ongewijzigd. De lay-out van de begroting is ook hetzelfde gebleven.

De begroting is globaal ingedeeld in de beleidsbegroting, de paragrafen en de financiële begroting. In het beleidsdeel van de begroting staan de teksten per programma en de bijbehorende budgetten. De indeling van de hoofdstukken gebeurt in lijn met de nummering van de programma's:

1. Sociale leefomgeving;
2. Ondernemen;
3. Ruimtelijke leefomgeving;
4. Beheer openbare ruimte;
5. Bestuur en dienstverlening.

Ieder programma heeft de volgende programma indeling

- Omgeving en ontwikkelingen: de lokale context waarbinnen de ambities en activiteiten gezien moeten worden.
- Speerpunten met activiteiten: per programma vermelden we onder '*Wat willen we bereiken en wat gaan we daarvoor doen?*' de speerpunten met activiteiten uit het coalitieakkoord.
- Verplichte beleidsindicatoren: vaste set beleidsindicatoren die de raad mogelijkheden biedt om te sturen
- Financiën: onder het kopje '*Wat gaat het kosten?*' zijn de kosten, de opbrengsten en het saldo/resultaat van het programma vermeld.

De paragrafen zijn opgesteld volgens het besluit begroting en verantwoording (BBV).

De financiële informatie met toelichting staat in het onderdeel 'financiële begroting'. Hier vindt u ook een uitgebreide toelichting op de voorstellen om tot een structureel sluitende begroting 2024-2027 te komen (dekkingsplan).

Tot slot zijn er bijlagen met specifieke (financiële) informatie.

Beleidsbegroting

Programma 1 Sociale leefomgeving

Omgeving en Ontwikkelingen

Hoe houden we onze inwoners en samenleving vitaal? Dat is de vraag die centraal staat in deze bestuursperiode. Ons uitgangspunt daarbij is de Visie Sociale Leefomgeving: 'Samen voor een sociaal Oirschot', zoals de gemeenteraad die eind 2021 heeft vastgesteld. Daarin is de ambitie uitgesproken dat inwoners van de gemeente Oirschot vanuit eigen kracht, leefplezier en vanuit een positieve leefomgeving 'samenredzaam' zijn. Ook onze samenwerkingspartners stimuleren wij om aan te haken bij de ontwikkeling van positieve gezondheid. Met hen zetten we daarnaast in op een sterk maatschappelijk veld.

We hebben aandacht voor de toename van het inwoneraantal en mede daardoor het aantal zorgvragen, waarbij het belangrijk blijft dat iedereen mee kan doen en dat we gelijke kansen op maat bieden. Daarbij hebben we specifiek aandacht voor de kwetsbare groepen inwoners, waaronder vluchtelingen, mensen in armoede, mensen met onbegrepen gedrag, de steeds grotere groep ouderen en psychisch kwetsbare jeugd. Ook anticiperen we op verschillende landelijke ontwikkelingen die op ons af komen, zoals de Hervormingsagenda jeugd, ontwikkelingen rondom bibliotheekwerk, stijgende armoede en dubbele vergrijzing.

Om de zelf- en samenredzaamheid te versterken is het belangrijk dat inwoners weten wat ze zelf kunnen doen om hun situatie te verbeteren (normaliseren), maar ook dat de verschillende uitvoerende organisaties weten wat het aanbod in onze gemeente is en elkaar weten te vinden. Vindbaarheid en zichtbaarheid van de voorzieningen heeft onze aandacht de komende periode. Daarnaast vinden we het belangrijk om onze inwoners zo goed mogelijk de weg te wijzen in alle regelingen en naar uitvoerende partijen.

Ook moet er een stevige verbinding zijn tussen de domeinen van zorg en veiligheid binnen de gemeente, zodat er een optimale balans is tussen preventie, zorg en repressie. Naarmate problemen van inwoners complexer worden, neemt de noodzaak van regie en verbinding toe. Zelfredzaamheid en eigen kracht is immers niet voor iedere burger of ieder gezin weggelegd. In lijn met de Evaluatie van de netwerksamenwerking en de Bestuurlijke toekomst van het Sociaal Domein gaan we voor minder versnippering en meer regie op de (uitvoerings)partners. Het uitgangspunt blijft een integrale toegang tot zorg en ondersteuning: één gezin, één plan, één regisseur. We streven ernaar om integraal en zo snel mogelijk (liefst aan de voorkant) passende hulp en ondersteuning in te zetten met als doel 'niemand tussen wal en schip'.

Sociale leefomgeving omvat een groot en belangrijk deel van onze gemeentelijke taken en financiën. Door de stijgende zorgkosten blijft het belangrijk om inzicht te krijgen én te houden in het gebruik van ondersteuning, budgetverloop, in-, door- en uitstroom en voortgang van de genomen maatregelen, waaronder ook preventieve activiteiten. We willen (nog beter) grip houden op alle (financiële) ontwikkelingen en maatschappelijke effecten die wij willen bereiken. Goede monitoring draagt daaraan bij en daar zetten wij in 2024 verder op in.

Wat willen we bereiken en wat gaan we daarvoor doen?

Speerpunt 1. Participatie en Meedoen; ons uitgangspunt is dat iedereen naar vermogen kan meedoen.

Activiteit 1.1 Uitvoering geven aan het beleidsplan Participatie en Meedoen met als doel zelfredzame inwoners en een samenredzame maatschappij in een positieve leefomgeving waarin minder professionele zorg nodig is. Onderwerpen hierin zijn onder meer stimuleren van arbeidsparticipatie, bestrijden van laaggeletterdheid en het vergroten van digitale vaardigheden, dementievriendelijk maken van de gemeente, activiteiten rondom 'één tegen eenzaamheid', waardering en ondersteuning mantelzorgers en inclusie.

Activiteit 1.2 Het bestrijden van armoede en schuldenproblematiek door middel van vroegsignalering. De komende jaren blijven we extra investeren op preventieve activiteiten, energiebesparende maatregelen, communicatie en voorlichting.

Activiteit 1.3 Het uitbreiden van de 'woonvisie voor ouderen' met andere bijzondere doelgroepen, waaronder mensen met onbegrepen gedrag.

Activiteit 1.4 Uitvoering geven aan het kunst- en cultuurbeleid ter versterking van onze identiteit en verbinding van onze inwoners.

Activiteit 1.5 Doorontwikkelen van het bibliotheekwerk zodat we beter aansluiten op de zorgplicht vanuit de bibliotheekwet en (onder meer samen met LEV en mogelijk andere partners) zorgen voor een nieuwe integrale huiskamerfunctie in De Stoelendans.

Speerpunt 2. Opvoeden en Opgroeien; Meer jeugdigen ontwikkelen zich optimaal.

Activiteit 2.1 We geven uitvoering aan het beleidsplan Opvoeden en Opgroeien met als doel dat kinderen gezond en veilig kunnen opgroeien. We hebben extra aandacht voor de psychische kwetsbaarheid van jongeren door de inzet van verschillende activiteiten.

Activiteit 2.2 We zorgen ervoor dat onze onderwijsvoorzieningen op orde zijn en blijven (conform IHP). Specifieke aandacht gaat daarbij uit naar de initiatieven vanuit De Beerzen. De planning is om in het najaar van 2024 te starten met de bouw van kindcentrum De Vliertuin in de Beerzen om voor het nieuwe schooljaar 2025-2026 in gebruik te nemen. Daarnaast geven we uitvoering aan de plannen voor kindcentrum De Beuk.

Activiteit 2.3 We zetten de nieuwkomersklas in het primair onderwijs voort.

Activiteit 2.4 In het kader van de Hervormingsagenda Jeugd en de regiovisie Samen voor de jeugd versterken we de regionale samenwerking, de lokale ketensamenwerking en de integrale toegang, waarbij we o.a. preventieduo's op scholen blijven inzetten.

Speerpunt 3. Gezondheid en Leefstijl; We zetten in op een gezonde samenleving.

Activiteit 3.1 We geven uitvoering aan het sportakkoord, waarbij we bewegen en sporten voor alle inwoners van Oirschot mogelijk maken. Daarbij gaat het onder meer om meer bewegen/ontmoeten in de openbare ruimte door de huidige veldjes beweegvriendelijker te maken, maar ook om het neerzetten van een preventiestructuur voor jeugdigen waarin meer bewegen, bewustwording en een gezond eetpatroon samenkomen. We werken toe, in lijn met de landelijke doelstellingen, naar een gezonde generatie in 2040.

Activiteit 3.2 We geven uitvoering aan het Lokaal Gezondheidsbeleid, met bijzondere aandacht voor de aanpak van alcohol- en drugsgebruik.

Speerpunt 4. Leefbaarheid en Veiligheid; Een leefbare en veilige leefomgeving.

Activiteit 4.1 We zetten de doorontwikkeling van de leefbaarheidsnetwerken door. Daarbij staan eigen initiatieven van onze inwoners om hun eigen leefomgeving leefbaar te houden centraal. Dit als onderdeel van de verbetering van inwonersparticipatie.

Activiteit 4.2 We geven uitvoering aan het Integraal Veiligheidsprogramma 2023-2026, waarbij er specifiek aandacht is voor de thema's Ondermijnende criminaliteit en Zorg en veiligheid.

Activiteit 4.3 We evalueren de inzet van de Wijk-GGD'er en geven hier -afhankelijk van de resultaten- een permanent karakter aan. Op deze manier willen we ervoor zorgen dat onbegrepen gedrag vroegtijdig wordt gesignaleerd, herkend en opgepakt om een escalerende situatie zoveel mogelijk te voorkomen, beperken of te beëindigen én inwoners (weer) aanhaken op reguliere zorg of hulpverlening.

Speerpunt 5. Integrale dienstverlening en bedrijfsvoering; Meer grip op het sociaal domein.

Activiteit 5.1 De uitvoering van de Participatiewet wordt belegd bij een nieuwe samenwerkingspartner (in lijn met de evaluatie van de netwerksamenwerking).

Verplichte beleidsindicatoren

Programma	Taakveld	Indicator	Eenheid	Oir-schot	Lande-lijk	Jaar	Bron
1 Sociale leefomgeving	1. Veiligheid	Verwijzingen Halt	Aantal per 1.000 jongeren van 12-18 jaar	3,0	8,0	2021	Stichting Halt
1 Sociale leefomgeving	1. Veiligheid	Winkeldiefstal-len	Aantal per 1.000 inwoners	0,8	2	2022	CBS
1 Sociale leefomgeving	1. Veiligheid	Geweldsmisdrij-ven	Aantal per 1.000 inwoners	3,7	4,6	2022	CBS
1 Sociale leefomgeving	1. Veiligheid	Diefstallen uit woning	Aantal per 1.000 inwoners	2,1	1,4	2022	CBS
1 Sociale leefomgeving	1. Veiligheid	Vernielingen en beschadigingen (in de openbare ruimte)	Aantal per 1.000 inwoners	3,7	5,9	2022	CBS
1 Sociale leefomgeving	4. Onderwijs	Absoluut ver-zuim	Aantal per 1.000 leerlingen van 5-18 jaar	0	2,7	2021	DUO/Ingrado
1 Sociale leefomgeving	4. Onderwijs	Relatief verzuim	Aantal per 1.000 leerlingen van 5-18 jaar	4	14	2021	DUO/Ingrado
1 Sociale leefomgeving	4. Onderwijs	Vroegtijdig school-verlaters zonder startkwa-lificatie (vsv-ers)	% deelnemers aan het VO en MBO onderwijs	1,1	1,9	2021	DUO/Ingrado
1 Sociale leefomgeving	5. Sport, cultuur en recreatie	Niet sporters	%	40,7	49,3	2020	Gezondheidsmonitor volwassenen (en ou-deren), GGD'en, CBS en RIVM
1 Sociale leefomgeving	6. Sociaal domein	Banen	Aantal per 1.000 inwoners van 15 - 64 jaar	1058,5	805,5	2021	CBS/LISA
1 Sociale leefomgeving	6. Sociaal domein	Jongeren met een delict voor de rechter	% 12 t/m 21 jarigen	0	1	2020	CBS
1 Sociale leefomgeving	6. Sociaal domein	Kinderen in uit-keringsgezin	%	3	6	2021	CBS
1 Sociale leefomgeving	6. Sociaal domein	Netto arbeids-participatie	% van de werk-zame beroepsbe-volking ten op-zichte van de be-roepsbevolking	74,9	72,2	2022	CBS
1 Sociale leefomgeving	6. Sociaal domein	Werkloze jonge-ren	% 16 t/m 22 jarigen	0	2	2021	CBS
1 Sociale leefomgeving	6. Sociaal domein	Personen met bijstandsuitke-ringen	Aantal per 10.000 inwoners 18 jaar en ouder	132,2	431,2	2021	CBS
1 Sociale leefomgeving	6. Sociaal domein	Lopende re-inte-gratie-voorzie-ningen	Aantal per 10.000 inwoners van 15 – 64 jaar	91,7	202	2020	CBS
1 Sociale leefomgeving	6. Sociaal domein	Jongeren met jeugdhulp	% van alle jonge-ren tot 18 jaar	9,2	10,7	2022	CBS
1 Sociale leefomgeving	6. Sociaal domein	Jongeren met jeugdbescher-ming	%	0,3	1,1	2022	CBS
1 Sociale leefomgeving	6. Sociaal domein	Jongeren met jeugdreclasse-ring	% van alle jonge-ren van 12 tot 23 jaar	onbe-kend	0,3	2022	CBS
1 Sociale leefomgeving	6. Sociaal domein	Wmo-cliënten met een maat-werkarrange-ment	Aantal per 10.000 inwoners	480	640	2022	CBS

Wat gaat het kosten?

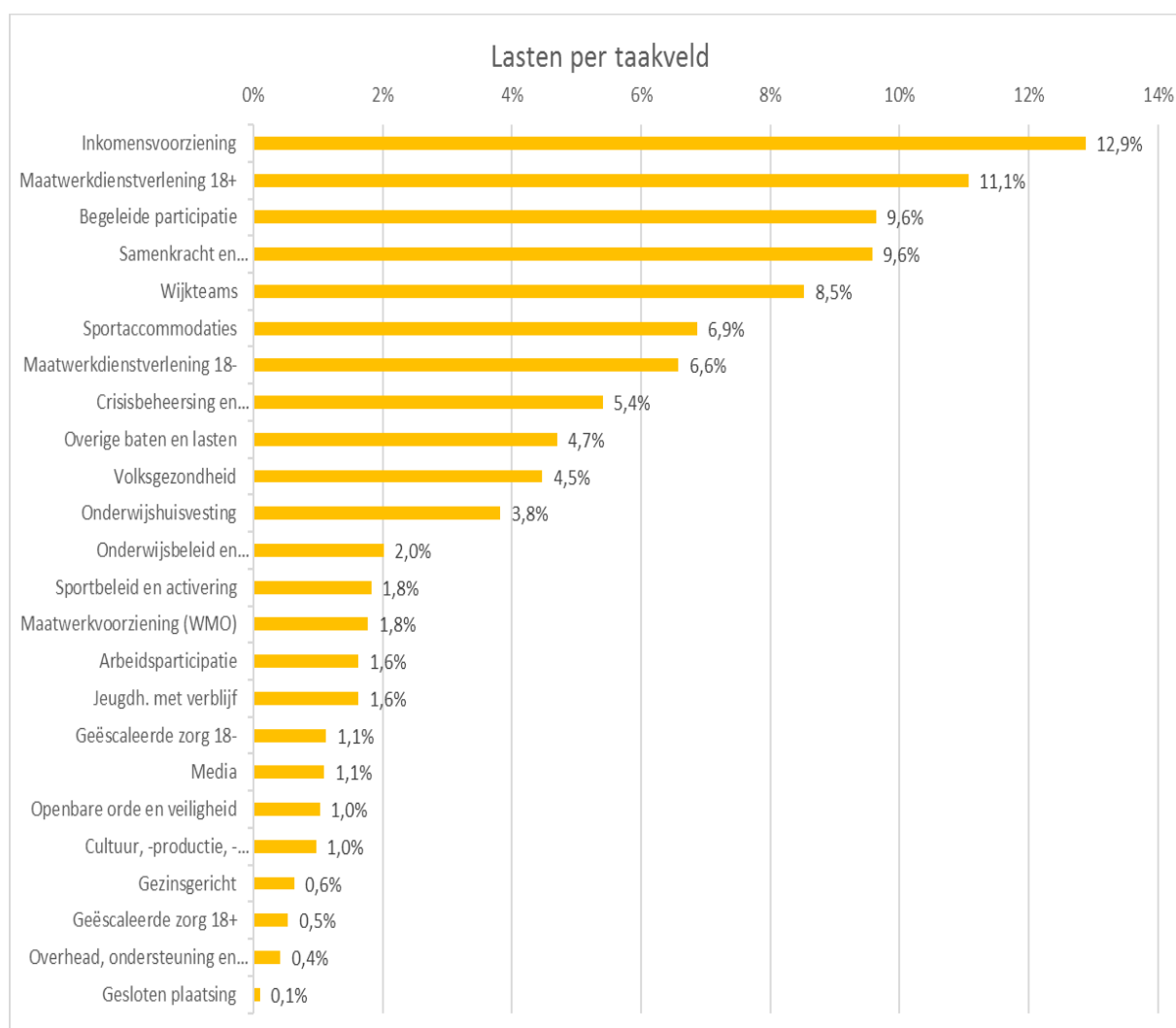
Bedragen x € 1.000

Lasten & baten exclusief mutatie re- serves	Rekening 2022	Begroting 2023	Begroting 2024	Meerjarenbegroting		
				2025	2026	2027
Lasten	22.198	21.689	23.835	23.646	23.726	23.519
Baten	4.425	3.469	4.209	3.824	3.776	3.406
Saldo van baten en las- ten	-17.773	-18.220	-19.626	-19.822	-19.950	-20.113

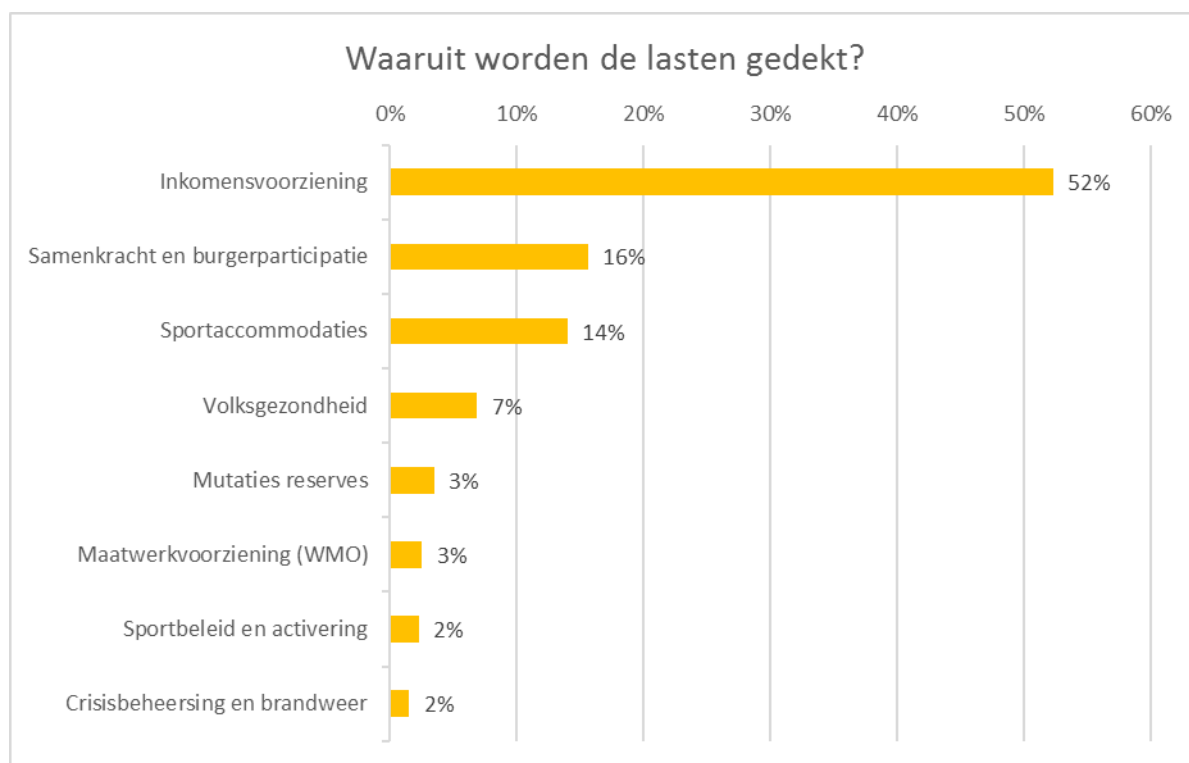
Mutaties reeserves	Rekening 2022	Begroting 2023	Begroting 2024	Meerjarenbegroting		
				2025	2026	2027
Lasten	121	203	0	0	0	0
Baten	916	129	151	99	96	96
Saldo mutaties reser- ves	795	-74	151	99	96	96

Resultaat	-16.978	-18.294	-19.475	-19.723	-19.854	-20.017
------------------	----------------	----------------	----------------	----------------	----------------	----------------

Lasten per taakveld

Waaruit worden de lasten gedekt?

Programma 2 Ondernemen

Omgeving en ontwikkelingen

Het prachtige Oirschot willen wij op de kaart zetten als hét levend erfgoeddorp van de Brainportregio. Dit doen we voor bewoners, bezoekers en ondernemers. Groot! Grootser! Grootst! Dat waren we, dat zijn we. Uniek in haar monumentale schoonheid en groene omgeving. Oirschot vormt voor inwoners, bezoekers en ondernemers een optimale balans tussen ontwikkeling en innovatie op elk gebied (wonen, werken, leven) en het behoud van onze karakteristieke cultuurhistorische waarden. We voeren diverse uitvoeringsprogramma's uit die invulling geven aan onze positionering.

De (economische) vitaliteit en kwaliteit van het centrum van Oirschot staan al langere tijd onder druk: minder bezoekers, leegstand, zorgen voor horeca en middenstand. Daarmee zijn we volop aan de slag. Er is een centrumvisie opgesteld waarbij een actieve rol is weggelegd voor initiatieven van inwoners en ondernemers. Samen hebben zij allerlei ideeën uitgewerkt om het centrum aantrekkelijker te maken. De uitvoering van het centrumplan start in 2024.

Het buitengebied van Oirschot is met recht een Vitaal Landelijk Gebied te noemen, waarin thema's als natuur, cultuur, landschap, recreatie, erfgoed, landbouw en ondernemen in harmonie samengaan, steeds in een andere verhouding en altijd afgestemd per gebied. Met het uitvoeren van het Uitvoeringprogramma VLG 2022-2026 geeft de gemeente een extra dimensie aan dit samenspel, wordt invulling gegeven aan de urgente klimaat-, natuur-, water- en landbouwopgaven en wordt het rurale gebied gemeente breed naar een hoger plan getild. De transitie en uitvoering gaat onverminderd door, ook in 2024.

Actualiteit

De realisatie van projecten vanuit het uitvoeringsprogramma begint anno 2023 goed op gang te komen. Voorbeelden hiervan zijn de restauratie van de Oude Toren, zichtbaar maken Muystermolen en het realiseren van het fietspad langs de Levende Beerze. Als gevolg van de recentelijk fors gestegen bouwkosten lopen de huidige ramingen niet meer in de pas met de raming van 2022, dit heeft uiteraard ook effect op de totale raming van het uitvoeringsprogramma.

Daarnaast dienen zich nieuwe kansen aan. Deze kansen komen niet alleen voort uit de genoemde projecten maar ook uit verschillende thema's waar Oirschot middels het uitvoeringsprogramma invulling aan geeft.

Lopende afspraken en kansen die zich aandienen en waar Oirschot in wil bijdragen zijn o.a.:

- Groen - Blauwe dooradering (samen met Brabants Landschap)
- Participatie in twee Leaderprogramma's (Kempenland-West en Groene Woud)
- Samen met Beheer het herstellen van Oude Laan Structuren

Het realiseren van een landmark voor het markeren van de toegang tot Brainport ter hoogte van het Zonnepark Kriekampen

Wat willen we bereiken en wat gaan we daarvoor doen?

Speerpunt 1. Strategische positionering en profilering van Oirschot

Activiteit 1.1: Oirschot is uniek in haar monumentale schoonheid en landelijke uitstraling. In de komende jaren geven we samen met Visit Oirschot vorm aan deze profilering om met name richting stedelijk gebied nóg breder bekend te maken wat Oirschot te bieden heeft. Denk hierbij aan RegioRadar Eindhoven en GLOW Oirschot, waarin we ons erfgoed letterlijk in de spotlight zetten.

Activiteit 1.2: we continueren de versterking van het erfgoedplatform, met name de samenwerking van de erfgoedpartijen.

Speerpunt 2. Het behoud van een karakteristiek, veilig, levendig, duurzaam en goed bereikbaar centrum van Oirschot.

Activiteit 2.1: we hebben, in brede participatie met onze stakeholders, een centrumvisie, vastgesteld. In 2024 wordt gestart met de uitvoering. Het centrum gaat op de schop: het wordt mooier, groener, duurzamer, toegankelijker, veiliger, bruisender én ondernemender.

Speerpunt 3. Het versterken van de samenwerking in de regio Stedelijk gebied Eindhoven (SGE) op het gebied van Ruimte, Wonen, Economie en voorzieningen & evenementen. Bij de samenwerking op het niveau van de Metropool Regio Eindhoven (MRE) ligt de nadruk op de transitie van het landelijk gebied.

Activiteit 3.1: we hebben ons gecommitteerd aan het uitvoeringsprogramma dat voortvloeit uit de SGE-Strategie Groots!. Daarnaast pakken we onze kansen op projecten en ontwikkelingen die voorbijkomen en passend zijn bij onze profilering; zoals GLOW en de regiodeals. Op MRE-niveau ligt de focus op de samenwerking en het delen van kennis van lopende gebieds-ontwikkelingen (community of practice) over de transitie landelijk gebied.

Activiteit 3.2: Daarnaast zijn we partner van het Van Gogh Nationaal Park (VGNP) met als inzet een mooi, gezond en groen Brabant met veelzijdige natuur en een vitaal boerenland midden in een economisch krachtige regio. Uitvoerend werken we samen met Stichting Landschap Het Groene Woud, welke onderdeel is geworden van het VGNP. Door aanscherping van de ambities is de bijdrage van de deelnemers van het Groene Woud verhoogd. Samen met het Brabants Landschap willen we het Aanvalsplan Groen Blauwe dooradering vormgeven om vanaf 2024 gemeente breed het terugbrengen van landschapselementen te stimuleren.

Speerpunt 4. Behoud van monumenten door ontwikkeling en het beleefbaar maken hiervan vanuit toeristisch oogpunt.

Activiteit 4.1: we zetten blijvend in op behoud door ontwikkeling van gebouwd, landschappelijk en archeologisch erfgoed. Dit is onderdeel van het meerjarenuitvoeringsprogramma VLG 2022-2026. Prioriteit hebben

het verduurzamen van gemeentelijke monumenten, het bijhouden van de monumentenlijsten, erfgoededucatie, het ondersteunen van herbestemmings- en restauratieprojecten en het uitvoering geven aan de in 2023 vastgestelde nota's Religieus Erfgoed en Immaterieel Erfgoed Oirschot. Voor het Vitaal Landelijk Gebied gaat het vooral om het afronden van het herstel van de voormalig begraafplaats achter de Oude Toren, het realiseren van projecten op het gebied van het militair verleden zoals het gedenkteken voor het Kamp Koning Willem I en het visueel aanbrengen van een herinnering aan de voormalig watermolen Muystermolen te Oostelbeers.

Speerpunt 5. Ruimte voor Ondernemers

Activiteit 5.1: In overleg met Visit Oirschot wordt actief samengewerkt met ondernemers en bewoners om Oirschot en het centrum nóg aantrekkelijker te maken.

Speerpunt 6. Een groen, karakteristiek, gezond buitengebied met ruimte voor duurzaam ondernemen.

Activiteit 6.1: We voegen recreatie toe aan het buitengebied om de mens te laten genieten van de natuurlijke omgeving om zo de gezondheid en (be)leefbaarheid te stimuleren. Waar dit vanuit ecologisch oogpunt onwenselijk is wordt ingezet op de versterking van de biodiversiteit en wordt de natuur met rust gelaten. In 2024 wordt de aanleg van fiets- en wandelroutestructuren rondom de Kleine en Grote Beerze afgerond.

De gemeente Oirschot wil als extra impuls in haar aanbod gaan voorzien in fris en vrij toegankelijk drinkwater. Om die reden worden in de 5 dorpskernen en op 5 wandel- en fietsknooppunten drinkwatertappunten gerealiseerd.

Speerpunt 7. Bieden van voldoende ruimte voor bedrijvigheid en ondernemen en inzetten op sterke, vitale en toekomstgerichte werklocaties. Het behoud van voldoende werkgelegenheid, ook voor nieuwe generaties.

Activiteit 7.1: In samenspraak met ondernemers en vastgoedpartijen pakken we concrete activiteiten op uit het uitvoeringsprogramma voor de revitalisering en upgrading van de bedrijventerreinen De Stad en Steenfort. Ook kijken we of functiewijziging en/of inbreiding op de terreinen (deels) aan de orde kan zijn. Daarnaast zetten we in op een verdere uitbreiding van bedrijventerrein De Scheper. Daarnaast doen we ook onderzoek naar nieuwe terreinen en uitbreiding van bestaande terreinen.

Speerpunt 8. Klimaatbestendig maken van het beekdallandschap van de Beerze.

Activiteit 8.1:

We maken het beekdal van de Beerze samen met onze gebiedspartners klimaatbestendig. In het Uitvoeringsprogramma VLG 2022-2026 wordt hier invulling aan gegeven in gebiedsopgaven die gekoppeld zijn aan ieder een deeltraject van de Beerze, dit zijn de gebiedsopgaven 2: Spoordonks Watermolenlandschap, 3: De Beerze, 4: Groote Beerze, 5: de Kleine Beerze en 6: een weids voedsellandschap. Hierbij richten de

werkzaamheden van de gemeente zich met name tot de flanken van het beekdal om daar bij te dragen aan het herstel door te streven naar een evenwicht tussen (de belangen van) onze agrarische bedrijven, een goede waterhuishouding en natuur. In 2024 zullen de faunapassages aan de Logtsebaan gereed zijn. Door te participeren in de gebiedsgerichte aanpak (GGA) van de Natura-2000 gebieden Kampina en Kempenland-West geven we met gebiedspartners invulling aan de urgente klimaat-, natuur-, water- en landbouwopgaven. Uitkomsten hiervan verwerken we direct in onze eigen lokale planvorming.

Onttrekking Ruimte voor Ruimte middelen

Stijging van bouwkosten en invulling geven aan afspraken resulteert in een hogere kostenraming ten opzichte van 2022. De exacte stijging is op dit moment nog niet bekend, maar wordt inzichtelijk nadat projecten zijn uitgewerkt tot definitief ontwerp met bijbehorende raming. In deze begroting is extra exploitatiebudget beschikbaar gesteld voor het UVP in 2024 voor € 600.000 en genoemd bedrag wordt gedekt uit de reserve ruimte voor ruimte. Deze mutatie uit de reserves is ook meegenomen in de stand van zaken in bijlagen 3 en 4 m.b.t. reserves en voorzieningen.

Verplichte beleidsindicatoren

Programma	Taakveld	Indicator	Eenheid	Oir-schot	Landelijk	Jaar	Bron
2. Ondernemen	3. Economie	Funciementing	%	61,3	53,3	2021	CBS BAG/LISA
2. Ondernemen	3. Economie	Vestigingen (van bedrijven)	Aantal per 1.000 inwoners in de leeftijd van 15 t/m 64 jaar	200,4	165,1	2021	LISA

Wat gaat het kosten?

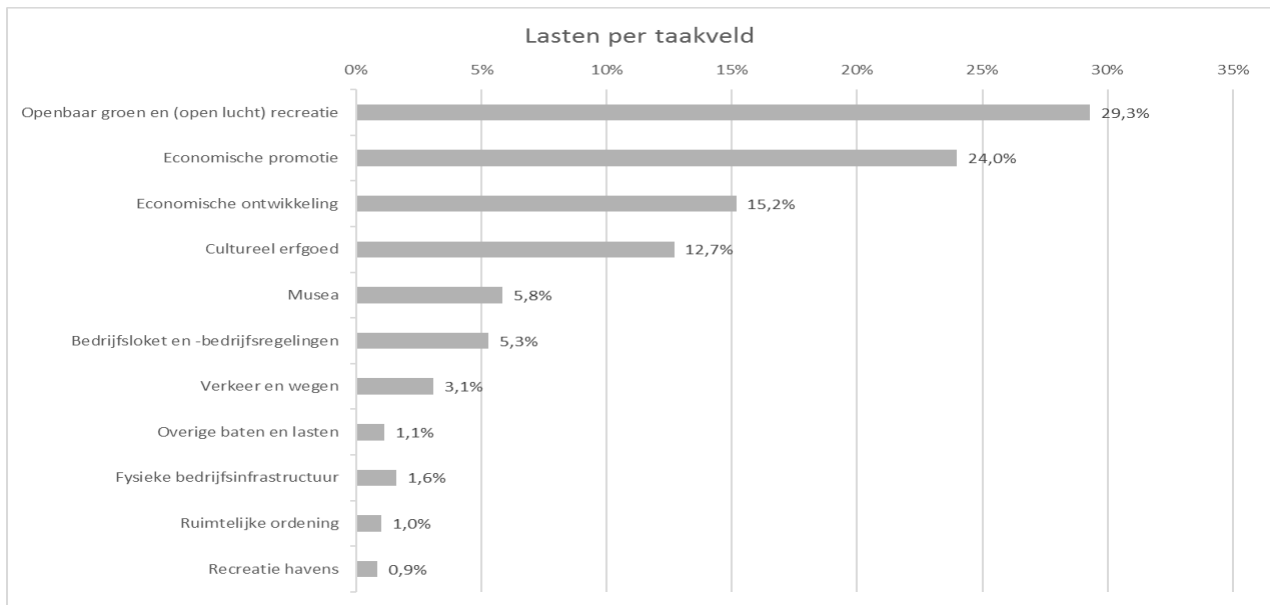
Bedragen x € 1.000

Lasten & baten exclusief mutatie reserves	Rekening	Begroting	Begroting	Meerjarenbegroting		
	2022	2023	2024	2025	2026	2027
Lasten	1.540	1.312	2.602	1.783	1.512	1.373
Baten	145	63	52	52	52	52
Saldo van baten en lasten	-1.395	-1.249	-1.950	-1.731	-1.460	-1.321

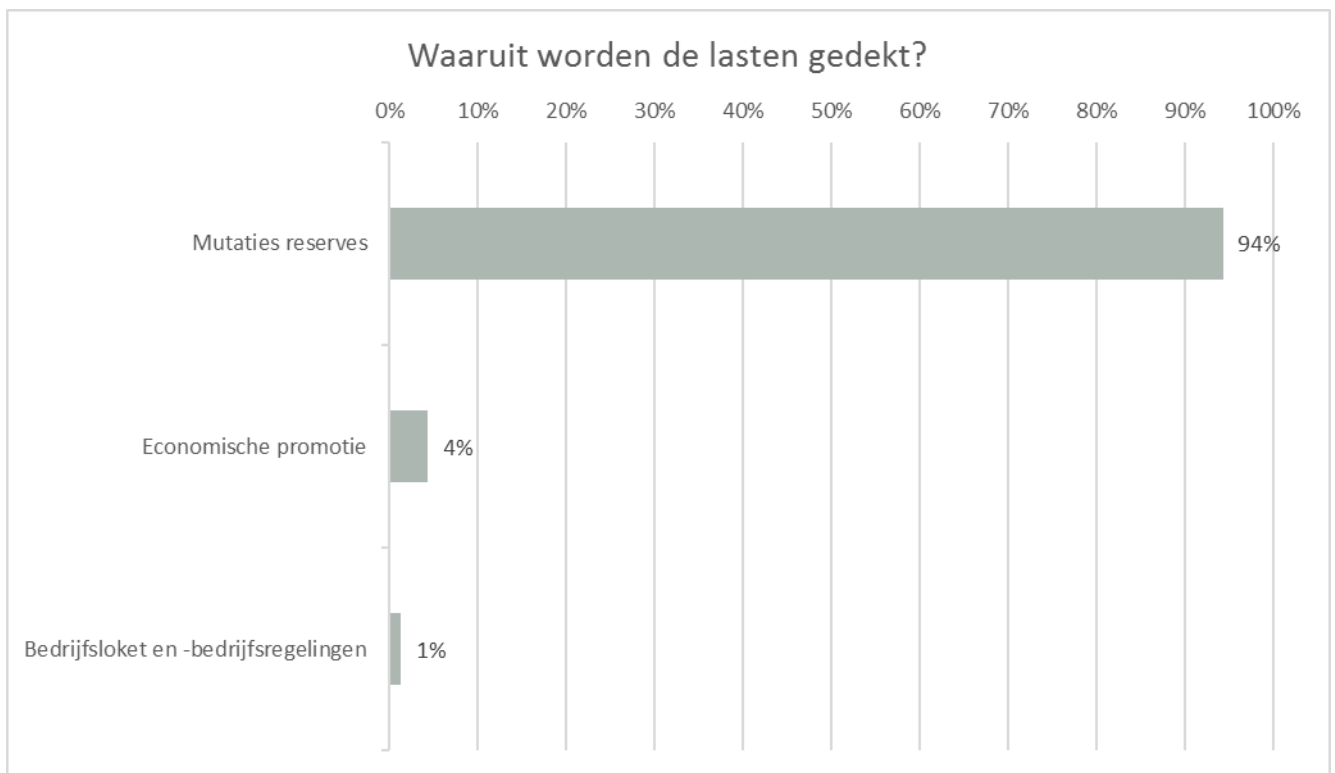
Mutaties reserves	Rekening	Begroting	Begroting	Meerjarenbegroting		
	2022	2023	2024	2025	2026	2027
Lasten	0	0	0	0	0	0
Baten	231	0	1.466	591	140	0
Saldo mutaties reserves	231	0	866	591	140	0

Saldo na bestemming	-1.164	-1.249	-1.084	-1.140	-1.320	-1.321
----------------------------	---------------	---------------	---------------	---------------	---------------	---------------

Lasten per taakveld

Waaruit worden de lasten gedekt?

Programma 3 Ruimtelijke leefomgeving

Omgeving en Ontwikkelingen

De gemeenten van het SGE, de provincie Noord-Brabant en het ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties hebben in maart 2019 een woondeal gesloten. Hierin staan afspraken over het versnellen van de woningbouw, de beschikbaarheid van voldoende betaalbaar aanbod en de aanpak van excessen. In Oirschot zetten we in op het bouwen van 1.250 woningen voor de periode tot 2030. Met deze ambitie zijn wij aan de slag gegaan met de versnellingsopgave voor woningbouw en daaruit voortvloeiend een actieplan woningbouw. Vanuit de SGE en MRE volgen we met veel belangstelling de dynamiek in de woningmarkt.

Een ander (milieu)vraagstuk dat de komende jaren op de agenda staat is de energietransitie. Vanuit de rijksoverheid is het klimaatakkoord opgesteld. In Oirschot hebben we het Energiebeleid (Oirschot Energieneutraal 2040) en het bijbehorende uitvoeringsprogramma vastgesteld. In 2023 is het nieuwe uitvoeringsprogramma vastgesteld en in 2024 wordt hier verder uitvoering aan gegeven.

Momenteel is de transitie van de veehouderij in volle gang. Daarmee verandert ook het buitengebied. In Oirschot blijft ruimte voor een toekomst bestendige agrarische sector. De komende jaren gaan veel agrarische ondernemers stoppen, innoveren of omschakelen naar meer duurzame concepten. In deze transitie ondersteunen we agrarisch ondernemers in de keuzes die zij willen gaan maken door middel van het ondersteuningsnetwerk.

Met de inwerkingtreding van de Omgevingswet op 1 januari 2024 is de implementatiefase afgerond. Bij intreding volgt er een transitiefase die loopt tot 1 januari 2032, de datum waarop uiteindelijk het Omgevingsplan moet zijn vastgesteld. In deze periode ontwikkelen we de nieuwe instrumenten zoals het Omgevingsplan en programma's. Voor de werkprocessen, het zaakstelsel en de RO-applicaties zal er sprake zijn van doorontwikkeling. We gaan verder met het doorontwikkelen van een manier van werken die nog beter aansluit op de behoeften van onze inwoners en ondernemers. Er zal continue gemonitord, geëvalueerd en bijgesteld moeten worden. In 2024 volgt een nader voorstel voor de verdere ontwikkeling van het Omgevingsplan.

Om als gemeente de woningbouw opgave te kunnen accommoderen en bereikbaar, aantrekkelijk en gezond te blijven zijn investeringen in het mobiliteitssysteem nodig. Hiervoor sluiten wij aan bij de in het Verstedelijkingsakkoord Stedelijk Gebied Eindhoven vastgelegde mobiliteitsstrategie. De pijlers hiervan zijn een schaalessprong in het OV, het bewerkstelligen van een mobiliteitstransitie (minder groei van het autoverkeer ten opzichte van alternatieve vervoerswijzen) en meer samenhang tussen het hoofdwegennet en het onderliggende wegennet. Oirschot richt zich hierbinnen primair op het verbeteren van de (snel)fietsinfrastructuur, de positie binnen het OV-netwerk, het functioneren van de ontsluitingswegen in relatie tot de woningbouwopgaven en de inpassing van het onderliggende wegennet bij de verbreding van de A58.

Wat willen we bereiken en wat gaan we daarvoor doen?

Speerpunt 1. We blijven uitvoering geven aan de ambitie om voor alle toekomstige en huidige bewoners van Oirschot voldoende betaalbare, bereikbare en toekomstbestendige woningen te realiseren.

Activiteit 1.1:

we werken in alle kernen aan de realisatie van woningbouw. Hierbij gaan we uit van de beleidsuitgangspunten in het Actieplan Wonen 2.0. Zo zijn we voor De Kemmer/ Eindhovensedijk actief bezig met de gebiedsvisie en grondexploitatie, voor Veld 7/ Moorland-West met de eerste stappen van de uitvoering en de bouw bij Ekerschot Noord zal verder gestalte krijgen.

Activiteit 1.2: in samenwerking met woningcorporatie 'thuis, die is gestoeld op één- en meerjaren prestatiespraken, richten we ons op realisatie van nieuwbouwwoningen voor de sociale doelgroep.

Activiteit 1.3: we monitoren de voortgang van het Actieplan Wonen 2.0 doorlopend en in het vervolg sturen we pro-actiever bij. We gaan een volkshuisvestings programma opstellen (een woonvisie onder de nieuwe Omgevingswet).

Activiteit 1.4:

we staan open voor initiatieven uit de samenleving door onder meer experimenteer- en innovatieruimte te bieden. Dit doen we met name om de woningen betaalbaar, bereikbaar en toekomstbestendig te maken. Dit doen we ook door waar mogelijk flexwoningen te realiseren aanvullend op permanente woningbouw. Vooruitlopend op het vaststellen van de gebiedsvisie De Kemmer kijken wij naar de mogelijkheid van tijdelijke woningbouw op deze locatie en zullen een en ander meenemen in het voorstel dat richting de raad zal komen.

Activiteit 1.5: we zetten ons actief in voor de realisatie van huisvesting voor diverse sociale doelgroepen.

Speerpunt 2. Behouden en waar mogelijk vergroten van de aantrekkelijkheid van Oirschot als woongemeente.

Activiteit 2.1: we waarborgen kwalitatieve ruimtelijke ontwikkeling, waarbij we voorzieningen zoveel mogelijk in stand houden. We toetsen en sturen hierop middels de ambitieën uit het Actieplan Wonen 2.0 en via participatie van onze leefbaarheidsnetwerken en inwoners.

Activiteit 2.2: niet alleen door nieuwbouw, maar ook via herbestemming, herstructurering en transformatie van bestaande gebouwen en locaties voorzien we in de woonbehoefte.

Activiteit 2.3: we doen onderzoek naar de mogelijkheden om (bij) te sturen op de woningmarkt. Hierbij kijken we naar bestaande en nieuwe wettelijke kaders (zoals de herziene Woningwet en de Huisvestingswet) en naar de vereenvoudiging van bestaande en eventueel te vernieuwen beleidsinstrumenten.

Activiteit 2.4: we passen actieve grondpolitiek toe in die situaties waarin het de gemeente beter past. Dit is vastgesteld in het Actieplan Wonen 2.0. In 2024 werken we op basis van een actuele Nota Grondbeleid en een Nota Kostenverhaal (vaststelling q4 2023).

Activiteit 2.5: we onderschrijven het belang van een gezamenlijke aanpak met stichting Wooninc. met betrekking tot het herinrichten van woonwagenlocatie Koolmond. Als uit onderzoek blijkt dat er vervuiling aanwezig is in de bodem, geven historisch aangegane verplichtingen aanleiding tot uitvoering van bodemsanering.

Speerpunt 3. Agrarische ondernemers ondersteunen en begeleiden in de keuzes die zij moeten maken voor de toekomst.

Activiteit 3.1: we houden het huidige ondersteuningsteam voor agrarisch ondernemers de komende jaren in stand. Binnen het ondersteuningsteam kijkt men naar de wensen van de ondernemer en welke mogelijkheden hiervoor zijn.

Speerpunt 4. Uitvoering geven aan projecten uit het uitvoeringsprogramma Energiebeleid om te komen tot een energie-neutrale gemeente in 2040.

Activiteit 4.1: in 2024 gaan we verder met uitvoering van het uitvoeringsprogramma Energiebeleid 2023 – 2028. Dit uitvoeringsprogramma bestaat uit circa twintig projecten en is een levend document. Zo wordt onder andere het gemeentelijk vastgoed (verder) verduurzaamd, de openbare verlichting verder ver-LED, uitvoer gegeven aan de regeling voor het verduurzamen van vastgoed voor maatschappelijke organisaties en wordt uitvoering gegeven aan de taken die door het Rijk aan gemeenten is opgelegd vanuit het klimaatakkoord. Projecten kunnen aan het uitvoeringsprogramma toegevoegd worden op het moment dat het betreffende project bijdraagt aan de doelstelling uit het energiebeleid.

Speerpunt 5. Beleid voor vrijkomende agrarische bebouwing verder vorm geven.

Activiteit 5.1:

Beleid afronden in 2024 en ter vaststelling voorleggen aan de raad.

Het op te stellen beleid betreft een regeling voor vrijkomende bebouwing bij woningen, agrarische- en niet agrarische bedrijven in het buitengebied. Hierbij willen we ontwikkelingen die veel voorkomen en waar we op voorhand van vinden dat ze passend zijn makkelijker faciliteren, maar waar ruimte blijft voor maatwerk.

Speerpunt 6. We geven vanaf 1 januari 2024 uitvoering aan de Omgevingswet.

Activiteit 6.1: Het opstellen van een Omgevingsplan voor het gehele grondgebied van de gemeente is een omvangrijke opgave. Voorbereidende werkzaamheden lopen in 2024 en 2025.

Aanbesteding voor het opstellen van het Omgevingsplan zal in 2026 plaatshebben.

Activiteit 6.2: We onderzoeken of onze omgevingsvisie uit 2017 geactualiseerd, bijgesteld of herzien moet worden.

Speerpunt 7. We gaan in 2024 een aantal mobiliteitsopgaven aanpakken.

Activiteit 7.1: Heroverweging nut en noodzaak tweede fase randweg Oirschot (verbindingsweg Eindhovensedijk – Bestseweg) in relatie tot ontwikkeling van woonwijk De Kemmer.

Activiteit 7.2: Studie naar de lange termijn opgaven voor de verkeersstructuur van de gemeente Oirschot in relatie tot de woningbouwopgave.

Activiteit 7.3: Evaluatie herinrichting N395 en verkenning naar duurzame lange termijn oplossingen kom-traverse N395 is samenwerking met Provincie Noord-Brabant en de gemeente Hilvarenbeek.

Activiteit 7.4.: Planstudie kanaalpassage A58 en inpassing onderliggende wegennet rondom de Heuvelsebrug.

Verplichte beleidsindicatoren

Programma	Taakveld	Indicator	Eenheid	Oirschot	Landelijk	Jaar	Bron
3. Ruimtelijke leefomgeving	8. Vhrosv	Nieuw gebouwde woningen	Aantal per 1.000 woningen	3,8	9,3	2022	ABF SysWov

Wat gaat het kosten?

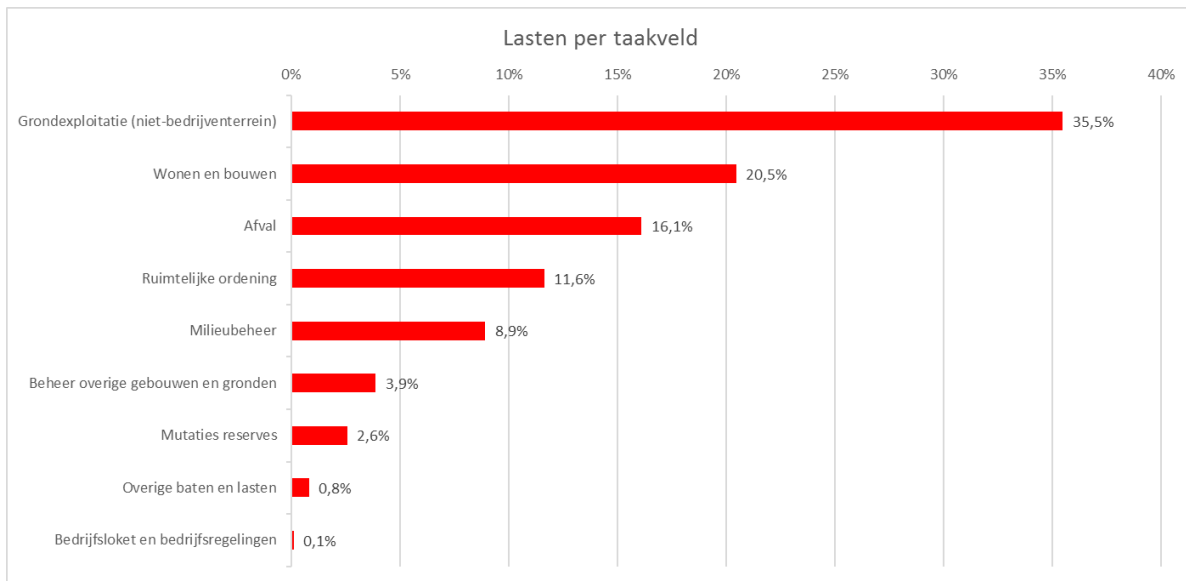
Bedragen x € 1.000

Lasten & baten exclusief mutatie reserves	Rekening	Begroting	Begroting	Meerjarenbegroting		
	2022	2023	2024	2025	2026	2027
Lasten	6.715	7.305	9.581	8.051	5.721	5.280
Baten	5.156	4.672	6.716	5.788	3.253	2.955
Saldo van baten en lasten	-1.559	-2.633	-2.865	-2.263	-2.468	-2.325

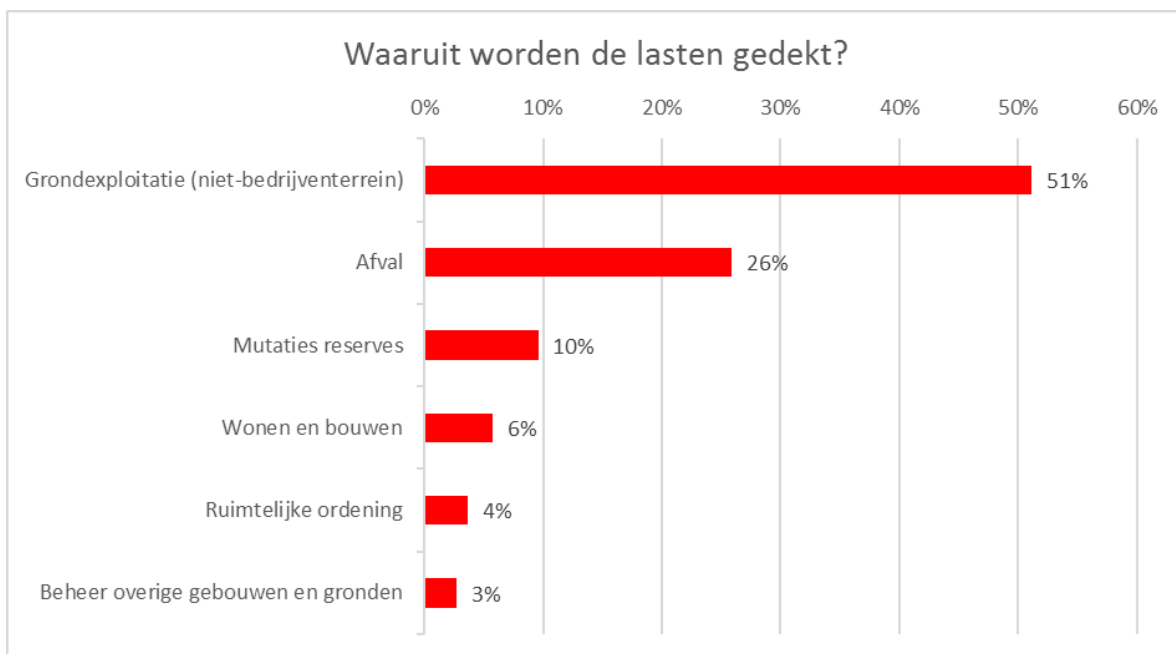
Mutaties reserves	Rekening	Begroting	Begroting	Meerjarenbegroting		
	2022	2023	2024	2025	2026	2027
Lasten	383	0	254	0	77	0
Baten	905	509	715	260	274	0
Saldo mutaties reserves	522	509	461	260	197	0

Saldo na bestemming	-1.037	-2.124	-2.404	-2.003	-2.271	-2.325
---------------------	--------	--------	--------	--------	--------	--------

Lasten per taakveld

Waaruit worden de lasten gedekt?

Programma 4 Beheer openbare ruimte

Omgeving en Ontwikkelingen

In de openbare ruimte van Oirschot wordt gewoond, gewerkt, gewinkeld en gerecreëerd. Hiervoor zijn kapitaalgoederen nodig. Denk hierbij aan wegen, riolering, kunstwerken, groen, openbare verlichting, straatmeubilair, water, bomen, speeltoestellen, sportaccommodaties en gebouwen. De kwaliteit van de kapitaalgoederen en het onderhoud ervan zijn bepalend voor de veiligheid, verkeersbewegingen en het aanzien van onze gemeente.

Onze ambitie is een veilige, leefbare, duurzame en gezonde openbare ruimte. Deze ambitie vraagt om een structurele investering die vertaalt zich jaarlijks in structurele lasten voor service, onderhoud en vervanging. Het onderhoud en vervangen van kapitaalgoederen vraagt om een substantieel deel van de begroting. Om onze ambitie richting te geven zijn verschillende beleidsdocumenten vastgesteld, zoals het Vastgoedbeleid in 2016 en het Integraal Maatschappelijk Beheerkader (IMBK) in 2019. Binnen het IMBK is gekozen voor kwaliteitsniveau “basisscenario”. In 2021 is als uitwerking van het IMBK, het Integraal Maatschappelijk Meerdere jaren Programma (IMMP) opgesteld. In het IMMP zijn projecten opgenomen voor de meerjarenbegroting 2024-2027.

Wat willen we bereiken en wat gaan we daarvoor doen?

Speerpunt 1. Prioriteit voor verkeersveiligheid

Activiteit 1.1: in het derde kwartaal van 2023 is het nieuwe verkeer- en vervoersplan (mobiliteitsplan) afgerond. Aansluitend wordt het uitvoeringsprogramma opgesteld. Het plan haakt aan op de ontwikkelingen vanuit de regionale mobiliteitsagenda en het daaruit voortvloeiende programma. Ook leggen we hierin de verbinding met de plaatselijke ontwikkelingen, zoals de Centrumvisie. Door middel van het uitvoeringsprogramma worden concrete verkeersveiligheidsprojecten zelfstandig en aansluitend op het huidige IMBK gerealiseerd in de openbare ruimte.

Speerpunt 2. Aanpakken van riolering, wegen, fietspaden en voetpaden (samen werken aan Oirschot thema beheer openbare ruimte).

Activiteit 2.1: in 2023 zijn voor alle assets rekenmotoren gerealiseerd. Een rekenmotor is een programma waarmee we, op basis van hoeveelheden (areaalgegevens) en kostenkengetallen, de benodigde onderhoudsbudgetten voor klein- en groot onderhoud kunnen bepalen. Op basis van deze budgetten bereiden wij nieuwe aanbestedingen voor en gaan we het onderhoud en de vervangingen daadwerkelijk realiseren. Uitgangspunt hierbij is schoon, heel en veilig.

Activiteit 2.2: In het derde kwartaal van 2023 hebben we het IMBK geactualiseerd, gevolgd door de assetsheets en het integraal meerjarenprogramma (IMMP). Vanuit dit programma worden nieuwe onderhouds-

en vervangingsprojecten voorbereid en uitgevoerd, zoals herinrichting Lindeakkers, rehabilitatie Lieveeld, klein onderhoud wegen, fietspaden en trottoirs, onkruidbestrijding op verharding en groenvakken, etc.

Activiteit 2.3: In 2024 worden de gebouwen toegevoegd aan het IMBK. Voor deze toevoeging is een beheersysteem noodzakelijk. Dit beheersysteem wordt tevens aangewend om de voorzieningen inzichtelijk te maken op kaart en we gaan werken volgens dezelfde systematiek als de andere assets.

Speerpunt 3. Verduurzaming gemeentelijk vastgoed (samen werken aan Oirschot thema beheer openbare ruimte).

Activiteit 3.1: Er is een duurzame meerjaren onderhouds prognose opgesteld. We verduurzamen de gemeentelijke gebouwen bij natuurlijke momenten te beginnen vanaf 2024. Dat wil zeggen, op het moment dat groot onderhoud of vervanging noodzakelijk is, of zoveel eerder wanneer dit vanwege bovenliggende prioriteiten gewenst en of mogelijk is.

Speerpunt 4. Versnellen verduurzaming openbare verlichting en plaatsing laadpalen (samen werken aan Oirschot thema beheer openbare ruimte).

Activiteit 4.1: In 2024 gaan we verder met het uitvoeren van het verleden, dit programma loopt tot 2027.

Speerpunt 5. Uitvoeren Oirschots Samenwerkingsmodel Onderhoud

Activiteit 5.1: Op basis van het nieuwe subsidiebeleid (doel vaststelling eind 2023) worden afspraken gemaakt over de invulling van Oirschots Samenwerkingsmodel Onderhoud (OSMO) en de huurprijzen. In 2024 starten we met een pilot bij één van de verenigingen.

Speerpunt 6. Omgang met Afval en bredere inzet Milieustraat

Activiteit 6.1: We gaan in 2024 starten met de realisatie “Van Milieustraat naar Grondstoffencentrum”.

Verplichte beleidsindicatoren

Programma	Taakveld	Indicator	Eenheid	Oirschot	Landelijk	Jaar	Bron
4 Beheer openbare ruimte	7. Volksgezondheid en Milieu	Omvang huishoudelijk restafval	Kg/inwoner	57	169	2021	CBS
4 Beheer openbare ruimte	7. Volksgezondheid en Milieu	Hernieuwbare elektriciteit	%	26,8	36,1	2020	Berekening

Wat gaat het kosten?

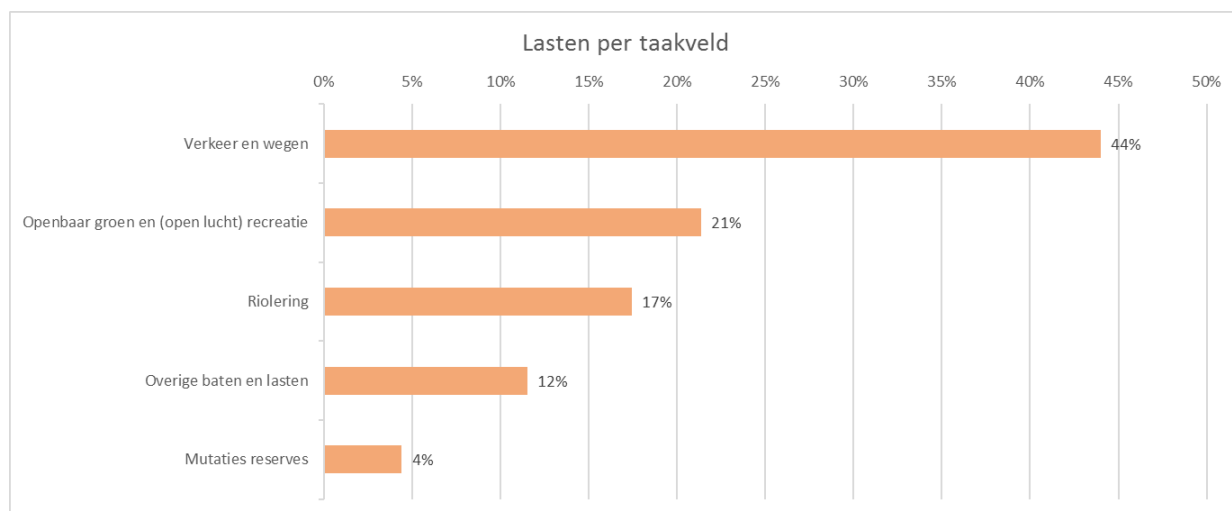
Bedragen x € 1.000

Lasten & baten exclusief mutatie re- serves	Rekening	Begroting	Begroting	Meerjarenbegroting		
	2022	2023	2024	2025	2026	2027
Lasten	6.497	6.613	7.871	7.628	7.481	7.690
Baten	2.281	2.285	2.485	2.576	2.658	2.721
Saldo van baten en lasten	-4.216	-4.328	-5.386	-5.052	-4.823	-4.969

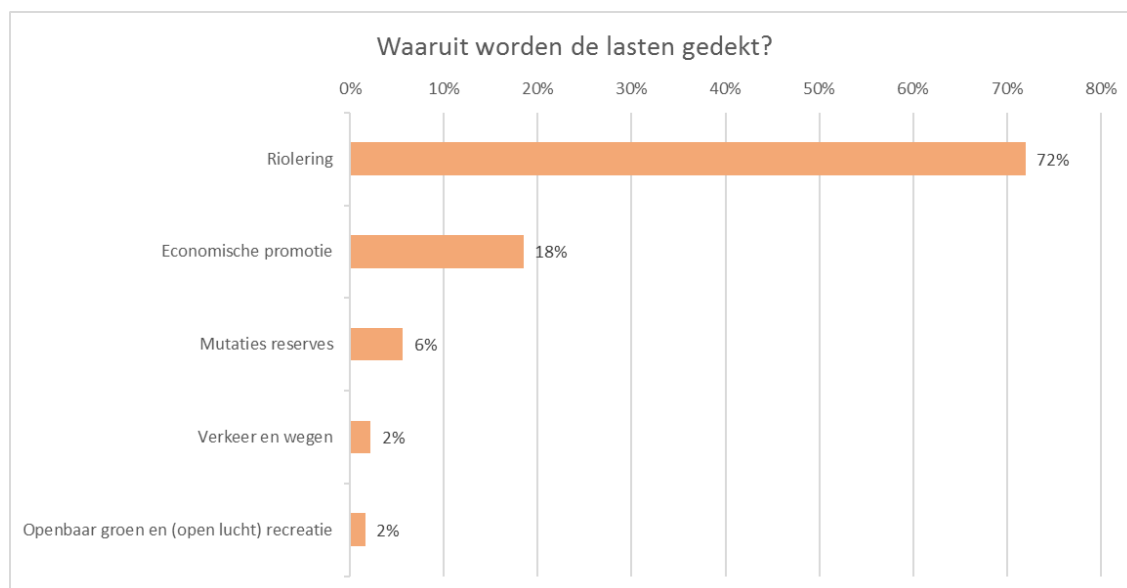
Mutaties reserves	Rekening	Begroting	Begroting	Meerjarenbegroting		
	2022	2023	2024	2025	2026	2027
Lasten	449	403	364	328	294	294
Baten	208	32	147	107	32	32
Saldo mutaties reser- ves	-241	-371	-217	-221	-262	-262

Saldo na bestemming	-4.457	-4.699	-5.603	-5.273	-5.085	-5.231
----------------------------	---------------	---------------	---------------	---------------	---------------	---------------

Lasten per taakveld

Waaruit worden de lasten gedekt?

Programma 5 Bestuur en dienstverlening

Omgeving en ontwikkelingen

We werken mét onze gemeentelijke organisatie, onze inwoners en ondernemers aan de ontwikkeling van Oirschot. We streven ernaar dat onze gemeente dienstverlenend is en zich optimaal servicegericht opstelt. We investeren in een professionele organisatie en aantrekkelijk werkgeverschap.

We gaan binnen de regio op zoek naar samenwerking om onze slagkracht te vergroten en kwetsbaarheid te verminderen.

Ontwikkelingen raad 2024

In de 2e helft van 2023 is de raad gestart met de werving van een nieuwe griffier. Beoogde datum van indiensttreding is 1 januari 2024. Bij de werving wordt gebruik gemaakt van het functieprofiel Griffier, opgesteld door de Nederlandse Vereniging van Raadsleden, Vereniging van Griffiers en de Vereniging Nederlandse Gemeenten. De functie van griffier is in 2002 in de Gemeentewet opgenomen. Sinds die tijd heeft de functie een ontwikkeling doorgemaakt, die leidt tot een ander functieprofiel dan destijds van toepassing was. De werkzaamheden van de gemeenteraad zijn in de loop van de tijd toegenomen en van karakter veranderd. Dit is onder meer een gevolg van een gewijzigde samenleving, maar ook van een steeds mondig wordende burger die een andere invulling van de functie van de raad verwacht. Onder andere door deze ontwikkelingen is het functieprofiel van een ander niveau dan het functieprofiel uit 2002 dat tot nu toe is gehanteerd. Dit leidt tot een hogere inschaling van de functie van griffier. De consequenties van dit profiel zijn verwerkt in de begroting 2024.

Ook oriënteert de raad zich op de juiste formatie van de griffie. De raad gaat in gesprek over de ambities van de raad ook gezien de ontwikkelingen landelijk en in de regio, en de daarbij behorende vraag wat dit vraagt aan ondersteuning door de griffie. In afstemming met de werkgeverscommissie wordt hierover in het eerste kwartaal 2024 een raadsvoorstel voorgelegd aan de raad.

Wat willen we bereiken en wat gaan we daarvoor doen?

Speerpunt 1. Goede dienstverlening: digitaal, flexibel inspelen op wensen klant.

Activiteit 1.1: We geven uitvoering aan de aanbevelingen van het rekenkamerrapport om de dienstverlening te verbeteren. In 2023 hebben we aanvullend een klanttevredenheidsonderzoek laten uitvoeren. Met de resultaten uit beide onderzoeken kunnen wij in 2024 onze ambitie – het op één zetten van onze dienstverlening – waarmaken. We zetten daarbij ook in op de verdere digitalisering van onze dienstverlening: digitaal waar het kan, maar persoonlijk waar het meerwaarde heeft. Een voorbeeld daarvan is de uitrol van Digitaal Aanvragen Rijbewijs.

Activiteit 1.2.: Huisvesting bekijken we in een bredere zin en doen we in samenhang met de wens om meer hybride te kunnen werken, het gemeentehuis te verduurzamen en zoveel mogelijk in te richten als veilige en gezonde werkomgeving.

Speerpunt 2. Professionele ambtelijke organisatie die in staat is om de toevertrouwde taken uit te voeren en de ambities waar te maken.

Activiteit 2.1: We investeren in onze organisatie en brengen de basis op orde. Het project Digitaal is de norm en de verbetering van de financiële functie hebben prioriteit. Het gaat daarbij om de aanschaf van nieuwe software en het inrichten van nieuwe en een verdere professionalisering van ondersteunende en adviesfuncties.

Activiteit 2.2: In 2024 gaan we aan de slag met het beloningsbeleid, de arbeidsmarktpositie en aantrekkelijk werkgeverschap met als doel om gekwalificeerde medewerkers aan te trekken en te behouden. In de paragraaf Bedrijfsvoering leest u hier meer over.

Speerpunt 3. Duidelijkheid over samenwerkingsverbanden

Activiteit 3.1: We geven uitvoering aan het besluit om met één partnergemeente, bij voorkeur Best, een vorm van vergaande en formele ambtelijke krachtenbundeling te verkennen waarbij een bestuurlijke fusie het onlosmakelijke en gedeelde perspectief tussen de samenwerkende gemeenten moet zijn. Wij streven daarbij naar een goede balans tussen zorgvuldigheid en voortvarendheid in het proces van nadere verkenning.

Speerpunt 4. Inwoners digitaal goed bedienen

Activiteit 4.1.: In 2024 zetten we in op optimalisatie van de dienstverleningsprocessen door verdergaande digitalisering, de ontwikkeling van (meer) webformulieren en een beter gebruik van de systemen van Burgerzaken onder meer door professionele invulling van applicatiebeheer.

Verplichte beleidsindicatoren

Programma	Taakveld	Indicator	Eenheid	Oirschot	Landelijk	Jaar	Bron
5 Bestuur en Dienstverlening	0. Bestuur en ondersteuning	Formatie	Fte per 1.000 inwoners	6,09	niet beschikbaar	2023	Eigen begroting / cijfers
5 Bestuur en Dienstverlening	0. Bestuur en ondersteuning	Bezetting	Fte per 1.000 inwoners	5,80	8,90	2023	Eigen begroting / cijfers landelijk personeelsmonitor A&O fonds 2022
5 Bestuur en Dienstverlening	0. Bestuur en ondersteuning	Apparaatskosten	Kosten per inwoner	450	407	2023	Eigen begroting / cijfers
5 Bestuur en Dienstverlening	0. Bestuur en ondersteuning	Externe inhuur	Kosten als % van totale loonsom + totale kosten inhuur externen	31,9%	16,5%	2023	Eigen begroting / cijfers landelijk personeelsmonitor A&O fonds 2022
5 Bestuur en Dienstverlening	0. Bestuur en ondersteuning	Overhead	% van totale lasten	14,6%	10,7%	2024	Eigen begroting / cijfers
5 Bestuur en Dienstverlening	8. Vhrosv	Gemiddelde WOZ waarde alle woningen	x €1.000	416	317	2022	CBS
5 Bestuur en Dienstverlening	8. Vhrosv	Demografische druk	%	74,3	70,3	2022	CBS
5 Bestuur en Dienstverlening	8. Vhrosv	Gemeentelijke woonlasten eenpersoonshuishouden	In Euro's	797	823	2022	COELO
5 Bestuur en Dienstverlening	8. Vhrosv	Gemeentelijke woonlasten meerpersoonshuishouden	In Euro's	922	905	2022	COELO

Wat gaat het kosten?

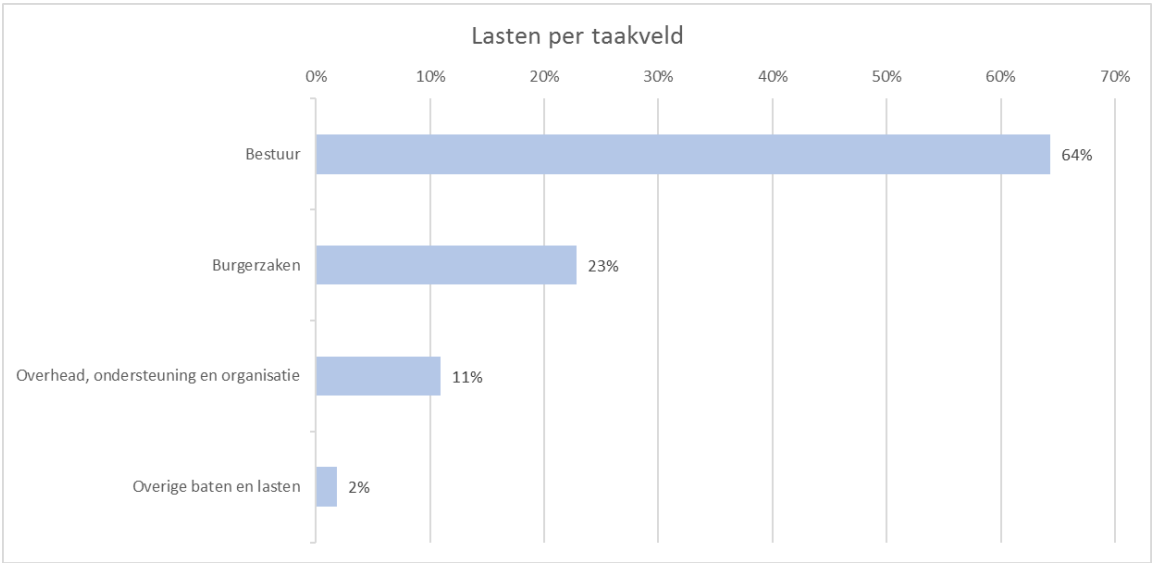
Bedragen x € 1.000

Lasten & baten exclusief mutatie reserves	Rekening	Begroting	Begroting	Meerjarenbegroting		
	2022	2023	2024	2025	2026	2027
Lasten	2.999	3.101	2.970	2.720	2.773	2.758
Baten	823	159	334	323	323	323
Saldo van baten en lasten	-2.176	-2.942	-2.636	-2.397	-2.450	-2.435

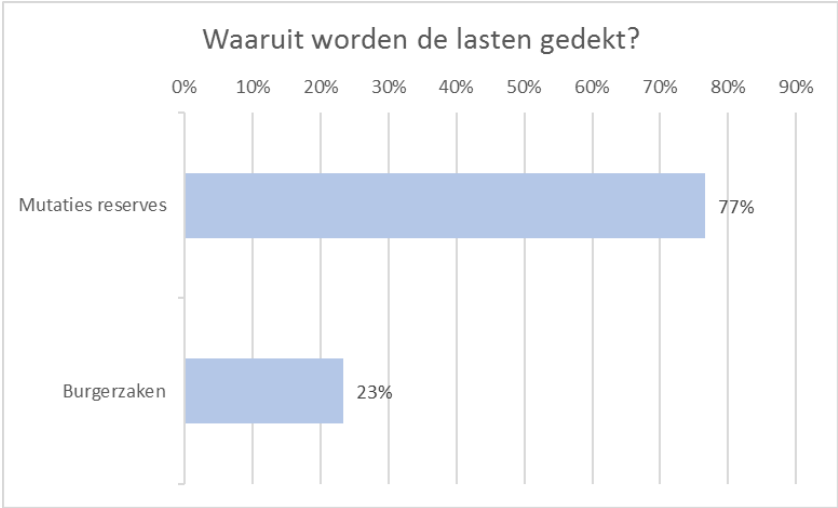
Mutaties reserves	Rekening	Begroting	Begroting	Meerjarenbegroting		
	2022	2023	2024	2025	2026	2027
Lasten	2.467	0	0	0	0	0
Baten	2.906	90	1.095	470	0	0
Saldo mutaties reserves	439	90	1.095	470	0	0

Saldo na bestemming	-1.737	-2.852	-1.541	-1.927	-2.450	-2.435
----------------------------	---------------	---------------	---------------	---------------	---------------	---------------

Lasten per taakveld

Waaruit worden de lasten gedekt?

Onderdeel 11 Algemene dekkingsmiddelen

Bedragen x € 1.000

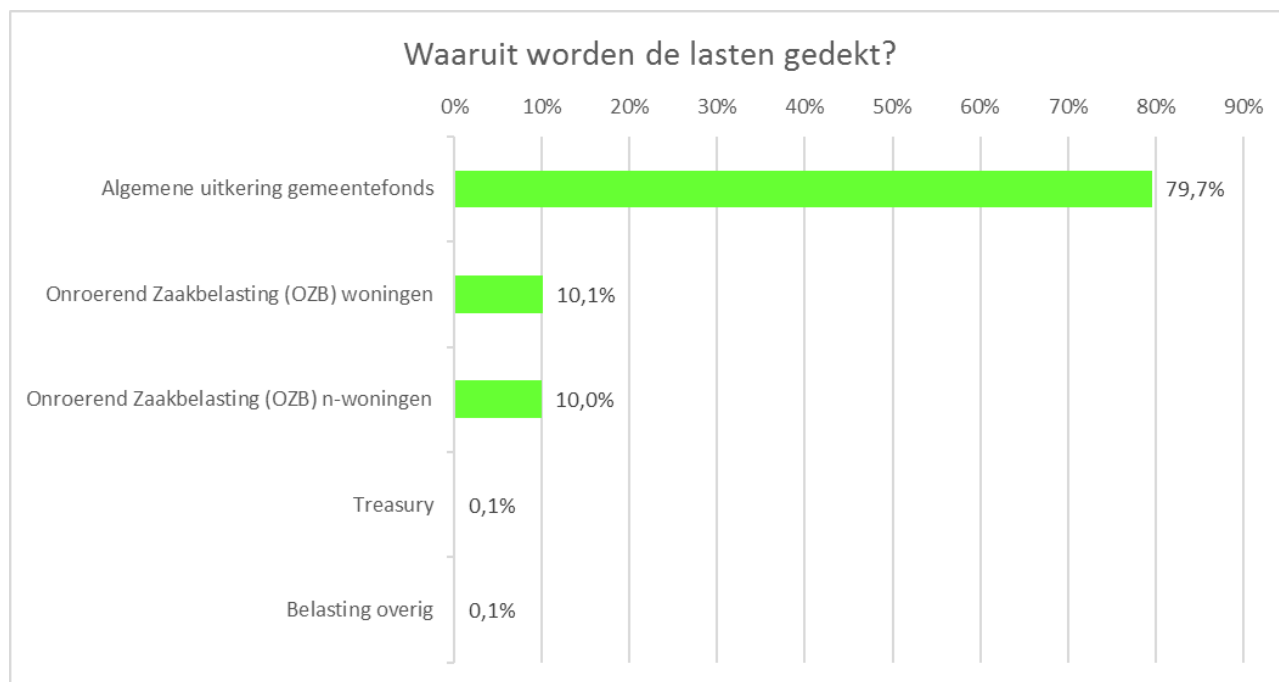
Lasten & baten exclusief mutatie re- serves	Rekening	Begroting	Begroting	Meerjarenbegroting		
	2022	2023	2024	2025	2026	2027
Lasten	446	417	464	477	488	475
Baten	37.203	36.687	40.544	43.616	42.149	43.422
Saldo van baten en lasten	36.757	36.270	40.080	43.139	41.661	42.947

Mutaties reserves	Rekening	Begroting	Begroting	Meerjarenbegroting		
	2022	2023	2024	2025	2026	2027
Lasten	13.415	0	0	0	0	0
Baten	13.415	0	0	0	0	0
Saldo mutaties reser- ves	0	0	0	0	0	0

Saldo na bestemming	36.757	36.270	40.080	43.139	41.661	42.947
----------------------------	---------------	---------------	---------------	---------------	---------------	---------------

Wat gaat het kosten?

Dekkingsbron voor lasten in beleidsprogramma's

Onderdeel 12 Overhead

Wat gaat het kosten?

Bedragen x € 1.000

Lasten & baten exclusief mutatie re- serves	Rekening	Begroting	Begroting	Meerjarenbegroting		
	2022	2023	2024	2025	2026	2027
Lasten	7.008	7.793	10.083	10.488	10.065	10.218
Baten	69	13	52	53	53	53
Saldo van baten en lasten	-6.939	-7.780	-10.031	-10.435	-10.012	-10.165

Mutaties reserves	Rekening	Begroting	Begroting	Meerjarenbegroting		
	2022	2023	2024	2025	2026	2027
Lasten	0	0	0	0	0	0
Baten	299	731	0	0	0	0
Saldo mutaties reser- ves	299	731	0	0	0	0

Saldo na bestemming	-6.640	-7.049	-10.031	-10.435	-10.012	-10.165
----------------------------	---------------	---------------	----------------	----------------	----------------	----------------

Onderdeel 13 Vennootschapsbelasting

Wat gaat het kosten?

Bedragen x € 1.000

Lasten & baten exclusief mutatie re- serves	Rekening	Begroting	Begroting	Meerjarenbegroting		
	2022	2023	2024	2025	2026	2027
Lasten	40	7	78	97	20	20
Baten	0	0	0	0	0	0
Saldo van baten en lasten	-40	-7	-78	-97	-20	-20

Mutaties reserves	Rekening	Begroting	Begroting	Meerjarenbegroting		
	2022	2023	2024	2025	2026	2027
Lasten	0	0	0	0	0	0
Baten	3	3	3	3	3	3
Saldo mutaties reser- ves	3	3	3	3	3	3

Saldo na bestemming	-37	-4	-75	-94	-17	-17
----------------------------	------------	-----------	------------	------------	------------	------------

Paragrafen

A. Weerstandsvermogen en Risicobeheersing

Inleiding

Deze paragraaf gaat in op ontwikkelingen binnen en buiten de organisatie die van invloed kunnen zijn op de financiële huishouding, maar nog niet financieel zijn vertaald. Het is een verplichte paragraaf op grond van artikel 11 van het Besluit Begroting en Verantwoording (BBV) en de daarop van toepassing zijnde toelichting. Achtereenvolgens gaan we in op:

- Het beleid betreffende weerstandscapaciteit en risico's.
- Een inventarisatie van de risico's.
- Een inventarisatie van de weerstandscapaciteit.
- Een berekening van het weerstandsvermogen en een oordeel over het gevormde vermogen.
- Kengetallen die inzicht geven in de financiële positie van de gemeente en daaruit voortvloeiende risico's.

Conclusie:

Het weerstandsvermogen drukken we uit in een ratio (beschikbare weerstandscapaciteit / 90% van de benodigde weerstandscapaciteit) en komt uit op 18,2. Dit betekent dat ons weerstandsvermogen ruim boven de vastgestelde ratio van 2,0 uitkomt en dat we met ons weerstandsvermogen met een zekerheid van 90% alle geïnventariseerde risico's op kunnen vangen.

Het beleid voor weerstandscapaciteit en risico's

Het beleid op het gebied van risicomanagement en weerstandsvermogen is te vinden in de nota "Risicomanagement en Weerstandsvermogen", vastgesteld op 28 juni 2022. Op 28 juni 2022 is bij de vaststelling van de 'nota reserves en voorzieningen 2022' de ratio van het weerstandsvermogen bepaald op 1,4. Bij het opstellen van deze begroting 2024 actualiseren we de paragraaf Weerstandsvermogen en risicobeheersing. Hieruit zetten we de risico's die de gemeente loopt af tegen het beschikbare weerstandsvermogen om inzichtelijk te maken of dit voldoende is om de risico's af te dekken. Als norm voor het benodigde weerstandsvermogen heeft de raad hierbij gekozen voor de ratio 1,4. Dit wordt landelijk gezien als de bovenkant van de norm 'voldoende'. Het werkelijke weerstandsvermogen van onze gemeente is op dit moment uitstekend. Uitgangspunt voor de komende raadsperiode is het handhaven van het weerstandsvermogen op het huidige werkelijke waarderingsniveau A "uitstekend" (NAR). Dit houdt in dat we willen voorstellen, naar aanleiding van het voeren van een verantwoord financieel beheer, zoals benoemd in het coalitieakkoord 2022-2026 om uit te gaan van de ratio 2,0. Op basis van de berekening van het benodigde weerstandsvermogen wordt het saldo van de reserve Weerstandsvermogen en risicobeheersing aangepast.

Voor de objectivering van de hoogte van het benodigde weerstandsvermogen bestaan geen wettelijke normen. Om de ratio te duiden maken we gebruik van onderstaande waarderings tabel van het Nederlands Adviesbureau voor Risicomanagement (NAR) en de Universiteit van Twente:

Waardering	Ratio	Betekenis
A	> 2	Uitstekend
B	1,4 – 2	Ruim voldoende
C	1 – 1,4	Voldoende
D	0,8 – 1	Matig
E	0,6 – 0,8	Onvoldoende
F	< 0,6	Ruim onvoldoende

Gegeven de ratio van 18,3 betekent dit voor ons dat ons weerstandsvermogen op dit moment 'uitstekend' is.

Een inventarisatie van de risico's.

In deze paragraaf staan de risico's zoals tijdens het opmaken van de begroting 2024 zijn geïnventariseerd. De risico's in deze paragraaf zijn niet op een andere wijze afgedekt. Bijvoorbeeld door het afsluiten van een verzekering of het opnemen van een bedrag of voorziening in de jaarrekening, dan wel verwerkt in de onderliggende begroting 2024. We houden hierbij rekening met de kans dat de onderkende risico's zich voordoen én de financiële impact wanneer dit daadwerkelijk gebeurt. Deze analyse is per risico gemaakt.

Bedragen x €1.000

Risico	Beschrijving risico	%	Bruto risico	Netto risico
Programma 1: Sociale leefomgeving				
Wmo: beschermd Wonen en Maatschappelijke Opvang	Op 1 januari 2022 treedt de doordecentralisatie in werking en zijn alle gemeenten (i.p.v. alleen de centrumgemeente) verantwoordelijk voor Beschermd Wonen. In 2024 vinden er nog geen financiële veranderingen plaats. Vanaf 2025 wordt naar verwachting het rijksbudget – met een ingroeipad van tien jaar – verdeeld door middel van een nieuw objectief financieel verdeelmodel. Tegelijkertijd worden – met een ingroeipad van zeven jaar – de financiële middelen herverdeeld naar alle individuele gemeenten. En wordt het woonplaatsbeginsel van kracht. De effecten van de beweging naar beschermd thuis en de financiële doordecentralisatie zijn erg onzeker. Dit komt ook omdat er nog regionale afspraken/uitwerkingen gemaakt moeten worden. Op dit moment is nog niet duidelijk wat dit concreet gaat betekenen.	PM	PM	PM
Hervormingsagenda Jeugd	Landelijk wordt gewerkt aan een Hervormingsagenda Jeugd. Er kan momenteel nog geen inschatting worden	PM	PM	PM

	gemaakt van de (positieve) financiële consequenties vanuit de hervormingsagenda. Als het gaat om incidentele kosten, kan dit worden gedekt vanuit reserve sociaal domein.			
Extra zorgkosten	De gemeente Oirschot krijgt meer inwoners. Dat komt enerzijds doordat er meer woningen worden gebouwd en anderzijds doordat er meer vluchtelingen worden opgevangen. Daarnaast is er sprake van een dubbele vergrijzing. Dit alles leidt tot meer en complexere zorgvragen en meer zorgkosten. Op dit moment is nog niet duidelijk wat dit concreet gaat betekenen.	PM	PM	PM
Programma 2: Ondernemen				
Geen kwantificeerbare risico's				
Programma 3: Ruimtelijke leefomgeving				
Naheffing Attero:	Contract (van 1997 tot 1 februari 2017) Tussen Brabantse gemeenten en Attero: voor levering van huishoudelijk afval dat door Attero zou worden verwerkt in hun verbrandingsinstallatie. Onderdeel van het contract was de hoeveelheid afval die zou worden aangeleverd zodat de installatie rendabel kon blijven branden. Doordat de gemeenten niet de afgesproken hoeveelheid konden aanleveren ontstond een geschil. Na meerdere juridische procedures heeft op 17 maart 2023 de Hoge Raad een van de cassatieklachten die Attero tegen het arrest van het gerechtshof had ingesteld gegrond verklaard, en het arrest van het gerechtshof Den Haag vernietigd. Gevolgen: Op 20 maart 2023 zijn de gewesten definitief in het ongelijk gesteld. Dat wil zeggen dat er een naheffing zal plaatsvinden, waarbij onduidelijk is wanneer en hoe hoog deze voor Oirschot zal zijn. De MRE heeft het totaalbedrag voorgeschoten en is bezig met de definitieve verdeelsleutel van de naheffing over de 21 betrokken gemeenten.	50%	150	75
Planschade	I.v.m. diverse onvoorziene (niet verhaalbare) planschade en kosten van bestemmingsplannen zal het begrote budget niet voldoende zijn.	25%	100	25
Programma 4: Beheer openbare ruimte				
Bodemsanering / crimineel afval:	Het illegaal storten van afval, zoals XTC uit laboratoria komt steeds vaker voor in Zuid-Nederland. Hoewel de	50%	100	50

	dumpingen in onze gemeente de laatste jaren minder zijn dan in andere Brabantse gemeenten, zijn de opruimingskosten aanzienlijk.			
Bodemsanering:	De risico's die voor de gemeente voortvloeien uit bodemverontreiniging, zijn moeilijk vooraf in te schatten. Voor saneringsobjecten in het kader van de Wet Bodembescherming wordt de omvang van het risico sterk bepaald door factoren als eigendomssituatie en oorzaak van de bodemverontreiniging. Zoveel mogelijk worden saneringskosten opgenomen in de grondexploitaties. Daarnaast kunnen sommige kosten verhaald worden op eigenaars (bijv. bij een asbestbrand). Overige locaties zijn niet uitgesloten. Daarbij kan er sprake zijn dat saneringskosten volledig voor rekening komen voor de gemeente.	25%	100	25
Bodemsanering bij wegen	Bij wegen is mogelijk sprake van de aanwezigheid van zinkassen in de fundering waarbij sanering aan de orde komt wanneer de fundering vervangen dient te worden. Daar waar een fundering nog voldoende draagkrachtig is, blijft deze behouden en wordt enkel de asfaltconstructie vernieuwd. Een noodzakelijke sanering wordt daarmee wel verschoven naar de toekomst. Indien de riolering onder de weg vervangen dient te worden, dan is sanering niet te voorkomen daar het riool onder de fundering van de weg is gesitueerd.	25%	35	9
OSMO/Uniforme huurprijzen/Privatisering	Na vaststelling van het nieuwe subsidiebeleid maken we afspraken met de buitensportverenigingen over OSMO, uniforme huurprijzen en privatisering. Naar verwachting zijn de consequenties als gevolg van OSMO en uniforme huurprijzen beperkt.	PM	PM	PM
Integraal maatschappelijk beheerkader:	De beleids- en beheerplannen van het ruimtelijk beheer zijn geactualiseerd en opgenomen in een Integraal maatschappelijk beheerkader. Dit geldt ook voor het OVVP. Aandachtspunt is hoe de maatschappelijk opgaven gekoppeld worden aan de instandhouding van de beheerobjecten. De raad heeft al een besluit genomen over het gewenste kwaliteitsniveau.	25%	400	100
Programma 5: Bestuur en dienstverlening				
Continuïteit van bedrijfsvoering	De arbeidsmarkt is heel krap. Het lukt de gemeente Oirschot in veel gevallen niet om (voldoende gekwalificeerd) personeel te vinden. Enerzijds blijven functies	PM	PM	PM

	lang vacant waardoor (soms wettelijke) taken niet of onvoldoende uitgevoerd kunnen worden. Anderzijds wordt er erg veel gebruik gemaakt van ingehuurd personeel voor structurele functies/taken. Het risico is dat opgedane kennis en ervaring met de externe kracht de deur weer uitloopt. Ook bestaat het risico extern dat personeel niet altijd een juist gebruik maakt van systemen en werkprocessen niet volgt. Dit leidt er onder meer toe dat documenten niet altijd goed gearchiveerd zijn, niet vindbaar zijn, dossiers onvolledig zijn, wettelijke termijnen niet gehaald kunnen worden, etc.			
Verbonden partijen/ algemeen:	Bij tegenvallende exploitaties kan aanspraak worden gemaakt op extra gemeentelijke middelen. Tot op heden worden de begrotingen van de verbonden partijen/gemeenschappelijke regelingen één op één verwerkt in de begroting van de gemeente. Verbonden partijen dienen te opereren binnen de vastgestelde begrotingen en als er tekorten ontstaan, dan dekken ze dat uit hun reserves. Voor zover de reserves van de verbonden partijen ontoereikend zijn om hun risico's af te dekken, nemen we een aandeel van de risico's mee.	25%	106	26
Verbonden partijen/ GRSK	De GR Kempengemeenten bouwt volgens de statuten geen vermogen op. Wanneer risico's zich voordoen, de exploitatie tegen valt, wordt direct een beroep gedaan op de deelnemende gemeenten. De risico's van de GRSK zijn daarom direct van invloed op het weerstandsvermogen van de gemeente. Echter de GRSK heeft de risico's niet gekwantificeerd.	PM	PM	PM
Schadeclaims algemeen:	De gemeente kan schadeclaims ontvangen als gevolg van activiteiten die zij verricht. De vraag is of we in een dergelijke situatie aansprakelijk gesteld kunnen worden. Wij zijn daarvoor verzekerd. Het risico betreft schadeclaims, waarvoor we niet of maar deels zijn verzekerd. Het betreft verwachte jaarlijkse schadeclaims die niet specifiek zijn gekoppeld aan dossiers.	90%	18	16
Schadeclaims/ specifieke dossiers:	De gemeente kan schadeclaims ontvangen als gevolg van activiteiten die zij verricht. De vraag is of we in een dergelijke situatie aansprakelijk gesteld kunnen worden. Wij zijn daarvoor verzekerd. Het risico betreft schadeclaims, waarvoor we niet of maar deels zijn verzekerd.	25%	280	70

	Het betreft claims in het kader van rechtszaken (specifieke dossiers).			
Garantstellingen:	In 2012 is het WBO verkocht aan Laurentius in Breda. In 2013 heeft Laurentius in 2013 haar Oirschotse bezittingen verkocht aan de corporatie Wooninc. Voor de financiering van het aandeel van niet sociale huurwoningen betrokken bij de verkoop, heeft Wooninc. een gemeentegarantie gekregen. Het risico bestaat dat Wooninc. op enig moment niet aan de rente- en aflossingsverplichtingen kan voldoen, waardoor de betrokken bank de gemeente aanspreekt op garantstelling. Jaarlijks wordt op basis van de jaarstukken van Wooninc. het risicobedrag bepaald.	10%	7.704	770
Prijsstijgingen (m.n. energielasten)	In verband met de huidige omstandigheden (stijgende energieprijzen) op de Europese markt, a.g.v. de oorlog Oekraïne-Rusland, is er een risico dat in de huidige meerjarenbegroting deze stijgende lasten onvoldoende kunnen worden opgevangen vanuit de opgenomen stel-prijs loon- en prijsstijging. In deze begroting is voor de jaren 2023 t/m 2026 respectievelijk 5%, 4,5%, 4,5% en 4,2% opgenomen. Via de algemene uitkering, n.a.v. de meicirculaire '22 wordt voor prijsstijgingen de gemeente Oirschot door het Rijk in 2023 met ongeveer € 1 miljoen, oplopend tot € 2,5 miljoen in 2027 gecompenseerd. Vooralsnog is niet goed in te schatten of dit de stijgende energiekosten volledig compenseert. In de meerjarenbegroting van Oirschot hadden we al rekening gehouden met prijsstijgingen oplopend van € 685.545 in 2023 tot € 1.529.545 in 2027. De huidige extra baten vanuit de algemene uitkering kunnen in de toekomst nog anders uitpakken via de 'trap op trap af'-systematiek. Het rijk geeft nu veel meer uit dan geraamd en daar profiteren we via de algemene uitkering van. Dat kan in één van de volgende circulaire, bijvoorbeeld septembercirculaire '23 weer tegenvallen a.g.v. de conjunctuur. Vandaar dat het risico hier vooralsnog op 'PM' is geraamd in de risicoparagraaf. Oirschot wordt ondersteund door Bizob als adviseur bij inkoop en op die momenten dat bestaande contracten in onderling overleg open gebroken en aangepast worden.	PM	PM	PM
Benodigde weerstandscapaciteit (afgerond)		1.166		

Risicokaart

Op basis van deze inventarisatie is een risicokaart samengesteld voor onze gemeente. Aan elk risico is een risicoscore verbonden, door de kansklasse te vermenigvuldigen met de gevolgklasse. Deze methodiek maakt het mogelijk de risico's onderling te rangschikken op grootte. De risico's met het grootste risicogetal moet de hoogste prioriteit krijgen en als zodanig opgepakt worden. Het cijfer in de cel geeft het aantal risico's weer met dezelfde risicoscore. De 7 risico's gepresenteerd als 'PM' zijn niet gekwantificeerd en in onderstaande risicokaart dan ook niet meegenomen.

De kaart laat zien dat het om 10 verbijzonderde risico's gaat waarvoor de kans en het mogelijke financieel gevolg is ingeschat.

Kans	10%	25%	50%	75%	90%
Financieel gevolg	zeer klein	klein	gemiddeld	groot	zeer groot
$x > € 1.000.000$					
$€ 500.000 < x > € 1.000.000$	1				
$€ 250.000 < x > € 500.000$					
$€ 100.000 < x > € 250.000$		1			
$€ 50.000 < x > € 100.000$		1	2		1
$x < € 50.000$		4			

Aandachtspunt bij de verbijzonderde risico's is het treffen van beheersmaatregelen. Hierdoor neemt de kans dat een risico optreedt af en worden de gevolgen van een risico verkleind.

Inventarisatie van de weerstandscapaciteit

De beschikbare weerstandscapaciteit omvat de financiële middelen en mogelijkheden van de gemeente om (ondanks de werking van risicomanagement) financiële tegenvallers als gevolg van risico's op te vangen, waarvoor geen andere dekking aanwezig is en zonder het bestaande beleid aan te hoeven passen. We berekenen de beschikbare weerstandscapaciteit als de som van alle elementen uit de gemeentelijke financiën die we daadwerkelijk kunnen inzetten om niet-begrote kosten te dekken. Eén van de meest bekende posten is de algemene reserve. Maar er zijn meer mogelijkheden, zoals stille reserves, onbenutte belastingcapaciteit, de post onvoorzien en een eventueel voordelig begrotingsresultaat.

De benodigde weerstandscapaciteit moet in ieder geval hoger zijn dan de in artikel 12 van de Financiële verhoudingswet bepaalde minimumnorm. Deze norm is 2% van de uitkering uit het Gemeentefonds (€ 32.696.000), voor 2024 een bedrag van € 645.920.

De volgende tabel geeft inzicht in de opbouw van de beschikbare weerstandscapaciteit weer voor onze gemeente.

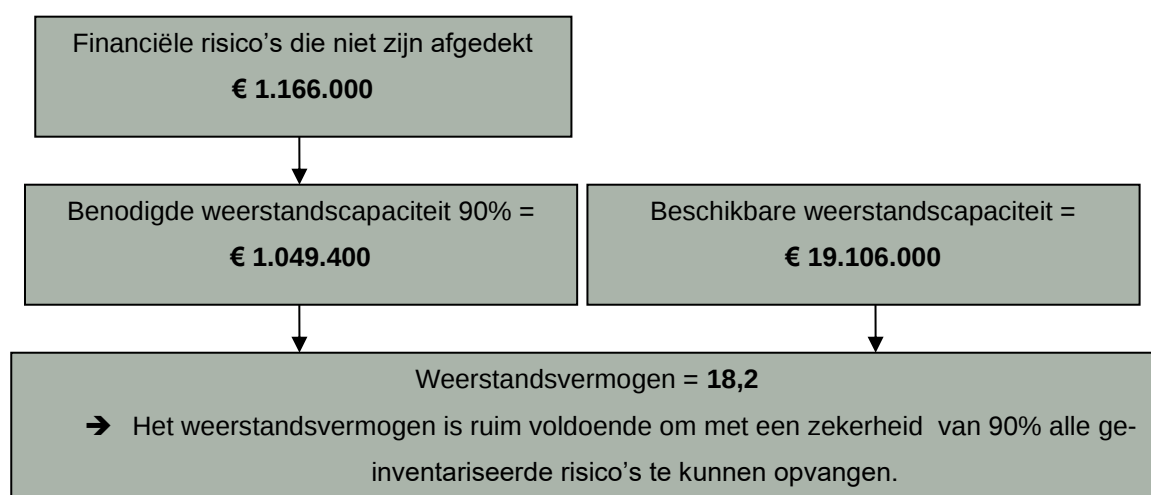
Beschikbare weerstandscapaciteit per 31 december 2023	bedrag (x €1.000)
Algemene reserve Algemene Dienst, waarvan een bedrag van € 4.341 is opgenomen in de reserve Weerstandsvermogen en risicobeheersing	14.399
Bestemmingsreserves	n.v.t

Stille reserve(s) (voor zover binnen 1 jaar verkoopbaar en voor zover verkoop de continuïteit van de uitvoering niet aantast)	n.v.t
Resultaat jaarrekening 2022 (wordt toegevoegd aan algemene reserve)	4.707
Ondergrens weerstandscapaciteit	n.v.t
Totaal	19.106

We merken op dat de overige bestemmingsreserves pas inzetbaar zijn als beschikbare weerstandscapaciteit wanneer de gemeenteraad deze als zodanig bestemd. Dat heeft natuurlijk consequenties voor de doelen waarvoor zij nu zijn bestemd.

Oordeel over het vermogen

Bij het bepalen van een norm (ratio weerstandsvermogen) is het wenselijk te zoeken naar een evenwicht tussen financiële soliditeit en het streven om niet onnodig geld 'op de plank te laten liggen'. Een belangrijk criterium hierbij is de kwalitatieve beoordeling van het risicomanagement. Naast inzicht in de risico's en de financiële omvang is de inbedding van het risicomanagement in de organisatie belangrijk. Voorgesteld wordt aan de raad dat het weerstandsvermogen een minimale ratio moet hebben van 2,0. Er is geen maximumratio ingesteld. Wanneer de ratio significant hoger uitvalt dan de minimale ratio kan volstaan worden met een lagere beschikbare weerstandscapaciteit, oftewel met een lagere reserve. Het weerstandsvermogen is de verhouding tussen de beschikbare weerstandscapaciteit en de benodigde weerstandscapaciteit (de gekwantificeerde risico's). Bij de berekening van het weerstandsvermogen gaan we ervan uit dat niet alle risico's zich tegelijk in één jaar voordoen. In onze benadering is uitgegaan van een zekerheidspercentage van 90% dat alle risico's zich tegelijk en in hetzelfde jaar manifesteren (oftewel, dat 100% van de benodigde weerstandscapaciteit in dat jaar benodigd zou zijn). Daarom hebben we de totale benodigde weerstandscapaciteit (= individuele kans * impact van alle geïdentificeerde financiële risico's) vermenigvuldigd met 90%. Zie ook onderstaande figuur.

Op basis van de minimumratio van 2,0 moet in de reserve Weerstandsvermogen en risicobeheersing $2,0 \times € 1.049.400 = € 2.098.800$ worden aangehouden. Deze reserve wordt na het opstellen van de begroting verminderd tot dit berekend bedrag van € 2.098.800.

In onderstaande tabel ziet u de ontwikkeling van het weerstandsvermogen in de jaren 2016 tot en met heden:

P&C Jaarschijf	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024
Begroting	12,34	16,10	15,82	10,13	14,52	7,26	8,12	18,2
Jaarrekening	13,66	15,03	10,90	9,10	12,57	37,22	nvt	nvt

Alle genoemde risico's worden het komende jaar intern nauwgezet gevolgd. Daar waar nodig treffen we passende beheersmaatregelen om risico's te beperken en te elimineren. Hierover rapporteren we in de Burap. In 2024 willen we nader onderzoeken - met alle gremia - hoe het weerstandsvermogen in te zetten, ter realisatie van de ambities van de gemeente.

Verplichte kengetallen op grond van het BBV

In onderstaande tabel staan de wettelijke verplichte kengetallen en de ontwikkeling ervan vanaf de rekening 2021 tot en met begroting 2027. Met deze reeks maken we de trend inzichtelijk.

Kengetallen 2021-2027	Rekening 2021	Rekening 2022	Begroting 2023	Begroting 2024	Begroting 2025	Begroting 2026	Begroting 2027
Netto schuldquote	25,7%	22,8%	88,2%	90,7%	81,8%	58,0%	57,0%
Netto schuldquote gecorrigeerd voor leningen	24,4%	21,6%	84,6%	86,2%	81,1%	70,6%	71,6%
Solvabiliteitsrisico	52,1%	55,4%	36,0%	35,4%	39,1%	40,4%	44,3%
Grondexploitatie	0,4%	0,6%	0,0%	-2,5%	-2,4%	-2,6%	-2,6%
Structurele exploitatieruimte	4,3%	6,8%	-0,3%	-0,2%	4,4%	1,2%	2,7%
Belastingcapaciteit	101,5%	93,7%	91,2%	81,0%	86,6%	91,8%	95,0%

Het nut van deze kengetallen wordt versterkt als we die afzetten tegen normen. Pas dan kunnen we beoordelen in hoeverre deze getallen voldoen aan de verwachtingen. Deze liggen vast in het GTK (Gemeenschappelijk Toezichtkader van de provincie). Zie onderstaande tabel.

Gemeenschappelijk Toezichtkader (GTK) provincie			
Waarderingscijfer	Minst risicovol	Neutraal	Meest risicovol
Netto schuldquote	<90%	90-130%	>130%
Netto schuldquote gecorrigeerd voor leningen	<90%	90-130%	>130%
Solvabiliteitsrisico	>50%	20-50%	<20%
Grondexploitatie	<20%	20-35%	>35%
Structurele exploitatieruimte	>0%	0%	<0%
Belastingcapaciteit	<95%	95-105%	>105%

1A. Netto schuldquote

De netto schuldquote geeft inzicht in het niveau van de schuldenlast van de gemeente ten opzichte van de eigen middelen. Hierbij geldt: hoe hoger de schuld, hoe hoger de netto schuldquote.

Het geeft een indicatie in welke mate de rentelasten en aflossingen op de exploitatie drukken.

Een hoge netto schuldquote hoeft op zichzelf geen probleem te zijn. Of dat het geval is, valt niet

direct af te leiden uit de netto schuldquote zelf, maar hangt af van meerdere factoren. Zo kan een hoge schuld worden veroorzaakt doordat leningen zijn afgesloten waarbij het geld vervolgens is doorgeleend aan andere partijen, die op hun beurt weer jaarlijks aflossen. In dat geval hoeft een hoge schuld geen probleem te zijn. Om inzicht te verkrijgen in hoeverre er sprake is van doorlenen, weergeven we de netto schuldquote zowel in- als exclusief doorgeleende gelden (netto schuldquote gecorrigeerd voor alle verstrekte leningen). Op die manier maken we duidelijk wat het aandeel van de verstrekte leningen in de exploitatie is en ook wat dat betekent voor de schuldenlast. Voor 2024 is het kengetal 90,7%. Dit percentage is in lijn met de jaren 2023–2026. Als we dit afzetten tegen het GTK zitten we in de categorie 'minst risicovol'. Landelijk gezien is de netto schuldquote pas een vraagstuk als deze hoger is dan 130%. Wij zitten daar dus ruim onder. Bij dit kengetal geldt: hoe lager, hoe beter.

1B. Netto schuldquote gecorrigeerd voor alle verstrekte leningen

Om inzicht te verkrijgen in hoeverre sprake is van doorlenen, weergeven we de netto schuldquote zowel in- als exclusief doorgeleende gelden (netto schuldquote gecorrigeerd voor alle verstrekte leningen). Op die manier brengen we in beeld wat het aandeel van de verstrekte leningen is en wat dit betekent voor de schuldenlast. De wijze waarop de netto schuldquote gecorrigeerd voor de doorgeleende gelden wordt berekend, is gelijk aan de netto schuldquote, met dien verstande dat bij de financiële activa ook alle verstrekte leningen worden opgenomen (zie artikel 36 lid b en c, van het BBV). Met een percentage van 86,2% zitten wij ook hier in de categorie 'minst risicovol'. En ook hier geldt: hoe lager, hoe beter.

2. De solvabiliteitsratio

De solvabiliteitsratio geeft inzicht in de mate waarin de gemeente (op langere termijn) in staat is aan zijn financiële verplichtingen te voldoen. Onder de solvabiliteitsratio verstaan we het eigen vermogen als percentage van het totale balanstotaal. Het eigen vermogen van de gemeente bestaat uit de reserves (zowel de algemene reserve als de bestemmingsreserves) en het resultaat uit het overzicht van baten en lasten. Voor de solvabiliteitsratio geldt: hoe hoger de solvabiliteitsratio, hoe groter de weerbaarheid van de gemeente. Een solvabiliteit van 100% zou inhouden dat de gemeente geen schulden heeft. Met een getal van 35,4% passen we in het GTK van de provincie in de kolom 'neutraal'.

3. Kengetal grondexploitatie

Een grondexploitatie kan een forse impact hebben op de financiële positie van een gemeente.

Als gemeenten of provincies leningen afsluiten om grond te kopen voor een (toekomstige) woningbouwproject, hebben zij een schuld. Bij de beoordeling van een dergelijke schuld is het van belang om te weten of ze deze schuld kunnen aflossen als het project wordt uitgevoerd. Van de opbrengst van de woningen kunnen zijde schuld namelijk aflossen. Het kengetal grondexploitatie geeft aan hoe groot de grondpositie (de waarde van de grond) is ten opzichte van de totale baten. Wanneer de grond tegen de prijs van landbouwgrond is aangekocht, loopt een gemeente relatief gering risico. Het is dus belangrijk om te kunnen beoordelen of er een reële verwachting is of grondexploitatie kan bijdragen aan de verlaging van de schuld. Staat de grond tegen een te hoge waarde op de balans en moet die worden afgewaardeerd, dan leidt dit tot een lager eigen vermogen en dus een lagere solvabiliteitsratio. De laatste grondexploitaties werden eind 2020 afgesloten.

Vanaf 2023 hebben wij 2 nieuwe grondexploitaties geopend. Hierdoor is het kengetal -2,5% voor 2024. Afgezet tegen het waarderingscijfer van het GTK van de provincie vallen we in de categorie 'minst risicovol'.

4. Structurele exploitatieruimte

Voor de beoordeling van de financiële positie is het ook van belang te kijken naar de structurele baten en structurele lasten. Structurele baten zijn bijvoorbeeld de algemene uitkering uit het gemeentefonds en de opbrengsten uit de onroerendezaakbelasting. Dit kengetal geeft aan hoe groot de structurele exploitatieruimte is, doordat wordt gekeken naar de structurele baten en structurele lasten en deze worden vergeleken met de totale baten. Een positief percentage betekent dat de structurele baten toereikend zijn om de structurele lasten (waaronder de rente en aflossing van leningen) te dekken.

De relevantie van dit kengetal voor de beoordeling van de financiële positie schuilt erin dat het van belang is om te weten welke structurele ruimte een gemeente heeft om de eigen lasten te dragen, of welke structurele stijging van de baten of structurele daling van de lasten daarvoor nodig is.

De kengetallen moeten daarbij in samenhang worden gezien. Wanneer bijvoorbeeld de grondexploitatie er niet toe bijdraagt om de schuldpositie te verminderen en de structurele exploitatie ruimte negatief is, geeft het kengetal belastingcapaciteit inzicht in de mogelijkheid tot hogere baten.

De structurele exploitatieruimte wordt bepaald door het saldo van de structurele baten en lasten en het saldo van de structurele onttrekkingen en toevoegingen aan reserves te delen door de totale baten en dit uit te drukken in een percentage. Wanneer dit cijfer negatief is, betekent dit dat het structurele deel van de begroting onvoldoende ruimte biedt om de lasten te blijven dragen. Voor de begroting 2024 is het cijfer -0,2%. Dit is een bedrag van - € 133.000 ten opzichte van het begrote baten in 2024 van € 57.969.000. Zie ook het overzicht lasten en baten programma's 2024-2027 verderop in de financiële begroting in dit boekwerk. Een positief percentage is volgens het GTK het minst risicovol. In de jaren 2025 tot en met 2027 is sprake van een positief kengetal (zie de tabel verplichte kengetallen BBV op pagina 45).

5. Belastingcapaciteit

De onroerendezaakbelasting is voor gemeenten de belangrijkste vorm van belastinginkomsten.

De belastingcapaciteit geeft inzicht in de mate waarin bij het voordoen van een financiële tegenvaller dit in het volgende begrotingsjaar kan worden opgevangen of in welke mate er ruimte is voor nieuw beleid.

De belastingcapaciteit geeft inzicht hoe de belastingdruk in de gemeente zich verhoudt ten opzichte van het landelijke gemiddelde. Hierbij wordt uitgegaan van de woonlasten voor een gezin, bestaande uit de OZB voor een woning met een gemiddelde waarde, rioolheffing en afvalstoffenheffing. Naast de OZB wordt ook gekeken naar de riool- en afvalstoffenheffing, omdat de heffing niet kostendekkend hoeft te zijn, maar ook lager mag worden vastgesteld (er is dan sprake van belastingcapaciteit die niet wordt benut). De definitie van het kengetal belastingcapaciteit is: woonlasten meerpersoonshuishouden in jaar t (het begrotingsjaar) ten opzichte van het landelijk gemiddelde in jaar t-1 (het jaar voorafgaand aan het begrotingsjaar) uitgedrukt in een percentage.

Dit percentage geeft inzicht in hoe de belastingdruk in de gemeente zich verhoudt tot het landelijk gemiddelde. Een percentage onder de 100% leidt tot het wellicht meer belasting kunnen heffen.

Dit is een keus van de gemeente zelf. Met een percentage van 81,05% is de belastingdruk in Oirschot lager dan het landelijk gemiddelde (minst risicovolle categorie GTK).

B. Onderhoud kapitaalgoederen

In de openbare ruimte van Oirschot wordt gewoond, gewerkt, gewinkeld en gerecreëerd. Hiervoor zijn kapitaalgoederen nodig. Denk hierbij aan wegen, riolering, kunstwerken, groen, openbare verlichting, straatmeubilair, water, bomen, speeltoestellen, sportaccommodaties en gebouwen. De kwaliteit van de kapitaalgoederen en het onderhoud ervan zijn bepalend voor de veiligheid, verkeersbewegingen en het aanzien van onze gemeente.

Onze ambitie is een schone hele en veilige leefomgeving. Deze ambitie vraagt om een structurele investering. Dat vertaalt zich jaarlijks in structurele lasten voor service, onderhoud en vervanging. Het onderhoud en vervangen van kapitaalgoederen vraagt om een substantieel deel van de begroting.

Om onze ambitie richting te geven zijn verschillende beleidsdocumenten vastgesteld zoals het Vastgoedbeleid in 2016 en het Integraal Maatschappelijk Beheerkader (IMBK) in 2019. Middels het IMBK heeft de raad gekozen voor kwaliteitsniveau "basisscenario". Op basis van het basisscenario en de destijds bekende areaalgegevens, zijn de beheerbudgetten 2019-2024 bepaald. Om te komen tot concrete uitwerking van het IMBK in projecten is in 2021 het Integraal Maatschappelijk Meerjaren Programma (IMMP) opgesteld. In het IMMP zijn projecten opgenomen voor de meerjarenbegroting 2024-2027. Deze wordt jaarlijks geactualiseerd.

Areaalgegevens op orde

Goede areaalgegevens zijn het fundament van het beheer van de openbare ruimte. Er zijn nieuwe rekenmotoren ontwikkeld. Hiermee kunnen we zelf, met actuele kostenkengetallen, financiële doorrekeningen uitvoeren. Dit geldt zowel voor klein- als groot onderhoud. Op basis van deze doorrekeningen ontstaat actueel inzicht in de beheerkosten. In 2024 voegen we de assets sportaccommodaties en gemeentelijk vastgoed toe.

Kernpunten:

- 'Huis op orde': van alle assets zijn areaalgegevens, kwaliteit, onderhoudsbehoefte, vervangingsinvesteringen en risico's in beeld voor de komende planperiode. Ook borgen we dat deze informatie op orde blijft middels extra formatie. We voegen de assets sportaccommodaties en gemeentelijk vastgoed toe.
- Actuele rekenmotoren in eigen beheer: iedere beheerder is in staat om zijn eigen areaal door te rekenen en kosten voor klein en groot onderhoud te bepalen.
- Beheer op orde: rationeel beheer, met onderhoud en vervanging op basis van vaktechnische normen/richtlijnen. Achterstanden zijn ingelopen en we zijn voorbereid op toekomstige opgaven.
- Consequenties inrichting: past bij functionele inrichting, met robuust en sober standaard materiaalgebruik in de wijken. Er is ruimte voor afwijkende of bijzondere materialen, met een representatieve uitstraling, sierwaarde of design in de (historische) centra.
- Bestuurlijke ambities: gedifferentieerde beeldkwaliteit geeft invulling aan de identiteit van de centra en doorgaande wegen. Sluit aan op de functionaliteit en beleving van inwoners en bezoekers en gedeeltematig op bestuurlijke ambities.

- Financieel op orde: realistisch en voldoet aan de eisen van de toezichthouder. Geen kapitaalvernietiging. Robuuste begroting, biedt ruimte om invulling te geven aan de belangrijkste beleidskaders en opgaven, met enige ruimte voor tegenvallers en incidenten.

Beeldkwaliteit:

Gedifferentieerd beheer: met beeldkwaliteit A in het historische centrum van Oirschot en de centra van de dorpen. B kwaliteit op hoofdwegen en C kwaliteit in de wijken, op bedrijventerreinen en in het buitengebied. Schoon binnen de kom ten minste op B en wat soberder in de buitengebieden. Met de beeldkwaliteit volgen we de landelijke systematiek van het CROW.

Beeldkwaliteit	Centra dorpen	Hoofdwegen	Woongebieden	Bedrijven-Terreinen	Natuur & buitengebied
Technisch	A	B	C	C	C
Netheid / schoon	A	B	B	B	B

Dataregistratie:

- We leggen onze areaalgegevens vast in een beheersysteem dat is ondergebracht in de Kempensamenwerking bij het Shared Servicecenter (SSC). Dit is onze basis waar we van uitgaan bij het voorbereiden van het Integraal Maatschappelijk Meerjarenprogramma (IMMP), alsook het inzetten van de rekenmotoren en het opstellen van bestekken en onderhoudscontracten. Het vast leggen van data gebeurt op basis van de landelijk geldende standaarden. We voegen de assets sportaccommodaties en gemeentelijk vastgoed toe.

In 2022 zijn de areaalgegevens op orde gebracht en in overleg met SSC De Kempen nieuwe mutatieprocessen doorgevoerd. Ook is binnen de afdeling het mutatieproces geborgd. Middels structureel overleg zorgen we samen met SSC De Kempen voor verdere verbetering van het mutatieproces.

Areaalaccres en prijsindexatie:

Ieder jaar vinden er wijzigingen plaats aan het beheerareaal als gevolg van projecten op het gebied van ruimtelijke ontwikkelingen. Denk aan nieuwe locaties voor wonen en bedrijven met hun openbare ruimte, uitbreidingen van de (recreatieve) infrastructuur boven- en ondergronds en functieveranderingen van bestaande locaties.

Budgetaanpassingen zijn ieder jaar nodig. Deze worden jaarlijks in beeld gebracht en meegenomen met de kadernota en meerjarenbegroting. We verhogen de budgetten op basis van toegevoegde woningen of m² oppervlakte.

Het IMBK geeft kaders voor het onderhoud van de volgende kapitaalgoederen:

- Wegen;
- Meubilair;
- Riolering en water;
- Civiele kunstwerken;
- Openbare verlichting;

- Groen;
- Schoon;
- Spelen / bewegen;
- Verkeer en vervoer;
- Sportaccommodaties;
- Gemeentelijk vastgoed.

Op de volgende pagina's gaan we in op de staat van onderhoud en de onderhoudslasten. Per soort kapitaalgoed is beschreven:

- Het beleidskader waarop het onderhoud van de kapitaalgoederen is gebaseerd.
- Het door de raad vastgestelde kwaliteitsniveau van onderhoud.
- De actuele staat van onderhoud;
- De in de begroting opgenomen budgetten.

Doelstelling

Het beheren en onderhouden van de kapitaalgoederen volgens het vastgestelde beleidskader. Dit doen we binnen de beschikbare budgetten en op het kwaliteitsniveau dat de raad heeft vastgesteld.

Wegen

1. *Het beleidskader*

Het actuele en vigerende beleid is het huidige Integraal Maatschappelijk Beheerkader (IMBK).

2. *Vastgesteld kwaliteitsniveau*

Bij de vaststelling van het IMBK is gekozen voor het basisscenario.

3. *Actuele staat van onderhoud*

Eind 2022 is het wegenareaal volledig geïnspecteerd. De aanwezige achterstand lopen we geleidelijk in. We maken hiervoor een planning waarbij we rekening houden met de beschikbare budgetten binnen het IMBK.

De hoofdwegen hebben goede kwaliteit, waardoor de doorstroming en veiligheid voor de meeste weggebruikers geborgd is. Duidelijk zichtbaar is dat de kwaliteit van de wegen buiten de bebouwde kom (buitengebied en natuurgebieden) het laagste is. Dit betreft vooral asfaltwegen. In 2024 vindt er een nieuwe weginspectie plaats waaruit blijkt wat de actuele staat is.

In 2023 is het IMBK geactualiseerd. Hieraan is een uitvoeringsplan wegen gekoppeld. Daarin omschrijven we de huidige kwaliteit van het beheerareaal. Met een planning van het benodigde onderhoud laten we zien wat dat de komend 5 jaar gaat kosten.

4. *Beschikbare budgetten*

	Prognose 2024	Prognose 2025	Prognose 2026	Prognose 2027
Dagelijks onderhoud (exploitatie)	€ 562.173	€ 232.173	€ 157.173	€ 157.173
Storting t.b.v. voorziening groot onderhoud	€ 784.875	€ 784.875	€ 784.875	€ 784.875
Investerings	€ 1.170.304	€ 2.331.865	€ 1.043.289	€ 1.045.355

Voor de specificatie van de investeringen zie bijlage 7: Activiteitenplan Investerings.

Meubilair

1. Het beleidskader

2. Het actuele en vigerende beleid is het huidige Integraal Maatschappelijk Beheerkader (IMBK) Vastgesteld kwaliteitsniveau

Bij de vaststelling van het IMBK is gekozen voor het basisscenario.

3. Actuele staat van onderhoud

De omvang en de technische staat zijn bekend. In de rapportage van de inventarisatie voor beheerdata, basis op orde, komt de werkelijke omvang van het straatmeubilair naar voren. Nadat de omvang bekend is wordt de onderhoudsbehoefte bepaald. Hierna is een uitvoeringsplan gemaakt en zijn deze vertaald in de assetsheets.

4. Beschikbare budgetten

	Prognose 2024	Prognose 2025	Prognose 2026	Prognose 2027
Dagelijks onderhoud (exploitatie)	€ 9.000	€ 9.000	€ 9.000	€ 9.000
Investerings	€ 70.625	€ 70.625	€ 70.625	€ 70.625

Voor de specificatie van de investeringen zie bijlage 7: Activiteitenplan Investerings.

Riolering en water

1. Het beleidskader

2. Het actuele en vigerende beleid is het huidige Integraal Maatschappelijk Beheerkader (IMBK) Vastgesteld kwaliteitsniveau

Bij de vaststelling van het IMBK is gekozen voor het basisscenario (inclusief noodzakelijke maatregelen voor klimaatadaptatie en waterberging).

3. Actuele staat van onderhoud

In 2023 heeft een nieuwe grootschalige inspectie van de vrijvervalriolen plaatsgevonden. De resultaten hiervan worden in de actualisatie van het IMMP meegenomen.

Qua functioneren voldoet de gemeente aan de eisen die het waterschap stelt. De riolen en de buitenruimte zijn nu nog niet in staat om de heftige 'klimaatbuien' afdoende te verwerken. De afgelopen jaren zijn alle stelsels opnieuw doorgerekend en de hoeveelheid en plaatsen waar water op straat komt in beeld gebracht. Aan de hand daarvan is een maatregelenplan opgesteld dat tevens onderdeel vormt van het programma Water en Riolering en daarmee uitvoering geeft aan het IMBK.

4. Beschikbare budgetten

	Prognose 2024	Prognose 2025	Prognose 2026	Prognose 2027
Dagelijks onderhoud (exploitatie ex. Kapi-taallasten)	€ 523.725	€ 586.904	€ 554.100	€ 523.073
Storting voorziening	€ 137.827	€ 72.544	€ 184.215	€ 184.215
Investerings	€ 2.350.000	€ 1.134.100	€ 1.942.258	€ 1.197.281

Voor de specificatie van de investeringen zie bijlage 7: Activiteitenplan Investerings.

Civiele kunstwerken

1. Het beleidskader

2. Het actuele en vigerende beleid is het huidige Integraal Maatschappelijk Beheerkader (IMBK) *Vastgesteld kwaliteitsniveau*

Bij de vaststelling van het IMBK is gekozen voor het basisscenario.

3. Actuele staat van onderhoud

In 2023 is een nieuwe inspectie op de inmiddels 41 civiele kunstwerken uitgevoerd. Op basis hiervan stellen we in 2024 een nieuwe meer jaren onderhoudsplan (MJOP) op en starten we met het uitvoeren van de maatregelen.

4. Beschikbare budgetten

	Prognose 2024	Prognose 2025	Prognose 2026	Prognose 2027
Dagelijks onderhoud (exploitatie)	€ 131.000	€ 131.000	€ 131.000	€ 131.000
Investerings	€ 106.700	-	-	-

Voor de specificatie van de investeringen zie bijlage 7: Activiteitenplan Investerings

Groen

1. Het beleidskader

2. Het actuele en vigerende beleid is het huidige Integraal Maatschappelijk Beheerkader (IMBK) *Vastgesteld kwaliteitsniveau*

Bij de vaststelling van het IMBK is gekozen voor het basisscenario.

3. Actuele staat van onderhoud

Na het vaststellen van het IMBK gaan we starten met het opstellen van een uitvoeringsprogramma groen. In 2024 starten we met de uitvoering van dit programma, wat als gevolg heeft dat het onderhoud verbeterd en de kwaliteit van het groen verhoogd wordt conform het gewenste beeld.

We voldoen daarmee aan de wettelijke zorgplicht. In 2024 wordt de boomverordening vernieuwd, waardoor deze weer actueel is. Thema's als duurzaamheid en klimaat nemen we hierin mee.

4. Beschikbare budgetten

	Prognose 2024	Prognose 2025	Prognose 2026	Prognose 2027
Dagelijks onderhoud (exploitatie)	€ 1.006.664	€ 1.006.779	€ 1.006.779	€ 1.006.779
Investerings	€ 330.000	€ 420.000	€ 420.000	€ 420.000

Voor de specificatie van de investeringen zie bijlage 7: Activiteitenplan Investerings.

Openbare verlichting

1. Het beleidskader

2. Het actuele en vigerende beleid is het huidige Integraal Maatschappelijk Beheerkader (IMBK) *Vastgesteld kwaliteitsniveau*

Bij de vaststelling van het IMBK is gekozen voor het basisscenario.

3. Actuele staat van onderhoud

Ons areaal van deze onderdelen van de openbare ruimte is voldoende in beeld in aantallen en met name qua kwaliteit om de kwaliteitsslag te maken naar B in het algemeen en A kwaliteit in de centra. Op

basis van de middelen die beschikbaar zijn in het IMBK, inventariseren en inspecteren we deze producten op kwaliteit. Ook is ons beheersysteem op orde met deze gegevens. Ook in 2024 zijn we aan het verleden op basis van het meerjaren plan.

4. Beschikbare budgetten

	Prognose 2024	Prognose 2025	Prognose 2026	Prognose 2027
Dagelijks onderhoud (exploitatie)	€ 110.655	€ 110.655	€ 110.655	€ 110.655
Investerings	€ 534.003	€ 534.003	€ 534.003	€ 534.003

Voor de specificatie van de investeringen zie bijlage 7: Activiteitenplan Investerings.

Spelen

1. Het beleidskader

- Het actuele en vigerende beleid is het huidige Integraal Maatschappelijk Beheerkader (IMBK) Vastgesteld kwaliteitsniveau

Bij de vaststelling van het IMBK is gekozen voor het basisscenario.

3. Actuele staat van onderhoud

Alle toestellen voldoen aan de veiligheidseisen. Vanuit de wettelijke aansprakelijkheid wordt ieder toestel jaarlijks aan een inspectie onderworpen. Gebreken die naar voren komen worden verholpen. Tussentijds voert het Servicebedrijf visuele controles uit. De ondergronden worden gereinigd en onderhouden zodat ze voldoen aan de veiligheidseisen.

4. Beschikbare budgetten

	Prognose 2024	Prognose 2025	Prognose 2026	Prognose 2027
Dagelijks onderhoud (exploitatie)	€ 10.127	€ 10.127	€ 10.127	€ 10.127
Storting voorziening	€ 22.500	€ 22.500	€ 22.500	€ 22.500

Verkeer en Vervoer

1. Het beleidskader

- Het actuele en vigerende beleid is het huidige Integraal Maatschappelijk Beheerkader (IMBK), met daar- onder het mobiliteitsplan. Vastgesteld kwaliteitsniveau

Bij de vaststelling van het IMBK is gekozen voor het basisscenario.

3. Actuele staat van onderhoud

Het dagelijks onderhoud vertaalt zich naar het onderhoud op verkeerstekens, zijnde borden en marke- ring. In 2024 wordt de laatste hand gelegd aan de inhaalslag om de borden op orde te brengen. In 2024 onderzoeken we of een deel van het huidige areaal gesaneerd kan worden.

In 2024 vindt een inspectie plaats van alle markeringen en op basis daarvan zal een uitvoeringspro- gramma gemaakt worden voor de jaren daarna.

4. Beschikbare budgetten

	Prognose 2024	Prognose 2025	Prognose 2026	Prognose 2027
Dagelijks onderhoud (exploitatie)	€ 78.346	€ 78.346	€ 78.346	€ 78.346
Investerings	€ 5.809.244	€ 581.444	€ 570.444	€ 535.444

Gebouwen en Sportaccommodaties

1. Het beleidskader

Het actuele en vigerende beleid is het huidige Integraal Maatschappelijk Beheerkader (IMBK), met daaronder kadernota Vastgoed.

2. Vastgesteld kwaliteitsniveau

Het kwaliteitsniveau voor alle gebouwen is 3 (PVM; vastgoed consultancy bureau). In 2019 is voor de velden en de parkinrichting van de buitensportaccommodaties onderhoudsniveau C (CROW) en voor de gebouwen van de buitensportaccommodaties conditieniveau 3 (PVM) bepaald als standaard onderhoudsniveau. Er is een duurzame meerjarenonderhoudprognose opgesteld. Het IMBK geeft aan wat het kwaliteitsniveau gaat worden.

3. Actuele staat van onderhoud

De staat van onderhoud is voor alle gebouwen goed. Er is gestart met verduurzaming van het gemeentelijk vastgoed.

4. Beschikbare budgetten

Openbare gebouwen

	Prognose 2024	Prognose 2025	Prognose 2026	Prognose 2027
Dagelijks onderhoud (exploitatie)	€ 45.142	€ 45.142	€ 45.142	€ 45.142
Storting t.b.v. voorziening groot onderhoud	€ 79.000	€ 79.000	€ 79.000	€ 79.000

Diverse privaatrechtelijke bezittingen

	Prognose 2024	Prognose 2025	Prognose 2026	Prognose 2027
Dagelijks onderhoud (exploitatie)	€ 35.444	€ 35.444	€ 35.444	€ 35.444
Storting t.b.v. voorziening groot onderhoud	€ 48.326	€ 48.326	€ 35.176	€ 35.176

Multifunctioneel gebouw de Klep Middelbeers

	Prognose 2024	Prognose 2025	Prognose 2026	Prognose 2027
Dagelijks onderhoud (exploitatie)	€ 28.817	€ 28.817	€ 28.817	€ 28.817
Storting t.b.v. voorziening groot onderhoud	€ 23.000	€ 23.000	€ 23.000	€ 23.000

Gebouwen sportaccommodaties

	Prognose 2024	Prognose 2024	Prognose 2025	Prognose 2026
Dagelijks onderhoud (exploitatie)	€ 37.851	€ 37.851	€ 37.851	€ 37.851
Storting t.b.v. voorziening groot onderhoud	€ 81.303	€ 81.303	€ 81.303	€ 81.303
Investerings	-	-	-	-

Sportvelden

	Prognose 2024	Prognose 2025	Prognose 2026	Prognose 2027
Dagelijks onderhoud (exploitatie)	€ 391.528	€ 395.477	€ 385.795	€ 385.795
Storting t.b.v. voorziening groot onderhoud	€ 31.202	€ 31.202	€ 31.202	€ 31.202
Investerings	-	€ 140.961	-	€ 63.888

Voor de specificatie van de investeringen zie bijlage 7: Activiteitenplan Investerings.

C. Financiering

Inleiding

Onder financiering verstaan we: de manier waarop we voorzien in de benodigde gelden om lopende uitgaven te kunnen doen of om investeringen te betalen. We onderscheiden daarbij financiering met kort geld en met lang geld. Bij kort geld is sprake van daggeldleningen, kasgeldleningen en rekening-courant.

Lang geld betreft – voor onze gemeente – vrijwel uitsluitend vaste geldleningen. Daarnaast speelt de vermogenspositie van onze gemeente een centrale rol: we hebben een uitstekende vermogenspositie met voldoende saldo aan reserves en voorzieningen. In deze paragraaf worden de beleidsvoornemens en het risicobeheer inzichtelijk gemaakt van de gemeentelijke financieringsportefeuille. Hiervoor gebruiken we het instrument van treasurybeleid.

Bij treasury gaat het om de financiering van het gemeentelijk beleid tegen zo gunstig mogelijk voorwaarden. Dit omvat het zorgen voor voldoende liquide middelen, het beleggen van tijdelijk overschot tegen een zo hoog mogelijk rendement en het daarbij afdekken van de risico's, met name op het gebied van rente en krediet. Dit alles op de meest doelmatige wijze en volgens de wettelijke voorschriften van de Wet Financiering Decentrale Overheden (Wet FIDO). Bij treasury gaat het dus om het sturen, het beheersen, het verantwoorden en het toezicht houden op de financiële geldstromen, de financiële posities en de hieraan verbonden risico's.

Ons treasurybeleid is vastgelegd in de verordening treasurystatuut gemeente Oirschot 2015 (vastgesteld door uw raad op 15 december 2015). Door allerlei ontwikkelingen binnen en buiten de gemeentelijke organisatie moet de verordening treasurystatuut worden aangepast. In 2024 zullen wij uw raad daarvoor een voorstel doen.

Financieringsbeleid

Het financieringsbeleid is erop gericht om zo lang mogelijk de uitgaven met "kort geld" te financieren en pas vaste leningen aan te trekken wanneer dat, gelet op onze liquiditeitenplanning, noodzakelijk is. Het streven is om de benodigde leningen tegen zo laag mogelijke kosten aan te trekken. Door een meerjarige liquiditeitenplanning brengen we dit zo goed mogelijk in beeld.

Komende jaren gaan wij, in het belang van de Oirschotse samenleving, behoorlijk investeren. Zoals we nu ook zien bij de rijksoverheid leiden deze uitgaven tot een verhoging van het financieringstekort. Zeker gezien de relatief lage rentevoet achten wij dit verantwoord. Uit de tabel meerjarige liquiditeitenplanning blijkt dat we eind 2024 een tekort van € 23,7 miljoen verwachten, aflopend tot een tekort van € 22,7 miljoen begin 2027.

Liquiditeitenplanning		2024	2025	2026	2027
Beginsaldi					
Saldo	A	-21.822.295	-23.669.255	-20.793.264	-22.701.927
Betalingen					
Salarissen		-10.483.609	-10.880.139	-11.276.236	-12.999.458
Geldleningen		-2.089.921	-1.881.582	-1.826.378	-1.771.176

Aktiviteitenplan investeringen		-8.537.572	-5.303.659	-4.027.232	-3.866.596
Grondaankopen		0	-687.500	-2.062.500	0
Kempenplus		-2.211.000	-2.220.000	-2.220.000	-2.331.000
Maatschappelijke Dienstverlening		-6.453.984	-6.467.648	-6.483.160	-6.807.318
GRSK		-1.387.759	-1.432.940	-1.505.609	-1.580.889
Overige verbonden partijen		-6.738.752	-6.741.604	-6.656.470	-6.989.294
Subsidies		-1.168.605	-1.166.105	-1.157.145	-1.215.002
Voorzieningen		-1.096.743	-1.162.387	-1.387.591	-1.387.591
Overige uitgaven		-13.370.741	-13.601.468	-13.928.981	-13.928.981
Totaal betalingen	B	-53.538.686	-51.545.032	-52.531.302	-52.877.306
Ontvangsten					
Rijksbijdragen		35.854.508	37.833.318	35.854.508	36.466.819
OZB en overige gemeentelijke. Belastingen en heffingen		10.546.618	11.085.923	11.613.658	11.968.132
Overige ontvangsten		5.290.600	5.501.782	3.154.473	4.498.415
Totaal ontvangsten	C	51.691.726	54.421.023	50.622.639	52.933.366
Saldo / tekort (A+B+C)		-23.669.255	-20.793.264	-22.701.927	-22.645.867

Voor de volledigheid willen we hier nog vermelden dat bovenstaand overzicht gebaseerd is op de cijfers uit de begroting 2023 en meerjarenbegroting 2024-2027 (zie het hoofdstuk Financiële begroting). Uiteraard wijzigt de financieringsbehoefte als nieuwe projecten worden toegevoegd of projecten die zijn opgenomen niet doorgaan.

Voor het tekort aan liquide middelen van € 22,6 miljoen eind 2027 moet de gemeente kort of lang geld aantrekken. Het is namelijk niet mogelijk om binnen de geldende voorschriften voor een dergelijk bedrag rood te staan op onze bankrekening. Op basis van het hiervoor weergegeven overzicht en de kennis uit het verleden, gaan we ervan uit dat 25% van het tekort aan liquide middelen, afgerond € 5,6 miljoen, wordt opgevangen doordat uitgaven later worden gedaan of inkomsten worden ontvangen die nu nog niet bekend zijn. De facturen die we ontvangen van onze leveranciers voor met name grotere projecten moeten natuurlijk wel op tijd betaald worden. Daardoor moeten we zowel kort als lang geld lenen, bij elkaar circa € 17,6 miljoen. De (extra) rentekosten zijn gezien de huidige markt marginaal te noemen, waardoor nauwelijks sprake is van extra lasten in de exploitatie. Bij het onderdeel rentebeleid gaan we in op de vraag hoe dit bedrag wordt gesplitst in kort en lang geld.

Rentebelid

Korte termijn

De rente is nog steeds historisch laag. We kiezen ervoor om maximaal gebruik te maken van de ruimte die de kasgeldlimiet (in 2024 € 1,150 miljoen) ons biedt om mogelijke financieringstekorten op te vangen door het aantrekken van (kortlopende) kasgeldleningen. Door de lage rente en de invoering van het schatkistbankieren verwachten wij geen of zeer minimale rente-inkomsten.

Waar voorgaande jaren nog sprake is geweest van een negatieve rente (waardoor we met het aantrekken van kasgeld rente ontvingen) is deze situatie inmiddels veranderd in een meer normale situatie. Dat betekent dat we ook rente moeten betalen als we kasgeld aantrekken.

Lange termijn

Ook de rente voor langlopende geldleningen is historisch nog steeds laag, hoewel deze wel hoger is dan de rente voor “kort” geld. De tarieven waren begin 2024 nog laag. De tarieven zijn op dit moment weer aan het oplopen. Het hoogste tarief voor een lening van 25 jaar lag in september 2023 op 3,71%. Op basis van de hiervoor weergegeven meerjarige liquiditeitenplanning, verwachten we tijdens de periode 2024 – 2027 een vaste geldlening van ca € 22 miljoen nodig te hebben. We houden er hierbij rekening mee dat we € 1,150 miljoen als een kasgeldlening aantrekken, omdat we die ruimte binnen de kasgeldlimiet beschikbaar hebben.

Rentetoerekening aan investeringen

Sinds de nieuwe voorschriften per 1 januari 2017 is het voor gemeenten verplicht om het saldo van de betaalde en ontvangen rente toe te rekenen aan de investeringen. Deze toerekening gebeurt door het bepalen van een gemiddeld rentepercentage, ook wel renteomslag-percentages genoemd.

Risicobeheer

We onderscheiden verschillende vormen van risico's: onder andere renterisico's (vaste schuld en vlottende schuld), kredietrisico's, liquiditeitsrisico's en koersrisico's en garantstellingen. De Wet financiering decentrale overheden (Wet FIDO) noemt een aantal verplichte elementen dat het risico beperkt. De uitwerking voor de gemeente Oirschot van die verplichte elementen is uitgewerkt in het door uw raad vastgestelde Treasurystatuut.

Renterisicobeheer/kasgeldlimiet en renterisiconorm

Bij de kasgeldlimiet gaat het om het beperken van renterisico's op de korte schuld. Korte schuld is bedoeld voor het financieren van lopende uitgaven. De kasgeldlimiet is een bedrag ter grootte van een door het ministerie vastgesteld percentage van het totaal van de jaarbegroting van de gemeente bij aanvang van het jaar.

Dit betekent dat de gemeente tot maximaal de hoogte van de kasgeldlimiet kortlopende schulden mag hebben. Als deze limiet drie kwartalen achter elkaar wordt overschreden, moeten we een vaste geldlening aantrekken. In de hierna volgende tabel is de kasgeldlimiet voor de gemeente Oirschot weergegeven.

Kasgeldlimiet (bedragen x € 1.000)	2024
Omvang begroting per 1 januari 2024	58.101
Kasgeldlimiet in procenten van de grondslag	2,00%
Kasgeldlimiet in bedrag	1.162

Renterisiconorm

De renterisiconorm beoogt een evenwichtige opbouw van de leningenportefeuille zodat het renterisico uit hoofde van renteaanpassing en herfinanciering wordt beperkt. De gewijzigde renterisiconorm houdt in, dat de jaarlijkse verplichte aflossingen en renteherzieningen niet meer mogen bedragen dan 20% van het begrotingstotaal. In onderstaande tabel is een overzicht gegeven van de renterisiconorm voor de periode 2024–2027.

Modelstaat B (Renterisico vaste schuld over de jaren 2024 t/m 2027)**(x € 1.000)**

Stap	Variabelen renterisico(norm)	2024	2025	2026	2027
1	Renteherzieningen	0	0	0	0
2	Aflossingen	1.532	1.388	1.390	1.391
3	Renterisico (1 + 2)	1.532	1.388	1.390	1.391
4	Renterisiconorm	11.500	11.044	10.432	10.325
5a = 4 > 3	Ruimte onder renterisiconorm	9.968	9.656	9.042	8.934
5b = 3 > 4	Overschrijding renterisiconorm	0	0	0	0
Berekening renterisiconorm					
4a	Begrotingstotaal 2024	58.101	55.218	52.159	51.626
4b	Percentage regeling	20%	20%	20%	20%
4 = 4a x 4b / 100	Renterisiconorm	11.620	11.044	10.432	10.325

Uit de hiervoor opgenomen Modelstaat B blijkt dat we in alle jaren onder de risiconorm zitten. Dit komt onder andere doordat we voor alle langlopende geldleningen het rentepercentage tot het einde van de looptijd hebben vastgelegd. Hierdoor zijn er in de planperiode 2024 - 2027 géén renteherzieningen.

Renteschema

De commissie BBV heeft geadviseerd om het renteschema uit haar rentenotitie op te nemen in de financieringsparagraaf. Onderstaand overzicht geeft onder andere inzicht in de rentelasten en het renteresultaat.

	2024	2025	2026	2027
<i>Externe rentelasten</i>				
Korte financiering	12.206	11.696	11.185	10.675
Lange financiering	699.234	667.196	645.580	645.580
Totaal externe rentelasten	711.440	678.892	656.765	656.255
<i>Externe rentebaten</i>				
Lange financiering	-23.758	-23.087	-22.390	-22.390
Per saldo aan rentelasten	687.682	655.805	634.375	633.865
Rente grondexploitatie	65.027	49.231	49.231	86.762
Saldo door te berekenen externe rente	752.709	705.036	683.606	720.627
Aan taakvelden toe te rekenen rente	752.709	705.036	683.606	720.627
Werkelijk aan taakvelden toegerekende rente	687.400	647.915	617.103	645.374
Renteresultaat	-65.309	-57.121	-66.503	-75.253

Kredietrisicobeheer

Bij de verstrekte geldleningen loopt de gemeente kredietrisico's. Dit risico wordt vooral beheerst door terughoudendheid bij het verstrekken van nieuwe leningen. Verder neemt de hoofdsom gedurende de looptijd af en dus ook het kredietrisico voor de gemeente. In tabel hieronder staat het overzicht van verstrekte leningen.

Verstrekte geldleningen	2024	2025	2026	2027
Stand per 1 januari	798.752	779.640	759.857	739.377
Reguliere aflossingen	19.112	19.783	20.480	20.480
Stand per 31 december	779.640	759.857	739.377	718.897

Garantstellingen

De gemeente staat garant voor vijf geldleningen met een totaalbedrag per 1 januari 2024 van € 8.1 miljoen waarvan twee leningen op naam van Wooninc. staan voor een bedrag van € 7,7 miljoen. Verder fungeert de gemeente als achtervang van het Waarborgfonds Sociale Woningbouw voor een drietal leningen ten name van Wooninc voor een totaalbedrag van € 41 miljoen. De afgelopen jaren zijn alle leningen steeds normaal afgelost. Het risico voor het niet nakomen van afspraken door de kredietnemer en daardoor het gemeentelijke risico is minimaal. In de risicoparagraaf is voor de leningen van Wooninc. waarvoor de gemeente zelf garant staat rekening gehouden met een risico van € 0,770 miljoen (10% van € 7,7 miljoen).

Leningenportefeuille

Naast inzicht in de verstrekte geldleningen, is het ook van groot belang om inzicht te hebben in onder meer de grootte van de opgenomen leningen. Hieronder in tabel de opgenomen geldleningen:

Opgenomen geldleningen	2024	2025	2026	2027
Stand per 1 januari	14.475.143	12.943.370	11.555.216	10.165.674
Reguliere aflossingen	1.531.773	1.388.154	1.389.542	1.391.007
Stand per 31 december	12.943.370	11.555.216	10.165.674	8.774.667

Relatiebeheer

Het betalingsverkeer vindt al vele jaren plaats via de NV BNG bank. Daarnaast heeft onze gemeente ook nog een betaalrekening bij de plaatselijke Rabobank. Die rekening gebruiken inwoners sporadisch om betalingen aan de gemeente te verrichten. Daarnaast wordt die rekening gebruikt om contant geld, dat ontvangen is bij de publieksbalie, af te storten.

Schatkistbankieren

Dit houdt in dat publieke instellingen al hun liquide middelen (boven drempelbedragen), die niet direct nodig zijn voor het uitvoeren van hun publieke taak, aanhouden bij het ministerie van Financiën. Dit drempelbedrag is voor een begrotingstotaal tot € 500 miljoen per 1 juli 2021 verhoogd. Vanaf die datum mogen publieke instellingen de eerste € 1 miljoen of 2% van het jaarlijkse begrotingstotaal buiten de schatkist houden. Voor Oirschot is dit voor 2024 € 1,150 miljoen. Dit is het minimale bedrag (2% van het begrotingstotaal van 2024 € 57.501.312 is € 1.150.026).

D. Bedrijfsvoering

Essentie: We willen als organisatie in control zijn en blijven zodat we met de samenleving bestuurlijke ambities kunnen realiseren.

Bij de Koersnota hebben wij u aan de hand van een omgevingsanalyse een schets gegeven van de ontwikkelingen die wij de komende jaren op ons af zien komen. Deze analyse maakt het eens te meer duidelijk: om samen te kunnen blijven werken aan die vitale gemeente Oirschot, moeten er keuzes gemaakt worden. We kunnen niet alles, en al zeker niet alles tegelijk. Omdat de financiële middelen niet oneindig zijn, maar ook omdat onze ambtelijke organisatie haar grenzen nadert. Met de Koersnota is de keuze gemaakt om te investeren in het zijn én blijven van een aantrekkelijke werkgever en een krachtige samenwerkingspartner, die de basis op orde heeft en daarmee een goede dienstverlening voor haar inwoners en bedrijven borgt. Hierna geven wij meer concreet aan welke stappen wij zullen ondernemen om de basis van de organisatie op orde te krijgen.

Ambitie 1. De organisatie: klaar voor de toekomst

We zijn een organisatie die staat voor de belangen van bestuur en inwoners.

Activiteit 1.1. Regionale samenwerking

Zoals ook in programma 5 gesteld heeft uw raad in juni besloten om het college op te dragen de voorgestelde stappen nader uit te werken.

Dat betekent dat wij met één partnergemeente, een vorm van vergaande en formele ambtelijke krachtenbundeling zullen verkennen waarbij een bestuurlijke fusie het onlosmakelijke en gedeelde perspectief tussen de samenwerkende gemeenten moet zijn.

In het proces van nadere verkenning streven wij naar een goede balans tussen zorgvuldigheid en voortvarendheid maar zullen een eventueel momentum niet onbenut laten.

De eerste informele ontmoetingen zowel op bestuurlijk als ambtelijk niveau hebben inmiddels plaatsgevonden. Dit zal in 2024 verder vorm krijgen op basis van een nog op te stellen plan van aanpak. Streefdatum om tot één organisatie te komen is 1-1-2026.

Activiteit 1.2. Strategische personeelsplanning

In 2023 is een start gemaakt met het opzetten van strategische personeelsplanning. Van de gehele organisatie brengen we in kaart wat de personeelsbehoefte is, nu en straks. De uitkomsten zullen we gebruiken voor capaciteitsplanning, opleiding en omscholing van medewerkers en voor gerichte arbeidsmarktbenadering voor schaarse functiegroepen.

Mede om deze reden hebben wij in deze begroting een verhoging van het opleidingsbudget verwerkt tot 2% van het salarisbudget. Hiermee kunnen we ook werken aan talentontwikkeling om vorm te geven aan de uitgangspunten van een lerende organisatie en om (nieuwe) medewerkers te boeien en binden.

Arbeidsmarkt positie en aantrekkelijk werkgeverschap

Ondanks de stappen die de organisatie de afgelopen jaren heeft gezet, is het nog niet gelukt om een stevige en toekomstbestendige organisatie neer te zetten. Een van de oorzaken is de overspannen arbeidsmarkt..

Gevolg is dat een groot deel van het personeelsbestand bestaat uit ingehuurd krachten, met alle risico's die dat met zich meebrengt voor de continuïteit, de borging van kennis en de werkdruk door het inwerken en begeleiden door vast personeel. Het ontwikkelen van een visie op de arbeidsmarktpositie en intern beloningsbeleid hebben op dit moment de hoogste prioriteit. Met name om de afhankelijkheid van extern personeel te verminderen en nieuwe medewerkers te boeien en te binden aan onze organisatie.

Met gebruikmaking van wat anderen al onderzocht of bedacht hebben, willen we een doelgroep gerichte aanpak ontwikkelen. Belangrijk daarbij is om de zogenaamde “unique sellingpoints” van de gemeente Oirschot goed aan het voetlicht te brengen.

De jongere generatie hecht veel waarde aan een goede balans tussen werk en privé. Voor deze generatie is een fijne moderne werkomgeving die hybride werken faciliteert heel belangrijk.

In Q4 2023 laten wij een onderzoek uitvoeren naar de mogelijkheden om in dit gebouw een aantrekkelijke en gezonde werkomgeving te creëren. Op basis van de uitkomsten van dit rapport zullen wij met vervolgvorstellen bij u terugkomen.

Beloningsbeleid

In een krappe arbeidsmarkt is een aantrekkelijk arbeidsvoorwaardenpakket van essentieel belang bij het binden, boeien en behouden van (nieuwe) medewerkers.

Onze primaire arbeidsvoorwaarden worden vooral op centraal niveau vastgesteld en vertaald in de CAO Gemeenten. Als gevolg van de problemen op de arbeidsmarkt, vitaliteit, werkdruk etc. zien we een duidelijke tendens dat arbeidsvoorwaarden steeds meer op dit niveau geregeld worden. Dit betekent dat de ruimte op lokaal niveau steeds kleiner wordt. Overigens dient het lokaal beloningsbeleid afgestemd te worden met het BLO en de andere Kempengemeenten (is afspraak vanuit het Opnieuw Verbinden).

In de concept arbeidsvoorwaardennota zijn vanuit de VNG voorstellen gedaan zoals het verhogen van het percentage voor een functionerings- en arbeidsmarkttoelage van 10 naar 15%. Ook het toekennen van een extra periodiek op een ander moment van het jaar in plaats van op de vaste periodiekdatum (is nu lokaal beleid).

Op lokaal niveau willen we onderzoeken of we de tussenschalen 10a en 11a kunnen inzetten om als kleine gemeente meer “concurrerend” te kunnen zijn. Dit houdt in dat de huidige conversietabel aangepast moet worden.

Verder willen we het lokale beloningsbeleid onder de loep nemen en verkennen op welke wijze het pakket “groener” kan worden ingestoken.

Hiermee kunnen we als gemeente onderscheidend zijn ten opzichte van andere gemeenten.

Ambitie 2 : *de basis op orde.*

Het is al eerder gezegd, we moeten investeren in onze organisatie en de basis op orde brengen. Enerzijds om die weerbare en wendbare organisatie te zijn en te blijven die onze inwoners en ondernemers optimaal van dienst is. Anderzijds omdat we een aantrekkelijke werkgever willen zijn en nieuwe medewerkers willen aantrekken, boeien en binden. Maar ook omdat we een krachtige samenwerkingspartner willen zijn, die samenwerkt vanuit kracht, om zo regie en zeggenschap te behouden.

Activiteit 2.1 Verbeteren financiële functie

Om de financiële sturing te verbeteren is het als eerste noodzakelijk dat de financiële administratie en de processen op orde gebracht worden. Vervanging van het huidige financiële systeem heeft de hoogste prioriteit. In kwartaal 4 van 2023 zal het aanbestedingstraject gestart worden zodat de gunning en direct aansluitend de implementatie vanaf maart 2024 kunnen plaatsvinden. Parallel hieraan zullen we de P&C cyclus afstemmen op de informatiebehoefte van bestuur en management. De hiervoor noodzakelijk financiële processen zullen we optimaliseren, het rekeningschema vereenvoudigen, het aantal budgetbeheerders terugbrengen en werken aan professionalisering van budgetbeheerders, financieel adviseurs en applicatiebeheerders.

Activiteit 2.2 Verbetering digitale Informatievoorziening

Externe toezichthouders zoals de accountant, de provincie en het Regionaal Historisch Centrum hebben de afgelopen jaren telkens opmerkingen gemaakt over de kwaliteit van onze informatievoorziening en de vindbaarheid van documenten. Medio 2023 is het eindelijk gelukt om de capaciteit op dit vakgebied (tijdelijk) uit te breiden. Met de rapporten van de toezichthouders in de hand maken we een plan van aanpak om in 2024 tot een betere beoordeling te komen.

Daarnaast krijgt uitvoering van het project 'Digitaal is de norm' en de verdere digitalisering en optimalisatie van werkprocessen, inclusief de dienstverleningsprocessen de komende twee jaar opnieuw de hoogste prioriteit. Deze investeringen vragen om menskracht. Om zaken te implementeren, maar ook omdat we met de toenemende digitalisering meer mensen nodig hebben om die systemen en processen te beheren en gebruikers te ondersteunen. Denk aan nieuwe functies op het gebied van procesmanagement en professioneel functioneel applicatiebeheer. Daarnaast zetten we in op eenvoudiger inrichting van de software pakketten waar we mee werken.

Activiteit 2.3 Inrichting werkprocessen juridische handhaving en bezwaar- en (hoger) beroepsprocedures

Per 1 januari 2023 is het 'Opnieuw Verbinden' van de juridische kant van VTH de Kempen (voorheen onderdeel van de Gemeenschappelijke Regeling Samenwerking Kempengemeenten) met onze organisatie geëffectueerd. De taken met betrekking tot juridische handhaving en de behandeling van bezwaar- en (hoger) beroepszaken in zowel vergunnings- als handavingskwesities voeren wij nu 'in eigen huis' uit. We zien dat de administratieve last voor de juristen groot is. Om die reden willen we het cluster versterken met een juridisch administratief medewerker. Het werk kan hierdoor efficiënter verdeeld en uitgevoerd worden.

Activiteit 2.4 Professionalisering communicatiefunctie

Het goed informeren van onze belanghebbenden zien wij niet als bijzaak, maar als kerntaak. Dat geldt voor het op een goede manier laten meedenken en meepraten van onze inwoners. Om dit vorm te geven, is in het laatste kwartaal van 2023 de notitie inwonerparticipatie vastgesteld. In 2024 gaan wij hier voortvarend mee aan de slag.

Naast het professionaliseren van inwonerparticipatie, zetten we ook in op het verbeteren van de communicatiefunctie. Want Oirschot is een relatief kleine gemeente, met een compacte ambtelijke organisatie en dus ook een klein communicatieteam. Net als veel andere gemeenten heeft ook Oirschot te maken met een toenemende vraag naar communicatie-ondersteuning. Het vaste communicatieteam kan de vraag vanuit organisatie en bestuur nauwelijks aan. Een analyse van de communicatiefunctie van de gemeente Oirschot heeft geleid tot een advies over een vernieuwde richting en inrichting van het communicatieteam.

Op basis van dit advies zal de communicatiefunctie komend versterkt worden met extra formatie.

Activiteit 2.5 Versterking Management

Door de hele organisatie is de werkdruk hoog. De hoge ambities van het bestuur versus de personele krapte, het feit dat de processen en systemen niet efficiënt zijn ingericht, systemen niet optimaal worden gebruikt, en de vele personele wisselingen zijn hier debet aan. Ook het Management heeft te maken met deze hoge werkdruk. In deze begroting 2024 zijn hiertoe extra middelen opgenomen.

In de onderstaande tabellen zijn, zoals afgesproken in de Financiële verordening, de loonkosten en een aantal bedrijfsvoeringskosten gespecificeerd.

Tabel 1. Ontwikkeling loonkosten

Bedragen x € 1.000

Afdeling	Bezetting in fte's	2024 €	2025 €	2026 €	2027 €
Raad		311	325	338	338
Burgemeester	1,00	168	175	182	182
Wethouders	3,00	338	353	367	367
Totaal bestuur	4,00	818	853	887	887
Griffier	1,56	154	161	168	168
Managementteam	6,00	779	812	845	845
Sociale leefomgeving en publiekszaken	24,23	2.154	2.224	2.167	2.167
Fysieke leefomgeving	19,54	1.762	1.827	1.891	1.891
Beheer & realisatie (incl. buitendienst)	23,86	2.017	2.101	2.183	2.183
Bedrijfsvoering en Interne Dienstverlening	37,83	2.556	2.657	2.755	2.755
Totaal teams	111,46	9.268	9.621	9.842	9.842
Totaal-generaal	117,02	10.240	10.635	10.897	10.897

Tabel 2. Diverse bedrijfsvoeringskosten				Bedragen x € 1.000
	2024	2025	2026	2027
Huisvestingskosten	390	387	385	385
Automatiseringskosten	2.263	2.272	2.272	2.259
Raad (excl. loonkosten)	44	44	44	44
Griffie (excl. Loonkosten)	2	2	2	2
Inhuur personeel van derden	937	541	541	511
Lokale rekenkamer	27	27	27	27
Accountantskosten	42	42	42	42
Bedrijfsvoeringskosten 2024-2027	3.704	3.316	3.314	3.270

E. Verbonden partijen

Verbonden partijen zijn samenwerkingsverbanden waar de gemeenten zowel een bestuurlijk als financieel belang heeft. Oirschot gaat samenwerkingsverbanden aan en onderhoudt de samenwerkingsverbanden met het oog op de Oirschotse en regionale belangen. We onderscheiden daarbij samenwerking met publiekrechtelijke organisaties (onderdeel 1) en privaatrechtelijke organisaties (onderdeel 2).

Paragraaf E geeft een overzicht van onze deelname in de verbonden partijen. Daarbij wordt voor iedere verbonden partij ingegaan op zowel een aantal organisatorische als financiële zaken.

Planning en control verbonden partijen

Aan de hand van de (concept)begrotingen 2024 heeft ons college c.q. de raad inzicht gekregen in de financiële situatie over 2024 van de verbonden partijen.

Overzicht

Publiekrechtelijke organisaties		Privaatrechtelijke organisaties	
1.1	Metropoolregio Eindhoven (MRE)	2.1	Stichting Bureau Inkoop en Aanbestedingen Zuidoost Brabant (BIZOB)
1.2	GGD Zuidoost Brabant (GGD)	2.2	Stichting Visit Oirschot
1.3	Veiligheidsregio Brabant Zuidoost (VRBZO)	2.3	Regionaal Netwerk het Groene Woud
1.4	Werkvoorzieningsschap de Dommel (WSD)	2.3	NV Bank Nederlandse gemeenten
1.5	Gemeenschappelijke Regeling Samenwerking Kempengemeenten (GRSK)	2.4	Brabant Water NV
1.6	Omgevingsdienst Zuidoost Brabant (ODZOB)	2.5	Coöperatie Bosgroep Zuid Nederland U.A.
		2.6	Stichting Beheer en Exploitatie Veiligheids- huis Brabant Zuidoost

Financiële uitgangspunten

- De vier grote verbonden partijen MRE, GGD, ODZOB en VRBZO hebben op eenduidige wijze de gegevens voor de begroting 2024 aangeleverd.
- Het begrote resultaat is per verbonden partij verschillend. In de meeste situaties is sprake van een nihil resultaat. De bijdragen van de deelnemende gemeenten vormt de sluitpost om te komen tot genoemd resultaat.

	1.1 Metropoolregio Eindhoven	
Vestigingsplaats	Eindhoven	
Doelstelling / Openbaar belang	Een optimale ontwikkeling van het vestigingsklimaat voor inwoners en ondernemers in de regio Zuidoost Brabant. Het Samenwerkingsakkoord 2023-2026 is de basis voor de bestuurlijke samenwerking van de 21 gemeenten in Zuidoost-Brabant. Visie, missie en ambitie zijn beschreven. Het Samenwerkingsakkoord geldt vier jaar en wordt ieder jaar met de opstelling van de begroting geactualiseerd.	
Deelnemers	21 gemeenten in de regio Zuidoost Brabant	
Bestuurlijke vertegenwoordiger	A. van Beek	
Programma / taakveld	Hoofdthema's: - Economie programma 2 - Mobiliteit programma 4 - Energietransitie programma 3 - Transitie Landelijk Gebied programma 3	
Bijdrage opgave Oirschot	De Metropoolregio Eindhoven behelst een strategische overall visie voor de regio ten behoeve van de ontwikkeling van het vestigingsklimaat op de vier (nieuwe) hoofdthema's.	
(bedragen x € 1.000)	1-1-2024	31-12-2024
Eigen vermogen	€ 13.512.219	€ 13.512.219
Vreemd (lang) vermogen inclusief voorzieningen	€ 13.432.815,- Waarvan €7.057.000 voorzieningen	€ 11.966.526,-; waarvan €6.473.000 voorzieningen
Totale lasten en resultaat 2024	Totale lasten en baten 2024 € 16.806.937. Resultaat € 0.	
Financieel belang	Totale bijdrage voor 2024 is € 293.466,-. Dit bedrag wordt besteed voor de onderdelen: Regionale opgaven, Brainport Development, Stimuleringsfonds en Regionaal Historisch Centrum.	

	1.2 GGD Zuidoost Brabant	
Vestigingsplaats	Eindhoven	
Doelstelling / Openbaar belang	De GGD heeft tot doel een bijdrage te leveren aan de publieke gezondheidszorg en de ambulancezorg.	
Deelnemers	21 gemeenten in de regio Zuidoost Brabant	
Bestuurlijke vertegenwoordiger	C. van Overdijk	
Programma / taakveld	Programma 1	
Bijdrage opgave Oirschot	- Het namens Oirschot uitvoeren van onderdelen van de Wet Publieke Gezondheid, waaronder jeugdgezondheidszorg, infectieziektebestrijding, monitoring en milieukundige advisering (zoals intensieve veehouderij in relatie tot	

	gezondheid). - Medewerking geven aan de totstandkoming van een nieuw gezondheidsbeleid dat verankerd is in het transformatieplan sociaal domein. Hierbij kijken we naar de bredere rol die de GGD kan spelen binnen het sociale domein in het versterken van de eigen kracht van mensen en welzijn. - Uitvoeren van preventieve activiteiten uit ons gezondheidsbeleid (rondom speerpunten zoals overgewicht en sociale weerbaarheid). De GGD heeft een rol in de uitvoering van diverse preventieactiviteiten gericht op gezond en veilig opgroeien van jongeren (alcohol, drugs, overgewicht) waardoor zij actief mee kunnen blijven doen aan de samenleving.	
Bedragen x € 1.000	1-1-2024	31-12-2024
Eigen vermogen	€ 4.310.000	€ 4.287.000
Vreemd vermogen inclusief voorzieningen:	€ 15.490.000 Waarvan € 1.657.000 voorzieningen	€ 13.802.000, Waarvan € 1.782.000 voorzieningen
Totale lasten en resultaat	Totale lasten & baten 2024: € 79.455.000 Resultaat € 0.	
Financieel belang	Totale bijdrage over 2024 is € 736.998-. Dit bedrag wordt besteed aan de onderdelen: Algemene bijdrage en Pubercontact.	

	1.3 Veiligheidsregio Brabant Zuidoost	
Vestigingsplaats	Eindhoven	
Doelstelling / Openbaar belang	1. Ontwikkelen van een samenwerkingsverband van politie, brandweer, GHOR (GGD) RAV, 21 regiogemeenten en Defensie, gericht op basis brandweezorg en rampenbestrijding/ crisisbeheersing. 2. Uitvoering van de Wet veiligheidsregio's: a. inventariseren risico's branden, rampen en crises; b. adviseren bevoegd gezag over risico's branden, rampen en crises in aangewezen gevallen en via beleid bepaalde gelegenheden; c. adviseren college van B&W; d. voorbereiden bestrijding branden en organiseren rampenbestrijding/crisisbeheersing; e. instellen/ in standhouden brandweer; f. instellen/in standhouden GHOR; g. voorzien meldkamerfunctie; h. aanschaf/beheer gemeenschappelijk materieel; i. inrichten/beheren informatievoorziening. 3. Bestrijding infectieziekten (A-ziekten). 4. Uitvoeren Regionale Ambulance Voorziening (RAV).	
Deelnemers	21 gemeenten in de regio Zuidoost Brabant	
Bestuurlijke vertegenwoordiger	J. Keijzers-Verschelling	
Programma / taakveld	Programma 1	
Bijdrage opgave Oirschot	Taken op het terrein van brandweezorg, gemeenschappelijke meldkamer, geneeskundige hulpverlening bij ongevallen en rampen, ambulancezorg, rampenbestrijding en crisisbeheersing.	
Bedragen x € 1.000	1-1-2024	31-12-2024

Eigen vermogen	€2.145	€2.145
Vreemd vermogen inclusief voorzieningen:	€ 33.993.613, waarvan €1.167.152 voorzieningen	€ 40.926.084, waarvan €624.605 voorzieningen
Totale lasten en resultaat	Totale lasten en baten € 61.022.754. Resultaat € 0.	
Financieel belang	Totale Bijdrage over 2024 is € 1.129.801,-. Dit bedrag wordt besteed aan de onderdelen: Algemene bijdrage, Gemeentelijke rampenbestrijding, Bijdrage bevolkingszorg, Piketregeling bevolkingszorg (oranjekolom).	

	1.4 WSD	
Vestigingsplaats	Boxtel	
Doelstelling / Openbaar belang	Het matchen, inzetten en ontwikkelen van zoveel mogelijk mensen die behoren tot de Participatiewet.	
Deelnemers	11 gemeenten tussen 's-Hertogenbosch - Tilburg – Eindhoven	
Bestuurlijke vertegenwoordiger	C. van Overdijk	
Programma / taakveld	Programma 1	
Bijdrage opgave Oirschot	Begeleiden van mensen met een arbeidshandicap die hulp nodig hebben bij het vinden en behouden van werk.	
Bedragen x 1.000	1-1-2024	31-12-2024
Eigen vermogen:	€ 10.500	€ 10.500
Vreemd (lang) vermogen inclusief voorzieningen:	€ 130	€ 130
Totale lasten en resultaat 2024	Totale lasten € 24.930. Resultaat 2024 € 1.367.	
Financieel belang	Uit eigen middelen betalen we € 15.584 voor algemene bestuurskosten. Daarnaast betalen we van de ontvangen rijksbijdrage voor participatie € 2.400.526 door aan de WSD.	

1.5 GR Samenwerking Kempengemeenten		
Vestigingsplaats	Reusel	
Doelstelling / Openbaar belang	Het bevorderen van een duurzame, robuuste samenwerking), door het behartigen van de gemeenschappelijke belangen, het vergroten van het gemeenschappelijke kennisniveau en het inspelen op bestuurlijke en maatschappelijke ontwikkelingen die de bestuurskracht van de individuele gemeenten zullen beïnvloeden. De taakvelden ISD, P&O, SSC, Jeugd en VTH maken deel uit van de GRSK.	
Deelnemers	Bergeijk, Bladel, Eersel, Oirschot en Reusel – de Mierden	
Bestuurlijke vertegenwoordiger	A. van Beek en C. van Overdijk	
Programma / taakveld	Hoofdthema's: - ISD programma 1 - SSC programma overhead - VTH programma 3 - P&O programma overhead	
Bijdrage opgave Oirschot	Efficiënte en minder kwetsbare bedrijfsvoering bij Sociale Zaken; Personeel en Organisatie; ICT; Vergunningen Toezicht en Handhaving. De Kempencommissie zorgt voor afstemming van besluitvorming op gebied van Recreatie, Governance, Duurzaamheid en Afval.	
Bedragen x € 1.000	1-1-2024	31-12-2024
Eigen vermogen:	Nihil	Nihil
Vreemd vermogen inclusief voorzieningen	nihil	Nihil
Totale lasten en resultaat	Totale lasten € 22.543.246; resultaat € 0.	
Financieel belang	Totale Bijdrage over 2024 is € 4.427.402,-. De bijdrage is besteed aan: SSC, VTH, WMO-jeugd en staf van de GRSK.	

	1.6 Omgevingsdienst Zuidoost Brabant
Vestigingsplaats	Eindhoven
Doelstelling / Openbaar belang	ODZOB voert voor de aangesloten gemeenten en provincie wettelijke en niet-wettelijke taken uit op het gebied van vergunningverlening, toezicht en handhaving (VTH), incl. verwante activiteiten, zoals specialistisch advies en beleid), indien deelnemers dat vragen.
Deelnemers	21 gemeenten in de regio Zuidoost Brabant
Bestuurlijke vertegenwoordiger	A. van Beek
Programma / taakveld	Programma 3
Bijdrage opgave Oirschot	Oirschot neemt zowel VTH-basistaken (verplicht) af als verzoektaken. ODZOB levert een bijdrage aan de uitvoering van ons milieu- en vergunningenbeleid, de handhaving daarvan, een duurzame leefomgeving, het intrekken van lege vergunningen en de duurzame ontwikkeling van de intensieve veehouderij.
Vermogenspositie	Eigen vermogen: Begin 2024 € 1.848.541 miljoen, eind 2024 € 1.848.541 miljoen Vreemd (lang) vermogen inclusief voorzieningen: begin 2024: € 88.264 en eind 2024 € 88.264.
Resultaat	Totale lasten en baten 2024 € 30.591.255. Resultaat € 0.
Financieel belang	Totale bijdrage over 2024 is € 618.310,- De bijdrage is besteed aan de volgende onderdelen: Landelijke basistaken, Verzoektaken, Collectieve taken en ROK milieutoezicht.

	2.1 Bureau Inkoop en Aanbestedingen Zuidoost Brabant	
Vestigingsplaats	Oirschot	
Doelstelling / Openbaar belang	Voor deelnemende gemeenten het gezamenlijke inkoop- en aanbestedingsbeleid uitvoeren, begeleiden en adviseren. Daarnaast zorgt BIZOB voor voordelen op financieel, kwalitatief en procesmatig gebied.	
Deelnemers	Bizob kent heeft aangesloten organisaties (24 gemeenten en 12 aan deze gemeenten gelieerde organisaties in de regio Zuidoost Brabant).	
Bestuurlijke vertegenwoordiger	A. van Beek	
Programma / taakveld	Programma overhead	
Bijdrage opgave Oirschot	BIZOB verzorgt methoden voor inkopen en aanbestedingen om naleving van wet- en regelgeving te borgen en BIZOB verzorgt een doelmatige en integere inkoop.	
Bedragen x €1.000	1-1-2022	31-12-2022
Eigen vermogen:	€ 1.405	€ 977 (voor resultaatbestemming)
Vreemd (kort en lang) vermogen:	€ 1.140	€ 1.210

Totale lasten en resultaat	Totale lasten 2024 € 4.960.168. Totale baten 2024 € 5.134.485. Positief resultaat (voor bestemming) 2022 is € 175.396	
Financieel belang	In de begroting 2024 zijn we uitgegaan van een bijdrage van € 166.110,-.	

	2.2 Stichting Visit Oirschot	
Vestigingsplaats	Oirschot	
Doelstelling / Openbaar belang	De Stichting is verantwoordelijk voor de marketing van Oirschot. Denk daarbij aan het organiseren van passende evenementen, goede bereikbaarheid, voorkomen van leegstand in het centrum, en promotie van de gemeente.	
Deelnemers	De Stichting kent een bestuur en geen deelnemers	
Bestuurlijke vertegenwoordiger	C. van Overdijk	
Programma / taakveld	Programma 2	
Bijdrage opgave Oirschot	Promotie gemeente Oirschot bij bezoeker, toerist en (potentiële) bewoners met alle informatie over de gemeente en de omgeving.	
	1-1-2023	31-12-2024
Eigen vermogen :	€ 129.460	nog niet bekend
Vreemd vermogen:	Niet van toepassing. Visit Oirschot heeft geen voorzieningen of langlopende geldleningen	
Resultaat	€ 8.800 positief	
Financieel belang	Totale bijdrage over 2024 is nog niet bekend bij het opstellen van deze begroting.	

	2.3 Regionaal Netwerk het Groene Woud	
Vestigingsplaats	Liempde	
Doelstelling / Openbaar belang	Realiseren visie en uitvoeringsprogramma van de Streekraad Het Groene Woud & de Meijerij	
Deelnemers	Stichting Streekhuis Het Groene Woud: dertien gemeenten, provincie, twee waterschappen, drie terreinbeheerders, ZLTO, Stichting Streekfonds Het Groene Woud en Coöperatie Het Groene Woud.	
Bestuurlijke vertegenwoordiger	J. van de Ven	
Programma / taakveld	Programma 4	
Bijdrage opgave Oirschot	Versterking van het landschap door te investeren in het landschap, stimulering groene economie en het bieden van ruimte aan ondernemers. Realisatie en (co)financiering van projecten uit het programma Vitaal Landelijk Gebied in het Groene Woud.	
	1-1-2023	31-12-2023
Eigen vermogen:	€ 143.000	€ 143.000

Vreemd vermogen :	Niet van toepassing	
Resultaat	Verwacht resultaat 2023 - € 35.700. Begroting 2024 verschijnt in november 2023.	
Financieel belang	Onze jaarlijkse bijdrage is € 10.000 vanaf 2021. Daarnaast betalen we een jaarlijkse bijdrage van € 8.517 voor de jaren 203 t/m 2026 voor het Van Gogh nationaal park. Van Gogh nationaal park is formeel opgericht per 31 december 2020.	

	2.4 NV Bank Nederlandse gemeenten	
Vestigingsplaats	Den Haag	
Doelstelling / Openbaar belang	De bank van en voor overheden en instellingen voor maatschappelijk belang. Zij draagt door financiële dienstverlening bij aan zo laag mogelijke kosten voor de gemeente en haar inwoners.	
Deelnemers	De aandelen zijn in handen van het Rijk, gemeenten en provincie. Het rijk heeft 50 procent van de aandelen en de overige 50 procent is voor de gemeenten en provincies. Oirschot bezit 8.775 aandelen.	
Bestuurlijke vertegenwoordiger	A. van Beek	
Programma / taakveld	Programma algemene dekkingsmiddelen	
Bijdrage Oirschot	Geen direct individualiseerbare bijdrage	
Bedragen x € 1.000	1-1-2022	31-12-2022
Eigen vermogen: o.b.v. meest recente jaarverslag	€ 5.062	€ 4.615
Vreemd vermogen : o.b.v. meest recente jaarverslag	€ 143.995	€ 107.459
Resultaat	Resultaat over 2022 is een winst van € 236 miljoen.	
Financieel belang	De gemeente bezit 8.775 aandelen. In de begroting 2024 gaan we, uit voorzichtigheidsprincipe, uit van een dividenduitkering van € 1,81 per aandeel. BNG doet traditiegetrouw geen enkele voorspelling over toekomstig resultaat. In 2022 bedroeg de dividenduitkering € 2,50 per aandeel.	

	2.5 Brabant Water NV	
Vestigingsplaats	Den Bosch	
Doelstelling / Openbaar belang	Brabant Water levert water uit de beste bronnen. Ze doen er alles aan om dat ook voor de toekomst veilig te stellen. Daarom zorgen ze goed voor de waterwingebieden. Brabant Water levert producten en diensten op een hoog niveau aan. Klantgericht, kostenbewust, met moderne techniek en actieve zorg voor de omgeving. In samenspel met anderen levert Brabant Water een herkenbare bijdrage aan de maatschappelijk waarde van water in al zijn facetten. Brabant Water ziet zijn medewerkers als belangrijke ambassadeurs in een wereld om water.	
Deelnemers	Provincie Noord Brabant 30 % aandelen en de overige 70 % is in handen van de gemeenten. In totaal zijn 10 miljoen aandelen x 0,10 EUR uitgegeven waarop 27,79595 % is volgestort.	
Bestuurlijke vertegenwoordiger	J. van der Ven	
Programma / taakveld	Programma algemene dekkingsmiddelen	
Bijdrage opgave Oirschot	Geen direct individualiseerbare bijdrage	
Bedragen x €1.000	1-1-2023	31-12-2023
Eigen vermogen	€ 674.183	€ 684.676
Vreemd vermogen	€ 456.355, Waarvan € 201.013 voorzieningen	€ 481.749, Waarvan € 233.130 voorzieningen
Resultaat	Over 2022 is een positief resultaat van € 5.347.000 behaald .	
Financieel belang	De gemeente bezit 15.440 aandelen x € 0,10 = € 1.544,- Brabant Water keert geen dividend uit, de winst wordt gebruikt voor versterking van het eigen vermogen.	

	2.6 Coöperatie Bosgroep Zuid Nederland U.A.	
Vestigingsplaats	Heeze	
Doelstelling / Openbaar belang	De Bosgroep is een onafhankelijke organisatie van en voor eigenaren van bos- en natuurgebieden. De Bosgroep adviseert en ondersteunt de leden bij het duurzaam ontwikkelen, beheren in stand houden van bos en natuur. De Bosgroep stimuleert samenwerking tussen leden en organiseert activiteiten om kennis te delen met eigenaren, beheerders en andere betrokken partijen.	
Deelnemers	Particuliere landgoed eigenaren en gemeenten	
Bestuurlijke vertegenwoordiger	J. van der Ven	
Programma / taakveld	Programma 4	

Bijdrage opgave Oirschot	Duurzaam bos- en natuurbeheer	
Bedragen x € 1.000	1-1-2022	31-12-2022
Eigen vermogen:	€ 1.065	€ 1.089
Vreemd vermogen :	€11.113	€ 12.774
Resultaat	Over 2022 is per saldo een winst voor belastingen van € 28.178 behaald	
Financieel belang	Bosgroep voert voor ons werkzaamheden uit waarvoor jaarlijks een apart jaarverslag wordt vervaardigd	

	2.7 Beheer en Exploitatie Veiligheidshuis Brabant Zuidoost	
Vestigingsplaats	Helmond	
Doelstelling / Openbaar belang	Het Veiligheidshuis Brabant Zuidoost is er voor complexe probleemsituaties waar dwang, vaak gecombineerd met zorg, gewenst is. Indien nodig neemt het Veiligheidshuis de regie tijdelijk op zich, maar het Veiligheidshuis kan ook aansluiten bij een lokaal casusoverleg.	
Deelnemers	21 gemeenten in de regio Zuidoost Brabant en er wordt samengewerkt met zorg- en veiligheidspartners.	
Bestuurlijke vertegenwoordiger	J. Keijzers-Verschelling	
Programma / taakveld	Programma 1	
Bijdrage opgave Oirschot	Aanpak van complexe casuïstiek binnen de thema's jeugd, veelplegers, nazorg, ex-gedetineerden, relationeel geweld en overlast en verslaving.	
	01-01-2024	31-12-2024
Eigen vermogen (Algemene Reserves + Bestemmingsreserves):	€ 532.168; Waarvan AR: € 39.387 Waarvan BR: € 492.781	€ 353.192; Waarvan AR: € 40.943 Waarvan BR: € 312.249
Vreemd vermogen:	Niet van toepassing. Het veiligheidshuis heeft geen voorzieningen en geen langlopende geldleningen	
Resultaat	Begrote lasten over 2024 zijn € 1.393.000,-. Begrote baten 2024 zijn € 1.214.024,- Over 2024 wordt een negatief resultaat verwacht van - € 178.976,-	
Financieel belang	In de begroting 2024 is de bijdrage van € 6.457,- opgenomen.	

F. Lokale heffingen

Inleiding

De lokale heffingen vormen een belangrijk onderdeel van de totale inkomsten binnen de gemeentelijke begroting. De paragraaf lokale heffingen, conform artikel 10 van het Besluit begroting en verantwoording voor gemeenten en provincies(BBV), biedt een overzicht van het beleid voor de lokale lasten. Deze paragraaf lokale heffingen bestaat uit:

- Geraamde opbrengsten;
- Beleid ten aanzien van de lokale heffingen;
- Overzicht op hoofdlijnen van de diverse heffingen;
- De lokale lastendruk;
- Kwijtscheldingsbeleid.

De lokale heffingen zijn onder te verdelen in twee categorieën, namelijk belastingen en rechten.

Belastingen zijn heffingen waar geen aanwijsbare tegenprestatie van de overheid tegenover staat. De lokale belastingen, o.a. de OZB en toeristenbelasting, zijn bijdragen in de algemene kosten van de gemeente en hebben een budgettaire functie. Heffingen zijn rechten, tarieven en leges. De gemeente krijgt (maximaal) de kosten vergoed die ze zelf maakt. De totale opbrengst van deze heffingen mag niet meer zijn dan de totale kosten. De gemeenteraad bepaalt, door het vaststellen van de belastingverordeningen, welke belastingen de gemeente heft en welke heffingsmaatstaven en tarieven we hanteren.

Opbrengsten

Onderstaande tabel geeft over de jaren 2021 t/m 2028 een beeld van de opbrengsten van de verschillende belastingen en rechten zoals die nu in de begroting zijn verwerkt.

Tabel 1. Opbrengsten belastingen en rechten 2021 t/m 2028

Omschrijving Bedragen x € 1.000	Rekening 2021	Rekening 2022	Begroting 2023	Begroting 2024	Begroting 2025	Begroting 2026	Begroting 2027	Begroting 2028
Onroerende zaakbelastingen	7.205	7.381	7.726	8.141	8.588	9.035	9.326	9.626
Rioolheffing	1.596	1.555	1.783	1.690	1.766	1.843	1.923	1.995
Afvalstoffenheffing	1.392	1.250	1.453	1.619	1.708	1.796	1.854	1.914
Leges	1.211	1.327	741	955	1.008	1.060	1.094	1.130
Forensenbelasting	53	55	55	82	87	91	94	94
Toeristenbelasting	402	283	339	460	505	529	544	559
Reclamebelasting	41	41	40	40	40	40	40	40
Totaal	11.899	11.891	12.136	12.987	13.701	14.395	14.875	15.358
% stijging / daling tov vorig jaar	10,28%	-0,06%	2,06%	7,01%	5,50%	5,06%	3,34%	3,25%

Beleid ten aanzien van de lokale heffingen

Ter voorbereiding op de begroting 2024 is door de raad op 4 juli 2023 de Koersnota 2024 vastgesteld. Op basis daarvan is de begroting opgesteld. Ons college heeft voor de ontwikkeling van de lokale lasten de volgende financieel – technische uitgangspunten gehanteerd:

- a. De algemene index / prijsstijging is voor 2024 bepaald op 6,00% ; voor 2025 op 5,50% ; voor 2026 op 5,20% ; voor 2027 en 2028 op 3,22%. Deze percentages worden bij de meeste belastingen en rechten gehanteerd. Waar wordt afgeweken is dat expliciet gemotiveerd.
- b. De OZB wordt jaarlijks verhoogd met de algemene index, bij het bepalen van de tarieven houden we rekening met de gevolgen van de hertaxaties. Dit percentage is voor de woningen bepaald op 9,00%, voor de niet-woningen op 0,00%.
- c. De forensenbelasting wordt jaarlijks verhoogd met de algemene index, bij het bepalen van de tarieven houden we rekening met de gevolgen van de hertaxaties voor de woningen van 9,00%.
- d. de toeristenbelasting, de leges en de tarieven die opgenomen zijn in de algemene tarievenverordening worden jaarlijkse verhoogd met de algemene index genoemd onder a. De tarieven worden afgerond op werkbare bedragen. Bij de toeristenbelasting op € 0,10, bij de leges op € 0,05.
- e. De afvalstoffenheffing dient jaarlijks 100% kostendekkend te zijn. Om dit percentage te bereiken dienen de tarieven voor het vast recht verhoogd te worden met 13,00%, de variabele ledigingstarieven met gemiddeld 7,5%.
- f. Op grond van de actualisatie van het kostendekkingsplan Oirschot 2022 van 29 november 2022 (onderdeel van het PWR) worden de tarieven de komende jaren jaarlijks verhoogd met 3,75%. De verschillen tussen uitgaven en belastingopbrengst worden verrekend met de voorziening riolering.
- g. De tarieven voor de reclamebelasting blijven ongewijzigd.

Voorlopige tarieven en opbrengsten / behandeling belastingverordeningen

Bij de leges is sprake van voorlopige tarieven. De gevolgen van de Omgevingswet op de leges zijn nog niet in beeld. Daarnaast loopt momenteel een (intern) onderzoek naar de kostendekkendheid van de leges. De percentages van de hertaxaties bij de OZB en forensenbelasting daterend van afgelopen april. De correcte cijfers zijn pas in het najaar bekend. Tot slot is nu nog niet bekend of de reclamebelasting per volgend belastingjaar vervangen wordt door de BIZ.

In december leggen wij alle belastingverordeningen aan uw raad voor ter besluitvorming. Dan worden ook de definitieve tarieven voorgelegd, die in een aantal situaties kunnen afwijken van de voorlopige tarieven die genoemd zijn in deze paragraaf. Datzelfde geldt voor de raming van de opbrengsten. De financiële gevolgen daarvan nemen we dan mee in een begrotingswijziging.

Overzicht op hoofdlijnen van de diverse belastingen

Onroerende Zaak Belastingen

De heffingsgrondslag voor de onroerende zaakbelastingen is de waarde zoals die in het kader van de Wet Waardering Onroerende Zaken jaarlijks wordt vastgesteld. Er zijn twee onroerende zaakbelastingen namelijk de gebruikersbelasting voor niet-woningen en de eigenarenbelasting voor woningen en niet-woningen.

Voor de OZB-opbrengst verhogen we het bestaande areaal per 1 januari van het voorgaand jaar met het inflatiepercentage van 6%. Daar wordt bij opgeteld de OZB opbrengst voor nieuw toegevoegd areaal (nieuwbouw en uitbreiding). Deze OZB opbrengst voor nieuw areaal wordt berekend op basis van de geschatte economische waarde per 1 januari van het voorgaande jaar en tegen het tarief van voorgaand jaar vermeerderd met de vastgestelde indexatie.

Daarnaast houden we rekening met de waarde - ontwikkeling tussen 1 januari 2023 en 1 januari 2024. Bij de woningen verwachten we op basis van de informatie die we in april hebben ontvangen van ons taxatiebureau een voorlopige stijging bij de woningen van 9%, bij de niet – woningen van 0%. De definitieve percentages worden in het najaar bekend. De marktontwikkeling heeft geen effect op de uiteindelijk OZB-opbrengsten omdat waardeinstijging dan wel waardedaling wordt verdisconteerd in de tarieven.

Tabel 2. Tarieven onroerende - zaakbelastingen 2023 en 2024

De tarieven over 2024 respectievelijk 2023 zien er als volgt uit:

Soort belasting	Tarief 2023	Tarief 2024
Eigenaren woningen	0,1032%	0,1004%
Eigenaren niet-woningen	0,2858%	0,3029%
Gebruikers niet woningen	0,2297%	0,2435%

Rioolheffing

Rioolheffing is een bestemmingsheffing om kosten voor een doelmatig werkende riolering en overige maatregelen ten aanzien van hemelwater en grondwater te verhalen. Artikel 228a Gemeentewet maakt een onderscheid tussen de waterketen (afvoer afvalwater) en het watersysteem (hemelwater en grondwater). Met dagtekening 29 november 2022 is een herziene berekening van het PWR (programma water en riolering) als onderdeel van het IMBK (Integraal Maatschappelijk Beheer Kader) vastgesteld. Vanaf 2024 tot en met 2030 is gerekend met een tariefverhoging van 3,75%, van 2031 t/m 2039 met 4,00% en over 2040 met 1,00%.

Voor de rioolheffing zijn de gebruikers van zowel woningen als bedrijfspanden belastingplichtig. De gemeente Oirschot kent geen rioolheffing voor eigenaren, alle lasten van de riolering worden doorberekend aan de gebruiker op basis van het waterverbruik. De afgelopen jaren zien wij een wezenlijke afname van het waterverbruik. Vanuit milieu-oogpunt een goede zaak. Maar vanuit fiscaal oogpunt ligt dat wat anders. De meeste huishoudens vielen tot voor kort in tariefgroep 2 (waterverbruik van 101 m³ – 251 m³). In deze

begroting zien we dat de meeste belastingplichtigen in tariefgroep 1 (waterverbruik tot 101 m3) ingedeeld gaan worden. Daardoor verwachten wij de komende jaren een tekort op het taakveld riolering.

Voor 2024 verwachten we 94% dekking. In euro's levert dat een tekort op van € 102.000,-. Zie tabel 3.

Tabel 3 Berekening kostendekkendheid riolheffing

Berekening kostendekkendheid	Bedragen x € 1.000		
<i>Riolheffing</i>			
Kosten taakvelden riolering inclusief rente	€ 1.376		
Inkomsten taakvelden exclusief riolheffing	€ 15		
Netto kosten taakvelden		€ 1.361	
Toe te rekenen kosten:			
Overhead inclusief rente	€ 182		
Omzetbelasting	€ 249		
Totaal toe te rekenen kosten		€ 431	
Totale kosten taakveld 7.2 riolering			€ 1.792
Opbrengst riolheffing			€ -1.690
Tekort in €			€ 102
Dekkingspercentage			94%

Het tekort van € 102.000,- wordt onttrokken aan de voorziening riolering. De voorziening heeft tot doel om (grote) schommelingen in de tarieven te egaliseren waarbij ook rekening wordt gehouden met voldoende opbouw om toekomstige grote investeringen op te kunnen vangen.

De riolheffing kent vier tarieven, afhankelijk van het aantal m³ waterverbruik, als volgt:

Tabel 4. Tarieven riolheffing 2023 en 2024

Waterverbruik	Tarief 2023	Tarief 2024
tot 101 m3	€ 139,44	€ 144,72
101m3-251 m3	€ 207,60	€ 215,40
251m3-501m3	€ 413,16	€ 428,64
501m3 of meer	€ 833,76	€ 865,08

Het bedrag van de aanslag wordt gebaseerd op het waterverbruik. Achtergrond van deze keuze is het principe “de vervuiler betaalt”. Vanuit efficiency – oogpunt is gekozen voor een viertal categorieën.

Afvalstoffenheffing

Afvalstoffenheffing is een bestemmingsheffing voor het verhalen van de kosten van de afvalinzameling en verwerking. Bij de uitvoering werken we nauw samen met de andere Kempengemeenten. We hanteren als uitgangspunten “de vervuiler betaalt” en “afval is een grondstof die waarde heeft”. De afvalstoffenheffing wordt uitsluitend in rekening gebracht bij de gebruikers van woningen waar periodiek huishoudelijk afval opgehaald wordt. Bedrijven moeten zelf een contract afsluiten, de gemeente is niet belast met het ophalen / afvoeren van bedrijfsafval.

Voor afval geldt als uitgangspunt 100% kostendekking. Zie tabel 5.

Tabel 5 Berekening kostendekkendheid afvalstoffenheffing

Berekening kostendekkendheid	Bedragen x € 1.000		
<i>Afvalstoffenheffing</i>			
Kosten taakveld huishoudelijk afval inclusief rente	€ 1.562		
Inkomsten taakveld exclusief afvalstoffenheffing	€ -376		
Netto kosten taakveld		€ 1.186	
Toe te rekenen kosten:			
Overhead inclusief rente	€ 106		
Fictieve omzetbelasting	€ 326		
Totaal toe te rekenen kosten		€ 432	
Totale kosten taakveld 7.3 huishoudelijk afval			€ 1.618
Opbrengst afvalstoffenheffing			€ - 1.618
Onderuitputting in €			€ 0
Dekkingspercentage			100%

De afvalstoffenheffing kent een vast recht dat voor ieder adres hetzelfde is met daarnaast variabele tarieven per “groene” (GFT) respectievelijk “grijze” (restafval) container. Zie tabel 6 hieronder.

Tabel 6. Tarieven afvalstoffenheffing 2023 en 2024

tarieven afval	tarief 2023	tarief 2024
vast recht per jaar	€ 88,60	€ 100,20
<i>variabel per lediging:</i>		
gft 25 liter	€ 0,26	€ 0,28
gft 140 liter	€ 1,47	€ 1,58
gft 240 liter	€ 2,52	€ 2,71
restafval 25 liter	€ 4,12	€ 4,43
restafval 40 liter	€ 6,18	€ 6,65
restafval 140 liter	€ 14,42	€ 15,50
restafval 240 liter	€ 24,72	€ 26,57
<i>verzamelcontainers</i>		
eenpersoonshuishouden	€ 117,73	€ 131,52
meerpersoonshuishouden	€ 186,88	€ 205,80

Secretarieleges / leges omgevingsvergunning

Leges worden in rekening gebracht bij degene die een dienst vraagt aan de gemeente c.q. een aanvraag voor een vergunning indient bij de gemeente. Uitgangspunt is voor de **totale** leges een dekking van 100%. De meeste tarieven worden ten opzichte van 2023 verhoogd met 6%.

Invoering Omgevingswet

Volgens de huidige planning wordt per 1 januari 2024 de Omgevingswet ingevoerd. Dat heeft ook gevolgen voor de legesheffing voor bestemmingsplannen en omgevingsvergunning. Als gevolg van deze wet vindt een behoorlijke verschuiving plaats binnen de legesverordening, met name onderdeel 2 van genoemde verordening. Komende periode wordt hier intensief aan gewerkt.

Daarnaast loopt momenteel een (intern) onderzoek waarbij we per onderdeel van de legesverordening de

uitgaven berekenen met daar tegenover de noodzakelijke legesopbrengsten, uitgaande van 100%. Een verdere uitwerking kan leiden tot tarieven met een dekking > 100% c.q. tarieven < 100% dekking.

Forensenbelasting

Deze belasting wordt in rekening gebracht bij eigenaren van woningen die niet in Oirschot wonen maar daar wel voor zichzelf (en hun gezin) minimaal 90 dagen per jaar een woning ter beschikking hebben. Vrij vertaald: betreft tweede woningen die niet (bijna) permanent verhuurd zijn.

Het tarief wordt – evenals bij de OZB – uitgedrukt in een percentage. De aanslag komt tot stand door vermenigvuldiging van dat percentage met de WOZ-waarde. Het tarief voor 2024 is 0,2804% (vorig jaar 0,2967%). Voor woningen verwachten we een gemiddelde waardestijging van 9%. Evenals bij de OZB is ons streven om – behoudens de trendmatige verhoging met 6% - geen meeropbrengst te genereren door de waardestijging in de WOZ-waarde.

Toeristenbelasting

De toeristenbelasting wordt geheven van personen, organisaties of bedrijven die aan natuurlijke personen die niet woonachtig zijn in de gemeente Oirschot de mogelijkheid bieden voor overnachting. Deze hebben wettelijk de mogelijkheid om die belasting door te berekenen aan hun huurders. Oirschot kent geen toeristenbelasting voor dagtoerisme (zoals de Efteling).

Deze belasting wordt jaarlijks trendmatig verhoogd, voor 2024 met 6%. Het tarief is een vast bedrag per persoon per overnachting. Vanaf 2021 kennen we in Oirschot drie tarieven, afhankelijk van het type locatie waar overnacht wordt. Op verzoek van de ondernemers in de recreatieve sector ronden we de tarieven vanaf 2024 af op € 0,10. Zie onderstaande tabel 7.

Tabel 7 tarieven toeristenbelasting 2023 en 2024

Overnachting	Tarief 2023	Tarief 2024
Groepsaccommodatie	€ 1,67	€ 1,80
Camping / camperplaats	€ 1,77	€ 1,90
Overige accommodaties	€ 2,06	€ 2,20

Reclamebelasting

Deze belasting kennen we sinds 2013 en voert de gemeente uit ten behoeve van Visit Oirschot. De opbrengst betalen we – onder aftrek van een bedrag voor perceptiekosten - door aan genoemde stichting die mede met deze gelden haar jaarprogramma kan uitvoeren. Belastingplichtig zijn de gebruikers van panden in het centrum van Oirschot die een zichtbare reclame-uiting hebben. Het gebied is afgebakend op een kaart die onderdeel is van de vastgestelde belastingverordening.

Het tarief is een percentage van de WOZ-waarde met een minimum en een maximum bedrag van de aanslag. Voor 2024 gelden dezelfde tarieven als voorgaande jaren : 1,45% van de WOZ-waarde, met een minimum bedrag van € 375,- en een maximum bedrag van € 775,-.

Momenteel loopt een (draagvlak) onderzoek onder de ondernemers in het centrum-gebied van Oirschot om te komen tot een bedrijveninvesteringszone (BIZ). Deze BIZ kan alleen ingevoerd worden als voldoende

steun vanuit de ondernemers wordt verkregen. Hierbij betalen zowel alle eigenaren als gebruikers verplicht een bijdrage in de BIZ. Dit in tegenstelling tot de huidige reclamebelasting waarbij uitsluitend gebruikers betalen die een reclame-uiting op hun pand hebben.

De nieuwe BIZ betreft nagenoeg hetzelfde gebied als nu geldt voor de reclamebelasting. De reclamebelasting vervalt als de BIZ wordt ingevoerd.

Lokale lastendruk

Bij het berekenen van de lastendruk wordt uitgegaan van de drie belastingen die(nagenoeg) iedere burger betaalt. Dat zijn de OZB, afvalstoffenheffing en rioolheffing. Daarnaast wordt een onderscheid gemaakt tussen eenpersoonshuishoudens en meerpersoonshuishoudens. Tot slot maken we nog een verdeling tussen eigenaren en gebruikers.

Dit alles leidt tot vier categorieën waarvoor de lastendruk is berekend. Onderstaande tabellen bevat de resultaten van de verschillende berekeningen.

Tabel 8 Gemiddelde lastendruk 2024 en vergelijking met 2023

Belasting 2024	Eigenaar Eenpersoon	Eigenaar Meerpersoons	Huurder Eenpersoon	Huurder Meerpersoons
OZB	€ 502,74	€ 502,74	€ -	€ -
Afvalstoffenheffing	€ 187,18	€ 187,18	€ 187,18	€ 187,18
Rioolheffing	€ 144,72	€ 144,72	€ 144,72	€ 144,72
Totaal	€ 834,64	€ 834,64	€ 331,90	€ 331,90

Belasting 2023	Eigenaar Eenpersoon	Eigenaar Meerpersoons	Huurder Eenpersoon	Huurder Meerpersoons
OZB	€ 494,90	€ 494,90	€ -	€ -
Afvalstoffenheffing	€ 169,52	€ 169,52	€ 169,52	€ 169,52
Rioolheffing	€ 139,44	€ 207,60	€ 139,44	€ 207,60
Totaal	€ 803,86	€ 872,02	€ 308,96	€ 377,12

Tabel 9 Verschillen in euro's en percentage gemiddelde lastendruk 2024 en vergelijking met 2023

Verschillen	Eigenaar Eenpersoon	Eigenaar Meerper- soons	Huurder Eenpersoon	Huurder Meerpersoons
Verschil in euro's				
OZB	€ 7,84	€ 7,84	€ -	€ -
Afvalstoffenheffing	€ 17,66	€ 17,66	€ 17,66	€ 17,66
Rioolheffing	€ 5,28	€ -62,88	€ 5,28	€ -62,88
Totaal	€ 30,78	€ -37,38	€ 22,94	€ -45,22
Verschil in %				
OZB	1,58%	1,58%		
Afvalstoffenheffing	10,42%	10,42%	10,42%	10,42%
Rioolheffing	3,79%	-30,29%	3,79%	-30,29%
Totaal	3,83%	-4,29%	7,42%	-11,99%

Uitgangspunten:

- OZB : waarde woning 2024 € 500.736.000 ; 2023 € 479.550.000.
- Afvalstoffenheffing :

Vast recht op jaarbasis 2024 € 100,20 en 2023 € 88,60, geldt voor alle types huishouden

Variabele tarieven, gelden voor alle huishoudens:

6 ledigingen GFT 140 liter container, tarief per lediging 2024 € 1,58 en 2023 € 1,47

5 ledigingen rest - afval 140 liter container, tarief per lediging 2024 € 15,50 ; 2023 € 14,42

- Rioolheffing

Eenpersoonshuishouden (waterverbruik beneden 101 m³, tarief op jaarbasis)

Voor het jaar 2024 € 144,72 en voor 2023 € 139,44.

Meerpersoonshuishouden

Voor het jaar 2023 waterverbruik tussen 101 en 251 m³, tarief op jaarbasis € 207,60).

Voor het jaar 2024 waterverbruik beneden 101 m³, tarief op jaarbasis € 144,72.

Het **gemiddeld** waterverbruik is bij alle huishoudens gedaald. Gevolg is dat een meerpersoonshuishouden vanaf 2024 gemiddeld in de eerste tariefgroep terecht komt. Dat leidt tot een lastendrukverlaging bij deze categorie (4,29% bij eigenaren, 11,99% bij huurders).

Kwijtscheldingsbeleid

De gemeente Oirschot kent de mogelijkheid om kwijtschelding aan te vragen voor de afvalstoffenheffing (uitsluitend het vast recht), de rioolheffing en de onroerende – zaakbelastingen. Voor het beoordelen van verzoeken volgen wij de rijksregeling. De procedure kent zowel een inkomenstoets als een vermogenstoets. Kwijtschelding is bedoeld voor natuurlijke personen.

Bij dit onderdeel van onze lokale belastingen zien wij de gevolgen van de huidige financiële situatie van veel inwoners : zowel het aantal toegekende aanvragen als de bedragen nemen toe. Tussen 2021 en 2028 meer dan een verdubbeling.

Tabel 10 Uitgaven kwijtschelding gemeentelijke belastingen 2021 t/m 2028

Jaar	Rekening 2021	Rekening 2022	Begroting 2023	Begroting 2024	Begroting 2025	Begroting 2026	Begroting 2027	Begroting 2028
Aantal toekennin- gen	40	40	40	42	44	47	52	58
Bedrag afvalstof- fen-heffing	€ 3.000	€ 4.763	€ 3.700	€ 5.000	€ 5.300	€ 5.700	€ 6.200	€ 6.800
Bedrag rioolheffing	€ 4.800	€ 9.492	€ 4.800	€ 9.600	€ 9.900	€ 10.100	€ 10.400	€ 10.800
Totaal bedrag	€ 7.800	€ 14.255	€ 8.500	€ 14.600	€ 15.200	€ 15.800	€ 16.600	€ 17.600

De kosten voor kwijtschelding maken deel uit van de totale kosten van de betreffende heffing.

G. Grondbeleid

In artikel 16 van het BBV (Besluit Begroting en Verantwoording) is vastgelegd dat de paragraaf over het grondbeleid ten minste de volgende aspecten behandelt:

- a. een visie op het grondbeleid in relatie tot de realisatie van de doelstellingen van de programma's die zijn opgenomen in de begroting;
- b. een aanduiding van de wijze waarop de provincie onderscheidenlijk gemeente het grondbeleid uitvoert;
- c. een actuele prognose van de te verwachten resultaten van de totale grondexploitatie;
- d. een onderbouwing van de geraamde winstneming;
- e. de beleidsuitgangspunten over de reserves voor grondzaken in relatie tot de risico's van de grondzaken.

A. een visie op het grondbeleid in relatie tot de realisatie van de doelstellingen van de programma's die zijn opgenomen in de begroting;

Bezien vanuit het grondbeleid zijn twee programma's relevant, twee weten:

Programma 2 ondernemen, voor de complexen waar bedrijventerreinen worden gerealiseerd.

Programma 3 ruimtelijke leefomgeving, voor de complexen waar woningbouw wordt gerealiseerd.

Bij de essentie van programma 2 wordt genoemd:

Speerpunt 7. Bieden van voldoende ruimte voor bedrijvigheid en ondernemen en inzetten op sterke, toekomstgerichte werklocaties.

De activiteit die hieruit volgt is het inzetten op uitbreiding van bedrijventerreinen De Scheper en Westfields 3.

Bij de essentie van programma 3 wordt genoemd:

Speerpunt 1. Via het Actieplan Wonen 2.0 geven we uitvoering aan de ambitie om voor alle toekomstige en huidige bewoners van Oirschot voldoende betaalbare, bereikbare en toekomstbestendige woningen te realiseren.

De activiteiten die hieruit voortvloeien zijn : we werken in alle kernen aan de realisatie van woningbouw; in samenwerking met woningcorporatie "Thuis" realiseren we nieuwbouwwoningen voor de sociale doelgroep; we monitoren de voortgang van het Actieplan Wonen 2.0 doorlopend; we staan open voor initiatieven uit de samenleving door onder meer experimenteer-en innovatieruimte te bieden; we zetten ons actief in voor de realisatie van huisvesting voor diverse doelgroepen waaronder arbeidsmigranten, vluchtelingen, woonwagengebwoners en zorg gerelateerde groepen.

Vanuit de grondexploitatie dragen wij bij aan de realisatie van nieuwe woningen in de kern Oirschot (veld 7 Moorland-West en Eindhovensedijk – De Kemmer).

B. een aanduiding van de wijze waarop de gemeente Oirschot het grondbeleid uitvoert

Algemeen

De twee belangrijkste vormen van grondbeleid zijn actieve grondpolitiek en passieve / faciliterende grondpolitiek. Beide varianten kennen voordelen, maar ook nadelen.

Actieve grondpolitiek. Bij deze variant koopt de gemeente zelf gronden aan, maakt de gronden bouwrijp en woonrijp en verkoopt deze gronden als bouwgrond. Een overschot komt ten goede aan de gemeente, maar als sprake is van een tekort komt dat verlies ook volledig ten laste van de gemeente. De invloed van de gemeente op de ontwikkeling / realisatie in het gebied, bijvoorbeeld ten aanzien van type woningen, bebouwingsdichtheid en fasering is maximaal. Vraag is of actieve grondpolitiek nog wel een (kern)taak van de gemeente is. Dat is onder meer afhankelijk van de politieke voorkeur in de gemeente, de economische situatie en de totale financiële positie van de gemeente.

Passieve of faciliterende grondpolitiek. Hierbij zorgen derden – vaak projectontwikkelaars – voor de aankoop van gronden, het omvormen van maagdelijke grond naar bouwrijpe grond en het verkopen van de grond. De gemeente stelt voorwaarden voor de inrichting van het gebied, het overdragen van gronden voor openbaar gebruik naar de gemeente en brengt de ontwikkelaar bijdragen in rekening voor ambtelijke kosten en bovenwijkse voorzieningen. Uitgangspunt is dat de gemeente met de projectontwikkelaar of een andere derde een anterieure overeenkomst afsluit waarin onder meer de hiervoor genoemde elementen terugkomen. Als dit niet mogelijk is wordt een exploitatieplan met kostenverhaal vastgesteld.

Keuze gemeente Oirschot

De raad heeft als algemeen uitgangspunt vastgelegd dat de gemeente Oirschot voor het ontwikkelen van nieuwe locaties of het herontwikkelen van bestaande kiest voor faciliterende grondpolitiek. Daarbij verleent de gemeente medewerking aan derden, waarbij zij voorwaarden stelt voor op het gebied van ruimtelijke ordening. Deze derden dragen bij aan de kosten van gemeenschapsvoorzieningen.

In afwijking van dit algemene uitgangspunt kan de gemeente – gemotiveerd en bij uitzondering - kiezen voor actieve grondpolitiek.

Bij de behandeling van de begroting 2020 heeft uw raad een keuze gemaakt om te kiezen voor een nieuwe vorm van (slimme) grondpolitiek. Dit is ook zo opgenomen in het actieplan wonen 2021. Aan de invulling wordt de komende jaren inhoud gegeven. Eind 2023 wordt er een voorstel aan de raad voorgelegd voor de actualisatie van het grondbeleid en herijking van de nota kostenverhaal.

De raad heeft op 8 juni 2021 twee besluiten genomen over nieuwe grondexploitaties / ontwikkelingen. Voor Veld 7 Moorland-West is een GREX vastgesteld. En voor de gebiedsontwikkeling Eindhovensedijk – De Kemmer is een voorbereidingskrediet beschikbaar gesteld en ook een bedrag voor de aankoop van het object Eindhovensedijk 25. Daarnaast heeft de raad op 18 oktober 2021 een voorbereidingskrediet voor De Scheper beschikbaar gesteld. In 2022 zijn geen nieuwe (voorbereidings-) kredieten beschikbaar gesteld.

C. een actuele prognose van de te verwachten resultaten van de totale grondexploitatie;

Inleiding

Bij het opstellen van deze paragraaf is sprake van twee lopende GREX. Het betreft veld 7 Moorland – West en Ekerschot noord CPO. We verwachten dat we begin 2024 aan uw raad een voorstel doen tot vaststelling van de GREX voor Eindhovenstedijk / De Kemmer. Datzelfde geldt ook voor De Scheper.

Uitgangspunten

Bij het opstellen van deze grondexploitatie hebben we de volgende parameters gehanteerd:

- rente volgens de berekeningsmethodiek van het BBV: 1,229%;
- kostenstijging 2,5% per jaar, conform rapport "Outlook Grondexploitaties" van het bureau Metafoor;
- opbrengststijging 0%. Gezien de relatief korte doorlooptijd van het project Veld 7 Moorland-West gaan we er van uit dat de verkoopprijzen die we nu hanteren voor de jaren 2024 en 2025 (als de uitgifte van de gronden gepland is) nog marktconform zijn.

Prognose ontwikkeling boekwaarde

Tabel 1 geeft inzicht in de lopende complexen. We gaan daarbij uit van de boekwaarde per 31 december 2022 (= cijfers vastgestelde jaarrekening) en rekenen vervolgens de begrote uitgaven en inkomsten 2023 en 2024 door naar een te verwachten boekwaarde per 31 december 2024.

Tabel 1. Verloop boekwaarde inclusief prognose (bedragen x € 1.000)

Complex	Saldo 31-12- 2022	Uitga- ven 2023	Inkom- sten 2023	Saldo 31-12- 2023	Uitga- ven 2024	Inkom- sten 2024	Saldo 31-12- 2024	Afsluiting complex
<i>Woningbouw</i>								
<i>Ekerschot Noord</i>								
<i>CPO</i>	€ -	€ 2.479	€ -3.225	€ -746	€ 1.560	€ -672	€ 142	31-12-2024
<i>Veld 7 Moorland</i>	€ 282	€ 1.776	€ -	€ 2.058	€ 262	€ -1.960	€ 360	31-12-2026
TOTAAL GREX	€ 282	€ 1.776	€ -	€ 1.312	€ 1.822	€ -2.632	€ 502	

Tabel 2 geeft inzicht in het uiteindelijke resultaat als een complex wordt afgesloten.

Tabel 2. Prognose resultaten grondexploitatie

Complex	Prognose resultaat	Positief Negatief	Afsluiting complex	Bedragen x € 1.000
				Afwikkeling
Woningbouw				
Ekerschot noord CPO	€ 142	Negatief	31-12-2024	Reserve GREX/RO
Veld 7 Moorland	€ 624	positief	31-12-2026	Reserve GREX/RO
TOTAAL GREX	€ 482	Positief		

D. een onderbouwing van de geraamde winstneming

Het resultaat zoals genoemd in tabel 2 is afgeleid van de berekeningen die ten grondslag liggen aan het raadsbesluit van 18 april 2023 voor Veld 7 Moorland en het raadsbesluit van 28 maart 2023 voor Ekerschot noord CPO. Bij het opstellen van die berekeningen zijn we uitgegaan van de uitgangspunten zoals genoemd onder onderdeel C van deze paragraaf, informatie van de projectleider, gegevens over loon- en prijsontwikkelingen in de weg- en waterbouw en planningen t.a.v. de uitvoering van bouw- en woonrijp-maken. Dat geeft uiteindelijk het resultaat per datum afsluiting.

Tot 2016 was het – vanuit het oogpunt van voorzichtigheid – gebruikelijk dat pas bij het afsluiten van het complex een dan gerealiseerde winst werd ingeboekt. Tussentijdse winstneming kwam alleen voor als er geen of nauwelijks nog risico's waren. Zo moest (nagenoeg) alle grond verkocht zijn en het totaal van de op dat moment nog te betalen kosten opgevangen kunnen worden uit de boekwaarde van de grond.

Vanaf 2016 zijn de voorschriften gewijzigd. Voortaan moet jaarlijks beoordeeld worden in welke mate tussentijds winstneming mogelijk is. Bij Veld 7 Moorland – West doet zich die situatie pas voor in 2025.

E. De beleidsuitgangspunten van de reserves voor grondzaken in relatie tot de risico's van de grondzaken.

Voor dit onderdeel gelden de volgende uitgangspunten:

- Als bij een complex op enig moment een verlies wordt verwacht – bij de jaarlijkse actualisatie of een tussentijdse berekening – wordt **direct** een voorziening gevormd ter hoogte van dit verlies. Deze voorziening komt ten laste van de nieuwe reserve Grondexploitatie / Ruimtelijke ontwikkeling.
Bij Veld 7 Moorland verwachten we een positief resultaat echter bij Ekerschot Noord CPO verwachten we eind 2024 een negatief resultaat. Dat betekent dat ten laste van de reserve hiervoor een voorziening wordt opgenomen.
- Alle aanslagen die betrekking hebben op betaling of ontvangsten van vennootschapsbelasting – voor zover die grondexploitatie betreffen – worden gedekt uit de reserve Grondexploitatie / Ruimtelijke ontwikkeling. Op zich logisch want, de uiteindelijke resultaten worden ook verrekend met deze reserve.
- Alle (bruto) winsten, zowel tussentijds als bij het afsluiten van een complex komen ten gunste van de reserve Grondexploitatie / Ruimtelijke ontwikkeling. Daarmee wordt tot uitdrukking gebracht dat de grondexploitatie een gesloten systeem is waarbij in principe de algemene dienst niet relevant is.

Algemeen

De conceptbegroting 2023 vormt de basis voor de meerjarenraming 2024-2027. Hierbij gaan we uit van het aanvaarde beleid. Dat wil zeggen dat het gevoerde beleid voor de komende jaren wordt doorgetrokken. Hierbij zijn de budgettaire gevolgen van in het verleden genomen beslissingen in de meerjarenraming verrekend. De meerjarenbegroting is gebaseerd op een aantal financieel-technische kaders en uitgangspunten.

Financiële Begroting

Overzicht baten en lasten

Lasten en baten programma's 2024 - 2027							Bedragen x € 1.000	
Omschrijving programma	2024		2025		2026		2027	
	Lasten	Baten	Lasten	Baten	Lasten	Baten	Lasten	Baten
1 Sociale leefomgeving	23.835	4.209	23.646	3.824	23.726	3.776	23.519	3.406
2 Ondernemen	2.602	52	1.783	52	1.512	52	1.373	52
3 Ruimtelijke leefomgeving	9.581	6.716	8.051	5.788	5.721	3.253	5.280	2.955
4 Beheer openbare ruimte	7.871	2.485	7.628	2.576	7.481	2.658	7.690	2.721
5 Bestuur en dienstverlening	2.970	334	2.720	323	2.773	323	2.758	323
Totaal programma's	46.859	13.796	43.828	12.563	41.213	10.062	40.620	9.457
11 Algemene dekkingsmiddelen	464	40.544	477	43.616	488	42.149	475	43.422
12 Overhead	10.083	52	10.488	53	10.065	53	10.218	53
13 Vennootschapsbelasting	78	0	97	0	20	0	20	0
Totaal Generaal	57.484	54.392	54.890	56.232	51.786	52.264	51.333	52.932
Saldo van baten en lasten		2.492		-1.342		-478		-1.599
Toevoeging/onttrekking aan reserves:	toevoeging	onttrekking	toevoeging	onttrekking	toevoeging	onttrekking	toevoeging	onttrekking
1 Sociale leefomgeving	0	151	0	99	0	96	0	96
2 Ondernemen	0	866	0	591	0	140	0	0
3 Ruimtelijke leefomgeving	254	715	0	260	77	274	0	0
4 Beheer openbare ruimte	364	147	328	107	294	32	294	32
5 Bestuur en dienstverlening	0	1.095	0	470	0	0	0	0
12 Overhead	0	0	0	0	0	0	0	0
13 Vennootschapsbelasting	0	3	0	3	0	3	0	3
14 Onvoorzien								
Totaal mutaties reserves	618	2.977	328	1.531	371	545	294	131
Saldo mutatie reserves		-2.359		-1.203		-174		163
Resultaat begroting	nadeel:	133	voordeel:	-2.545	voordeel:	-652	voordeel:	-1.436
* Let op: een - is hier een voordeel (hogere baten dan lasten)								

Inleiding en begrotingsuitgangspunten 2024

Hierbij bieden wij u de conceptbegroting 2024 en de meerjarenraming voor de periode 2025 tot en met 2027 aan. Het doel van de meerjarenraming is het zichtbaar maken van de ruimte (in positieve of negatieve zin) die voor de komende jaren verwacht mag worden. Vervolgens kunnen we daarop het beleid voor die periode afstemmen. De opzet van de ramingen is gebaseerd op een aantal uitgangspunten, die hieronder beknopt worden weergegeven.

Algemeen

De conceptbegroting 2023 vormt de basis voor de meerjarenraming 2024-2027. Hierbij gaan we uit van het aanvaarde beleid. Dat wil zeggen dat het gevoerde beleid voor de komende jaren wordt doorgetrokken. Hierbij zijn de budgettaire gevolgen van in het verleden genomen beslissingen in de meerjarenraming verrekend. De meerjarenbegroting is gebaseerd op een aantal financieel-technische kaders en uitgangspunten.

De uitgangspunten die we hanteren bij het opstellen van de begroting bestaan uit:

- A. Algemene uitgangspunten (spelregels)
- B. Financieel-technische uitgangspunten

In dit hoofdstuk lichten we deze nader toe.

A. Algemene uitgangspunten (spelregels)

1. Structureel sluitende begroting

De (meerjaren)begroting moet structureel sluitend zijn, waarbij we er voor de jaarschijven vanuit gaan dat dit minimaal geldt voor het eerste (2024) en het laatste jaar (2027).

2. Behoedzame en reële ramingen

Bij het begroten gaan we uit van behoedzame en reële ramingen.

3. Structurele uitgaven worden structureel gedekt

Tegenover structurele uitgaven kunnen geen incidentele inkomsten of incidentele meevallers staan. Uit de post 'Onvoorzien' worden géén structurele uitgaven gedaan. Deze post is bedoeld voor incidentele en uitsluitend eenmalige (a-structurele) zaken die geen uitstel dulden en waarin de reguliere begrotingsposten niet voorzien. De raad heeft het budgetrecht en beschikt derhalve over deze post, op voorstel van het college.

4. Tegenvallers binnen programma's opvangen

Tegenvallers door hogere lasten of lagere baten worden in principe binnen het programma opgevangen. Pas als dit niet mogelijk is wordt een voorstel gedaan hoe anderszins in de dekking kan worden voorzien. De inzet van hogere baten wordt integraal afgewogen. Als principe hanteren we dat leges kostendekkend moeten zijn.

B. Financieel-technische uitgangspunten

Deze financieel-technische uitgangspunten hebben betrekking op de te hanteren percentages voor rente en loon- en prijsstijging, de ontwikkeling van de lokale lasten e.d.. We lichten ze in dit hoofdstuk nader toe, met per onderdeel een concreet voorstel. Achtereenvolgens komen de volgende onderwerpen aan de orde:

1. Algemene uitkering uit het Gemeentefonds
2. Ontwikkeling van de lokale lasten
3. Prijsstijging (inflatie)
4. Loonstijging
5. Rente
6. Afschrijvingen
7. Bestemmingsreserve kapitaallasten
8. Ramingen Sociaal domein
9. Aantal inwoners en woonruimte
10. Post onvoorzien
11. Begrotingscirculaire 2023
12. Risicoparagraaf
13. Financiële kengetallen

1. Algemene uitkering uit het Gemeentefonds

In de conceptbegroting 2024-2027 zijn de gevolgen van de meicirculaire 2023 verwerkt. Deze circulaire is op 8 juni 2023 verschenen. In de raadsinformatiebrief van 27 juni hebben we u hierover geïnformeerd. Er is nog geen rekening gehouden met de septembercirculaire 2023. De verwachting is dat deze rond Prinsjesdag verschijnt. We streven ernaar u nog voor de begrotingsbehandeling over de uitkomsten hiervan te informeren, zodat u deze kunt betrekken bij de besluitvorming.

2. Ontwikkeling van de lokale lasten

De algemene uitgangspunten voor de lokale heffingen zijn:

- h.* Afvalstoffenheffing en rioolheffing zijn maximaal 100% kostendekkend.
- i.* OZB en forensenbelasting worden jaarlijks verhoogd met het percentage van de prijsontwikkeling van het Bruto Binnenlands Product (BBP) uit de meicirculaire van het jaar ervoor; bij het bepalen van de tarieven houden we rekening met de gevolgen van de hertaxaties.
- j.* De toeristenbelasting, de leges en de tarieven die opgenomen zijn in de algemene tarievenverordening worden jaarlijkse verhoogd met het percentage van de prijsontwikkeling van het BBP uit de meicirculaire van het jaar ervoor.
- k.* De tarieven voor de reclamebelasting blijven ongewijzigd.

3. Prijsstijging (inflatie)

- *Reguliere budgetten begroting*

In het Gemeentelijk Toezicht Kader (GTK) van de provincie m.b.t. het begrotingstoezicht staat dat de gemeente in het kader van het reëel opstellen van de ramingen rekening houdt met een mutatie van de prijsontwikkeling van ten minste het in de gehanteerde circulaire genoemde Bruto Binnenlands Product (BBP).

Wanneer we een afwijkend percentage toepassen moet dit in de programmabegroting beargumenteerd zijn. Wij baseren ons echter op de prijsontwikkeling van het BBP. Jaarlijks berekenen we op basis van de meicirculaire van de algemene uitkering wat de grootte van de post prijsstijging voor de komende jaren moet zijn. Dit hebben we gedaan bij de meicirculaire 2023 en de uitkomsten ervan zijn verwerkt in de cijfers van deze conceptbegroting 2024-2027.

- *Meerjarige indexering bijdrage verbonden partijen*

In onze (meerjaren)begroting nemen we de bijdragen aan de verbonden partijen zoals deze zijn opgenomen in de afzonderlijke begrotingen van de betreffende verbonden partij één op één over (uitgaven voor verbonden partijen zijn op basis van de Gemeentewet verplichte uitgaven). De GRSK, de ODZOB, de VRBZO en de MRE houden in hun begrotingen alleen voor het 1e jaar (2024) rekening met een verhoging voor loon- en prijsstijging en houden de meerjarenbegroting (2025-2028) constant. De GGD is hierbij een uitzondering, zij nemen in hun begroting meerjarig de loon- en prijsstijging wel mee.

Dit betekent dat 4 verbonden partijen in hun begroting geen rekening houden met toekomstige kostenstijgingen.

In onze begroting 2024-2027 houden wij voor die verbonden partijen rekening met loon- en prijsstijgingen voor de jaren 2024 e.v. We baseren ons op de percentages uit de koersnota 2024 van de (grotere) verbonden partijen. Voor de jaren 2025 en verder passen we de index toe die ook voor het jaar 2023 wordt gehanteerd. De uitkomsten van deze berekening hebben we (op een specifieke stelpost per programma) meegenomen in de cijfers van de conceptbegroting 2024-2027.

4. *Loonstijging*

Voor de ramingen van de salarissen van het ambtelijke personeel vormen de cao-afspraken het uitgangspunt. In de (meerjaren)begroting 2024-2027 is op basis van de laatst bekende informatie over cao-afspraken rekening gehouden met een jaarlijkse loonstijging van 3,3% vanaf 2024 o.b.v. de Macro Economische Verkenningen van het CPB.

5. *Rente*

Het te hanteren rentepercentage moet worden berekend op basis van de werkelijk betaalde rente. Voor de begroting 2024 gelden voor de toerekening van rente de volgende percentages:

- Voor reeds gerealiseerde investeringen, afval en riolering 1,014%;
- Voor nieuwe investeringen 1 %

6. *Afschrijvingen*

De afschrijvingen zijn gebaseerd op de afschrijvingstabel uit de Financiële verordening 2017 (vastgesteld op 18 december 2018).

7. *Bestemmingreserve kapitaallasten*

Zolang de gemeente voldoende eigen middelen heeft, kunnen de middelen in een door de raad in te stellen bestemmingsreserve kapitaallasten worden gestort voor de dekking van de kapitaallasten die uit de activering en de wijze van afschrijven voortvloeien. Het college kan de raad voorstellen om gelijktijdig met het beschikbaar stellen van een nieuw krediet, tevens een bestemmingsreserve kapitaallasten te vormen ter

hoogte van de som van de kapitaallasten voor de gehele levensduur van het activum. Een bestemmingsreserve kapitaallasten kan enkel gevormd worden voor investeringen met een eenmalig karakter. De mutaties in deze bestemmingsreserve worden inzichtelijk gemaakt in het (verplichte) overzicht van de beoogde structurele toevoegingen en onttrekkingen aan de reserves.

8. Ramingen Sociaal domein

- a. Ramingen sociaal domein “oud”: De uitgaven en inkomsten zijn conform de deelbegroting van Maatschappelijke Dienstverlening (MD) inclusief de 1^e marap 2023 van MD;
- b. Ramingen sociaal domein “nieuw” (nieuwe taken decentralisaties Sociaal domein): De ramingen voor 2024-2027 zijn gebaseerd op:
 - Jeugd: Gebaseerd op de werkelijke uitgaven 2018 t/m 2022;
 - Wmo: We volgen de ramingen op dit onderdeel van de afdeling MD die gebaseerd zijn op de werkelijke uitgaven 2022 en de prognose voor de komende jaren;
 - Participatie: Gebaseerd op de afspraken die hierover zijn gemaakt met de WSD waarin we de (voormalige)deeluitkering Participatie doorbetalen ter uitvoering van deze taak.

9. Aantal inwoners en woonruimten

Voor een aantal ramingen (onder andere voor de algemene uitkering) is de ontwikkeling van het aantal inwoners en woonruimten van belang. In onderstaande tabel zijn de aantallen opgenomen waarmee we in de begroting 2024-2027 rekening houden. De prognose cijfers met betrekking tot woonruimten zijn ontleend aan de monitor Indicatie bevolkingsomvang 2020-2040 en monitor Indicatie omvang woningvoorraad 2020-2024 van de Provincie Noord-Brabant. De Provincie Noord-Brabant komt in oktober 2023 met een nieuwe prognose. De oorlog in Oekraïne en de toestroom vanuit het buitenland uit 2022 werkt daarin duidelijk door. Dit kan nog leiden tot een aangepaste prognose voor dit jaar en komende jaren. De inwoneraantallen voor 2023 zijn ontleend aan cijfers van de afdeling Burgerzaken, waarbij het aantal inwoners voor 1-1-2024 is gebaseerd op een inschatting op peildatum 10-7-2023 voor 2024. Uit voorzichtigheid hebben we de inwoneraantallen voor 2025 en verder gelijkgesteld met de prognose bij de begroting 2023. We gaan voor deze begroting vooralsnog uit van de huidige prognose en onderstaande tabel.

Peildatum	Aantal inwoners	Aantal woonruimten
1-1-2023	19.102	8.200
1-1-2024	19.294	8.290
1-1-2025	19.368	8.375
1-1-2026	19.401	8.445
1-1-2027	19.401	8.510

10. Post onvoorzien

De post voor onvoorziene uitgaven maakte voorheen deel uit van het programmaplan. Deze post voor onvoorziene uitgaven kan worden begroot voor de totale begroting of per programma. In Oirschot kozen wij voor de eerste optie. De omvang van de post onvoorziene uitgaven is nergens voorgeschreven of

geadviseerd. Dit is een keuze van de gemeente zelf. Gezien de positieve jaarrekening resultaten van 2021 en 2022 kiezen wij voor deze meerjarenbegroting 2024-2027 ervoor geen post onvoorzien te begroten. Van belang hierbij is te vermelden dat we wel per programma een stelpost loon- en prijsstijging hebben opgenomen.

11. Begrotingscirculaire 2023

De provincie houdt toezicht op de begroting van de gemeenten.

De Provincie Noord-Brabant stuurt de gemeenten jaarlijks een zogenaamde begrotingscirculaire met hierin de specifieke aandachtspunten voor beiden. Deze aandachtspunten spelen een belangrijke rol bij de beoordeling door de provincie of de begroting structureel in evenwicht is en of de gemeente in aanmerking komt voor repressief toezicht. Bij het opstellen van de begroting nemen we de aandachtspunten uit de begrotingscirculaire 2023 mee.

12. Risicoparaagraaf

Bij het opstellen van de begroting 2024 actualiseren we de paragraaf Weerstandsvermogen en risicobeheersing. Hieruit zetten we de risico's die de gemeente loopt af tegen het beschikbare weerstandsvermogen om inzichtelijk te maken of dit voldoende is om de risico's af te dekken.

Als norm voor het benodigde weerstandsvermogen heeft de raad hierbij gekozen voor de ratio 2. Dit wordt landelijk gezien als de bovenkant van de norm 'voldoende'. Het werkelijke weerstandsvermogen van onze gemeente is op dit moment uitstekend. Uitgangspunt voor de komende raadsperiode is het handhaven van het weerstandsvermogen op het huidige werkelijke waarderingsniveau A "uitstekend" (NAR). Dit houdt in dat we willen voorstellen om uit te gaan van de ratio 2,0. Op basis van de berekening van het benodigde weerstandsvermogen wordt het saldo van de reserve Weerstandsvermogen en risicobeheersing aangepast.

13. Oirschotse norm financiële kengetallen

Vanaf de begroting 2021 hanteren we voor de financiële kengetallen de signaleringswaarden die de provincie aanhoudt bij de beoordeling van de begroting. In het Gemeenschappelijk Toezicht Kader (GTK) van de provincie zijn de volgende signaleringswaarden vastgelegd.

Gemeenschappelijk Toezichtskader (GTK) provincie			
Waarderingscijfer	Minst risicovol	Neutraal	Meest risicovol
Netto schuldquote	<90%	90-130%	>130%
Netto schuldquote gecorrigeerd voor leningen	<90%	90-130%	>130%
Solvabiliteitsrisico	>50%	20-50%	<20%
Grondexploitatie	<20%	20-35%	>35%
Structurele exploitatieruimte	>0%	0%	<0%
Belastingcapaciteit	<95%	95-105%	>105%

Ook voor de begroting 2024 houden we deze signaleringswaarden aan als Oirschotse norm.

Dekkingsplan begroting 2024

Deze meerjarenbegroting 2024-2027 is structureel sluitend. In dit boekwerk zijn de uitgangspunten en financiële gevolgen van de koersnota 2024 opgenomen, met in begrip van de effecten van de meicirculaire 2023. De uitkomsten van de vastgestelde koersnota 2024 en de meicirculaire 2023 zijn in de volgende tabel weergegeven.

Tabel financieel perspectief

Tabel opbouw structureel exploitatiesaldo 2024 t/m 2027						
			positieve bedragen zijn nadelen, negatieve zijn voordelen			
	bedragen x € 1.000		2024	2025	2026	2027
A	Start: Exploitatiesaldo inclusief Burap 2022 (raadsvoorstel begroting 2023 vastgesteld 1-11-2023)	1	-1.034	-2.319	-723	-2.675
B	Mutaties na vaststelling exploitatiesaldo incl. Burap 2022	2	-1.032	-853	-1.330	-
	Gevolgen septembercirculaire 2022	2a.	-938	-639	-975	-
	Gevolgen belastingverordeningen 2023	2b.	-159	-279	-409	-
	Toekomst de Enck	2c.	65	65	54	-
C	Nieuw exploitatiesaldo	3 (1+2)	-2.066	-3.172	-2.053	-2.675
D	Algemene uitkering	4	-1.033	-2.061	-1.304	-2.183
E	Input koersnota per programma	5	2.593	2.839	2.898	3.192
F	Begrotingswijzigingen na koersnota	6	156	-272	-138	198
G	Aanvullende wensen per programma	7	218	218	271	271
H	Gevolgen CAO-gemeenten 2023 voor '24 tot '27	8	62	115	218	554
I	OZB belastingopbrengsten 2024	9	3	-412	-694	-794
J	Stelpost loon-en prijsstijging bij proces mei circulaire '23	10	200	200	150	-
K	Nieuw structureel saldo	11 (3 tm 10)	133	-2.545	-652	-1.437

Na verwerking van de meicirculaire 2023 en de keuzes in de koersnota 2024 leidt dit tot een structureel sluitende meerjarenbegroting 2024-2027. Uitgangspunt hierbij is het bijgestelde exploitatiesaldo 2023-2027 ná de meicirculaire 2022 (voor 2024 € 1.034.000 positief tot € 2.675.000 positief voor 2027).

In volgende tabel vindt u het dekkingsplan om te komen tot een sluitende begroting. Dit dekkingsplan leggen we ook vast in uw raadsbesluit tot vaststelling van de begroting 2024 (na behandeling op 31 oktober 2023).

Onderstaand lichten we de verschillende onderdelen van deze tabel nader toe:

- 1.1 Saldo begroting 2023-2027 bij start opstellen financieel perspectief (nummer C uit bovenstaande tabel)
- 1.2 Algemene uitkering (nummer D)
- 1.3 Keuzes koersnota 2024 incl. verbonden partijen (nummer E)
- 1.4 Begrotingswijzigingen na koersnota (nummer F)
- 1.5 Aanvullende wensen (na interne weging) (nummer G)
- 1.6 Gevolgen CAO-gemeenten 2023 (nummer H)

1.7 Belastingopbrengsten OZB o.b.v. kohier 2024 (nummer I)

1.8 Stelpost loon- en prijsstijging meicirculaire 2023 (nummer J)

1.9 Structureel exploitatiesaldo na verwerking keuzes koersnota 2024, aanvullende keuzes college en OZB (nummer K)

1.1. Saldo begroting 2023-2027 bij start opstellen financieel perspectief

Onderstaande tabel is het startpunt voor het opstellen van het financieel perspectief. Dit begint met de saldi na vaststelling van de begroting 2023-2027. Hierna is de Burap 2022 vastgesteld (raad 18 oktober 2022). In het raadsvoorstel bij de Burap 2022 zijn de exploitatiesaldi vermeld ná de Burap 2022. Vervolgens zijn er nog diverse mutaties na de Burap geweest die u in bijgaande tabel kunt teruglezen.

Deze bedroegen voor 2024 € 2.066.000 (voordelig), oplopend tot € 2.675.000 (voordelig) voor 2027.

Nadien zijn nog enkele raadsbesluiten genomen waardoor de saldi nog wijzigen.

Tabel Financieel perspectief 2024 t/m 2027				bedragen x € 1000			
				positieve bedragen zijn nadelen, negatieve zijn voordelen			
				2024	2025	2026	2027
A	Start: Exploitatiesaldo inclusief Burap 2022 (raadsvoorstel begroting 2023 vastgesteld 1-11-2023)	1		-1.034	-2.319	-723	-2.675
	Mutaties na vaststelling exploitatiesaldo incl. Burap 2022	2a.		-1.032	-853	-1.330	-
B	Gevolgen septembercirculaire 2022			-938	-639	-975	-
	Gevolgen belastingverordeningen 2023			-159	-279	-409	-
	Toekomst de Enck			65	65	54	
	correctie toekomst de Enck *(wegens nieuw Raadsvoorstel)			-65	-65	-54	
	Nieuw exploitatiesaldo (voor dekkingsplan begroting)	3		-	-	-	-
C		(1+2)		2.066	3.172	2.053	2.675

1.2. Algemene uitkering

				positieve bedragen zijn nadelen, negatieve zijn voordelen			
	bedragen x € 1000			2024	2025	2026	2027
D	Algemene uitkering	4		-1.033	-2.061	-1.304	-2.183
	gevolgen meicirculaire 2023			-1.033	-2.061	-1.304	-2.183

De gevolgen van de meicirculaire 2023 zijn vervolgens in de saldi van de algemene uitkering van de conceptbegroting 2024-2027 opgenomen. Ondanks dat de algemene uitkering fors daalt in 2026, het zogeheten ravijnjaar, blijft het effect van de gevolgen van de meicirculaire positief.

1.3 Keuzes koersnota 2024 inclusief verbonden partijen

Tabel Financieel perspectief 2024 t/m 2027		bedragen x € 1000				
		positieve bedragen zijn nadelen, negatieve zijn voordelen				
E	Input koersnota per programma (incl. begr.wijzigingen)	5	2.593	2.839	2.898	3.192
	Programma 1		807	858	878	988
	Programma 2		-2	18	20	22
	Programma 3		-	-9	13	83
	Programma 4		60	-9	13	83
	Programma 5		-3	8	9	11
	Programma 12		136	190	143	160
			1.715	1.774	1.835	1.928

In bovenstaande tabel zijn de financiële consequenties van de koersnota 2024 inclusief ontvangen concept-begrotingen van de verbonden partijen en het effect hiervan voor onze begroting (inclusief mutaties stelpost prijsstijging) opgenomen.

Hieronder staan de keuzes m.b.t. de koersnota 2024 nader uitgewerkt. Voor een uitgebreide toelichting wordt verwezen naar het raadsvoorstel koersnota 2024 van 20 juni 2023.

Progr.	Input koersnota per programma				
1	Input koersnota programma 1	2024	2025	2026	2027
1	GGD	86	88	105	122
1	VRBZO	72	76	68	100
1	GRSK	353	323	322	320
1	Loon- en prijsstijgingen	-54	21	83	146
1	Subtotaal	457	508	578	688
1	Wensen koersnota excl. formatie	365	365	315	315
1	Incidenteel	70	-	-	-
1	Incidenteel dekking vanuit reserves	-70	-	-	-
1	Subtotaal	365	365	315	315
1	Totaal	822	873	893	1.003
2	Input koersnota programma 2	2024	2025	2026	2027
2	MRE	-15	-15	-15	-15
2	Loon- en prijsstijgingen	-2	-2	-	2
2	Subtotaal	-17	-17	-15	-13
2	Wensen koersnota excl. formatie	15	35	35	35
2	Incidenteel	150	100	-	-
2	Incidenteel dekking vanuit reserves	-150	-100	-	-
2	Subtotaal	15	35	35	35
2	Totaal	-2	18	20	22
3	Input koersnota programma 3	2024	2025	2026	2027
3	ODZOB	116	115	115	115
3	GRSK	-139	-147	-141	-145
3	Loon- en prijsstijgingen	-37	7	23	97
3	Subtotaal	-60	-25	-3	67

3	Wensen koersnota excl. formatie	-	16	16	16
3	Incidenteel	-	260	260	-
3	Incidenteel dekking vanuit reserves	-	-260	-260	-
3	Subtotaal	-	16	16	16
3	Totaal	-60	-9	13	83
4	Input koersnota programma 4	2024	2025	2026	2027
4	Loon- en prijsstijgingen	-3	-2	-1	1
4	Subtotaal	-3	-2	-1	1
4	Wensen koersnota excl. formatie	-	10	10	10
4	Incidenteel	73	73	73	73
4	Incidenteel dekking vanuit reserves	-73	-73	-73	-73
4	Subtotaal	-	10	10	10
4	Totaal	-3	8	9	11
5	Input koersnota programma 5	2024	2025	2026	2027
5	MRE	28	27	25	25
5	Loon- en prijsstijgingen	-7	-2	3	20
5	Subtotaal	21	25	28	45
5	Wensen koersnota excl. formatie	315	365	315	315
5	Incidenteel	695	470	-	-
5	Incidenteel dekking vanuit reserves	-695	-470	-	-
5	Subtotaal	315	365	315	315
5	Totaal	336	390	343	360
12	Input koersnota programma 12	2024	2025	2026	2027
12	Stijging salariskosten als gevolg van nieuwe cao	375	375	375	375
12	GRSK	173	163	193	179
12	Loon- en prijsstijgingen	-40	29	60	167
12	Subtotaal	508	567	628	721
12	Koersnota gewenste formatie uitbreiding	709	709	709	709
12	Koersnota overhead bij formatie uitbreiding	283	283	283	283
12	Subtotaal	992	992	992	992
12	Totaal	1.500	1.559	1.620	1.713

We hebben hieronder de wensen koersnota (niet zijnde mutaties als gevolg van loon- en prijsstijgingen verbonden partijen) nog apart in beeld gebracht.

Pro-gram-ma	Thema	Onderwerp	2024	2025	2026	2027
1	Participatie en Meedoen: Iedereen doet mee naar vermogen	Structureel Wmo-opdrachtgeverschap (excl. Overhead). Dit is eigen ambtelijke capaciteit.	20.000	20.000	20.000	20.000
4	IMBK (Wegen, Riolerings en Water, Groen, Verkeer, verlichting, sportvelden, vastgoed)	Vanuit het IMBK en daaruit voortvloeiend het IMMP, wordt verwacht dat er meer capaciteit nodig is om de beleids-, en uitvoeringsambities uit te realiseren. (1fte)	73.000	73.000	73.000	73.000

5	Paragraaf bedrijfsvoering	Professionalisering en uitbreiding van de formatie voor functioneel applicatiebeheer van onder meer - Financieel pakket 1 fte, Microsoft S365 1 fte , Burgerzaken 0,5 fte in aanvulling op reeds beschikbare formatie ruimte	213.000	213.000	213.000	213.000
5	Paragraaf bedrijfsvoering	Formatie voor 1e lijns ondersteuning informatievoorziening/digitalisering (1 fte)	60.000	60.000	60.000	60.000
5	Paragraaf bedrijfsvoering	Professionalisering communicatiefunctie (0,7 fte project communicatie te financieren uit projecten, 0,5 fte medew communicatie en 1 fte adviseur communicatie)	130.000	130.000	130.000	130.000
5	Paragraaf bedrijfsvoering	Administratieve ondersteuning juridisch cluster 0,5 fte voor de onderkant van het werk van de juristen (job carving)	38.000	38.000	38.000	38.000
5	Paragraaf bedrijfsvoering	Versterking MT; door de hele organisatie is de werkdruk. Dat geldt niet in de minste plaats voor het management. De hoge ambities van het bestuur versus de personele krapte, het feit dat de processen en systemen niet efficiënt zijn ingericht, niet optimaal worden gebruikt, en de vele personele wisselingen zijn hier debet aan. Wij stellen voor het MT met 1 fte manager uit te breiden en 1 fte administratieve ondersteuning daar aan toe te voegen.	175.000	175.000	175.000	175.000
1	Participatie en Meedoen: Iedereen doet mee naar vermogen	Acties voor uitvoeringsplan 'geschikt wonen voor ouderen'. Hieronder vallen o.a. zaken als 1-tegen-eenzaamheid, versnipperde toegang voor ouderen, dubbele vergrijzing (voornamelijk voor externe partners).	60.000	60.000	60.000	60.000
1	Participatie en Meedoen: Iedereen doet mee naar vermogen	Kunst en cultuur, Cultuurcoach: handgeld. Lokale omroep: ambtelijke capaciteit voor regie	150.000	150.000	150.000	150.000
1	Participatie en Meedoen: Iedereen doet mee naar vermogen	Ambtelijke capaciteit voor regie op beleidsplan	50.000	50.000	50.000	50.000
1	Opvoeden en Opgroeien: Meer jeugdigen ontwikkelen zich optimaal	Aan kwetsbare (groepen) jeugdigen en gezinnen, zoals nieuwkomers besteden we extra aandacht. (nieuwkomersklas)	40.000	40.000	40.000	40.000
2	Bedrijfsvoering en Dienstverlening: Grip op het sociaal domein	Basis op orde; aanschaffen van een subsidievolgsysteem om als organisatie minder kwetsbaar te zijn, zodat je meer in control bent door goede processen (dit is organisatie breed, P1 overstijgend)	15.000	15.000	15.000	15.000
2	Uitvoeringsprogramma Vitaal Landelijk Gebied 2022-2026	Erfgoed: invoering Omgevingswet, verduurzaming monumenten en stoppen van agrarische bedrijven , voor meer tijd en aandacht door de commissie ruimtelijke kwaliteit benodigd.	15.000	15.000	15.000	15.000
4	IMBK (Wegen, Riolering en Water, Groen, Verkeer, verlichting,	Benodigd t.b.v. verdergaande digitalisering. Vanuit het IMBK willen we zoveel mogelijk data en uitleg beschikbaar stellen aan onze inwoners middels het inrichten van een geschikt platform. (storymaps)		10.000	10.000	10.000

	sportvelden, vastgoed)					
5	Bedrijfsvoering en Dienstverlening: Grip op het sociaal domein	Structurele onderhoudskosten subsidievolgsysteem	15.000	15.000	15.000	15.000
5	Bedrijfsvoering en Dienstverlening: Grip op het sociaal domein	De vervanging van het financieel systeem en de aanschaf van software: jaarlijkse licentiekosten van het financieel systeem voor gebruikers en onderhoud koppelingen incl. kosten P&C-tool.	50.000	40.000	40.000	40.000
5	Paragraaf bedrijfsvoering	De verdere digitalisering van werkprocessen– inzet op project “digitaal is de norm” – te beginnen met: -het meer gebruiksvriendelijk inrichten en op elkaar aansluiten van zaak- en archief-systemen en het gebruik ervan te bevorderen; lees: verplichten. (voorstel BCT voor Corsa) -digitale handtekening (licentie kosten) -anonymiseringssoftware, -inrichting Topdesk -een bestuursmodule voor koppeling van Corsa met iBabs -anonymiseringssoftware.	50.000	50.000	50.000	50.000
5	Paragraaf bedrijfsvoering	De inzet op talentontwikkeling / vorm geven aan uitgangspunten van een lerende organisatie) (verhoging opleidingsbudget tot 2% van de loonsom €8mln)-/- huidige opleidingsbudget	200.000	200.000	200.000	200.000
			1.354.000	1.354.000	1.354.000	1.354.000

* Deze gegevens zijn verzameld vanuit het bestand wensen koersnota als bijlage ontvangen bij het raadsbesluit van 20 juni 2023.

1.4 Begrotingswijzigingen na proces koersnota

Een aantal begrotingswijzigingen verwerkt na de vaststelling van de koersnota, zijn ook meegenomen in bepaling van het begrotingssaldo. Immers raadsbesluiten met een (meerjarige) financiële impact op de exploitatie leveren ook een ander financieel beeld op. Dit soort wijzigingen in lasten en baten met consequenties voor het meerjarig begrotingssaldo zijn verwerkt. In onderstaande tabel vind u het totaal aan begrotingswijzigingen met impact op 2024 t/m 2027.

Tabel Financieel perspectief 2024 t/m 2027				bedragen x € 1000			
				positieve bedragen zijn nadelen, negatieve zijn voordelen			
				2024	2025	2026	2027
F	Begrotingswijzigingen na koersnota	6	156	-272	-138	198	
			156	-272	-138	198	

1.5 Aanvullende wensen

Tabel Financieel perspectief 2024 t/m 2027						bedragen x € 1000	
		positieve bedragen zijn nadelen, negatieve zijn voordelen					
G	Aanvullende wensen per programma	8	218	218	271	271	
	Programma 1		8	8	8	8	
	Programma 2		-196	-176	-	-	
	Programma 3		196	176	54	54	
	Programma 4		450	150	150	150	
	Programma 5		-300	-	-	-	
	Programma 12		60	60	60	60	

Hieronder is nader uitgewerkt welke aanvullende wensen er zijn opgenomen ten behoeve van de diverse programma's en gemeentelijke taakvelden.

G	Aanvullende wensen per programma	218	218	271	271
	Programma 1	8	8	8	8
	Watertappunten	8	8	8	8
	Programma 2	-196	-176	-	-
	Omgevingswet implementatie	-196	-176	-	-
	Programma 3	196	176	54	54
	Omgevingsplan a.g.v. invoering nieuwe omgevingswet	-	-	54	54
	Omgevingswet implementatie	196	176	-	-
	Studie Nut en noodzaak 2e fase randweg	-	-	-	-
	Programma 4	450	150	150	150
	IMBK structureel vanaf 2025 dekking VAT kosten (basis-scenario). Indexering voldoende af te dekken door potje prijscompensatie (onzeker).	150	150	150	150
	Sport en vastgoed toevoegen aan IMBK- rekenmodellen	300	-	-	-
	Programma 5	-300	-	-	-
	Bestuurlijke toekomst vervolg evaluatie netwerksamenwerking (€ 100.000 te dekken uit Algemene Reserve)	-	-	-	-
	Sport en vastgoed toevoegen aan IMBK- rekenmodellen	-300	-	-	-
	Programma 12	60	60	60	60
	Formatie balie inclusief overhead (0,78 fte)	60	60	60	60

1.6 Gevolgen CAO-gemeenten 2023

In het voorjaar 2023 is een nieuwe CAO-gemeente voor 2023 vastgesteld. In de meerjarenbegroting werd tot nog toe uitgegaan van een CAO-stijging van 2,3% meerjarig (zie 'loonstijging' begrotingsuitgangspunten programmabegroting 2023 pagina 103). Deze CAO hebben we nu herrekend o.b.v. de nieuwe CAO (nominaal krijgt iedere medewerker m.i.v. 2-1-2023 € 240 per maand + 2% maandelijks meer salaris). Dit levert in de meerjarenbegroting 2024-2027 aanmerkelijk hogere lasten op. In de koersnota 2024 hadden we in 1^e instantie rekening gehouden met € 375.000. Deze aanname blijkt te laag, waardoor we nu al rekening houden met de lasten, die in onderstaande tabel zijn meegenomen.

Tabel Financieel perspectief 2024 t/m 2027					bedragen x € 1000	
					positieve bedragen zijn nadelen, negatieve zijn voordelen	
			2024	2025	2026	2027
H	Gevolgen CAO-gemeenten 2023 voor '24 tot '27	8	62	115	218	554
	herrekening salarissen o.g.v. CAO (MEV CPB)		62	115	218	554

1.7 Belastingopbrengsten OZB o.b.v. kohier 2024

Tabel Financieel perspectief 2024 t/m 2027					bedragen x € 1000	
					positieve bedragen zijn nadelen, negatieve zijn voordelen	
			2024	2025	2026	2027
I	OZB belastingopbrengsten 2024	9	3	-412	-694	-794
	herrekening a.g.v. belastingverordening 2024		3	-412	-694	-794

In februari jl. zijn de aanslagen OZB opgelegd. Op basis hiervan mogen we rekenen op een meeropbrengst die met name in de categorie bedrijven zit.

Bekend is dat we in de algemene uitkering gekort worden op basis van de totale WOZ-waarde van onroerend goed in onze gemeente. In de doorrekening van de meicirculaire 2023 is de korting opnieuw berekend op basis van de in februari 2023 opgelegde aanslagen 2023 en de informatie die zeer recent is ontvangen van het CBS. Deze korting -verwerkt in de doorrekening van de meicirculaire 2023 - is in bovenstaande cijfers al verwerkt. Voor een meer gedetailleerd inzicht van belastingopbrengsten per categorie verwijzen we naar onderstaande tabel.

Begroting 2024 - 2027		2024	2025	2026	2027
I. Belastingopbrengsten OZB o.b.v. kohier 2024		+3	-412	-694	-794
a. Forensen- en toeristenbelasting		-81	-98	-115	-112
b. woning eigenaren (obv kohier 2024)		-129	-235	-337	-357
c. niet-woningen eigenaren (obv kohier 2024)		-29	-88	-145	-155
d. niet-woningen gebruikers (obv kohier 2024)		-26	-69	-110	-118
e. hogere korting door hogere waarde woz-bestand		267	79	14	-52

1.8 Stelpost loon- en prijsstijging meicirculaire 2023

In de raadsinformatie brief omtrent de meicirculaire 2023 is een inschatting gemaakt dat de compensatie die het Rijk in de komende jaren toepast via de algemene uitkering, voor de gemeente wellicht onvoldoende is om prijsstijgingen te dekken. Vandaar dat een extra post loon- en prijsstijging meegenomen, die we nu ook verwerken in deze meerjarenbegroting.

Tabel Financieel perspectief 2024 t/m 2027					bedragen x € 1000	
					positieve bedragen zijn nadelen, negatieve zijn voordelen	
			2024	2025	2026	2027
J	Stelpost loon- en prijsstijging n.a.v. proces meicirculaire '23	10	200	200	150	-
	Verhoging stelpost loon- en prijsstijging n.a.v. RIB meicirculaire		200	200	150	-

1.9 Structureel exploitatiesaldo na verwerking keuzes koersnota 2024, aanvullende keuzes en OZB

Tabel opbouw structureel exploitatiesaldo 2024 t/m 2027						
			positieve bedragen zijn nadelen, negatieve zijn voordelen			
	bedragen x € 1.000		2024	2025	2026	2027
A	Start: Exploitatiesaldo inclusief Burap 2022 (raadsvoorstel begroting 2023 vastgesteld 1-11-2023)	1	-1.034	-2.319	-723	-2.675
B	Mutaties na vaststelling exploitatiesaldo incl. Burap 2022	2	-1.032	-853	-1.330	-
	Gevolgen septembercirculaire 2022	2a.	-938	-639	-975	-
	Gevolgen belastingverordeningen 2023	2b.	-159	-279	-409	-
	Toekomst de Enck	2c.	65	65	54	-
C	Nieuw exploitatiesaldo	3 (1+2)	-2.066	-3.172	-2.053	-2.675
D	Algemene uitkering	4	-1.033	-2.061	-1.304	-2.183
E	Input koersnota per programma	5	2.593	2.839	2.898	3.192
F	Begrotingswijzigingen na koersnota	6	156	-272	-138	198
G	Aanvullende wensen per programma	7	218	218	271	271
H	Gevolgen CAO-gemeenten 2023 voor '24 tot '27	8	62	115	218	554
I	OZB belastingopbrengsten 2024	9	3	-412	-694	-794
J	Stelpost loon-en prijsstijging bij proces mei circulaire '23	10	200	200	150	-
K	Nieuw structureel saldo	11 (3 tm 10)	133	-2.545	-652	-1.437

Indien we alle mutaties opgenomen in de voorgaande hoofdstukken verwerken, dan zien we het beeld zoals gepresenteerd in tabel "opbouw structureel exploitatiesaldo 2024 t/m 2027" voor de jaren 2024 tot en met 2027 (zie ook pagina 90). Voor het eerste meerjarenbegrotingsjaar 2024 leveren deze mutaties, een nadeel op van € 133.000. Voor de jaren vanaf 2025 ontstaat een voordeel, met name omdat de mutatie van de Algemene Uitkering (n.a.v. meicirculaire 2023) en de belastingopbrengsten gunstig uitpakken.

De eerste jaarschijf van de meerjarenramingen sluit met een negatief saldo. Volgens de door de provincie gestelde kaders zijn deze begroting en meerjarenramingen structureel in evenwicht.

De provincie gaat er vanuit dat als de begroting en de meerjarenraming structureel sluit met een positief saldo, er sprake is van begrotingsruimte die kan worden ingezet voor het opvangen van structurele financiële tegenvallers. Daarmee is deze begrotingsruimte aan te merken als structurele weerstandscapaciteit.

Bijlagen

Bijlage 1: Lasten en baten taakvelden per programma

Bedragen x € 1.000

Pro-gramma	Taakveld	Naam taakveld	Begroot 2024		Begroot 2025		Begroot 2026		Begroot 2027	
			Lasten	Baten	Lasten	Baten	Lasten	Baten	Lasten	Baten
1	TV040	0.4 Overhead	100		100		100		100	
	TV080	0.8 Overige baten en lasten	1.119		1.474		1.788		1.772	
	TV100	0.10 Mutaties reserves		-151		-99		-96		-96
	TV110	1.1 Crisisbeheersing en brandweer	1.289	-67	1.286	-68	1.285	-68	1.318	-68
	TV120	1.2 Openbare orde en veiligheid	245	-36	243	-32	243	-32	181	
	TV410	4.1 Openbaar basisonderwijs	2		2		2		2	
	TV420	4.2 Onderwijshuisvesting	910	-26	997	-26	1.037	-26	1.037	-26
	TV430	4.3 Onderwijsbeleid en leerlingzaken	481		483		483		483	
	TV510	5.1 Sportbeleid en activering	435	-100	436	-100	430	-100	333	
	TV520	5.2 Sportaccommodaties	1.636	-610	1.647	-623	1.648	-636	1.648	-636
	TV530	5.3 Cultuurprestatie, -productie, en -participatie	231		229		231		231	
	TV560	5.6 Media	261		261		261		261	
	TV610	6.1 Samenkracht en burgerparticipatie	2.283	-680	1.825	-219	1.752	-220	1.752	-220
	TV620	6.2 Wijkteams	2.031		2.009		2.008		2.006	
	TV630	6.3 Inkomensregelingen	3.071	-2.281	3.074	-2.281	3.088	-2.281	3.088	-2.281
	TV640	6.4 Begeleide participatie	2.296		2.208		2.017		2.070	
	TV650	6.5 Arbeidsparticipatie	387		347		353	4	348	4
	TV660	6.6 Maatwerkvoorzieningen (WMO)	423	-110	393	-176	393	-178	393	-178
	TV671	6.71 Maatwerkdienstverlening 18+	2.638		2.636		2.635		2.647	
	TV672	6.72 Maatwerkdienstverlening 18-	1.568		1.571		1.571		1.571	
	TV673.A	673.A Gezinsgericht	150		150		150		150	
	TV673.B	673.B Pleegzorg	215		215		215		215	
	TV673.C	673.C Jeugdh. met verblijf	387		387		387		387	
	TV674.B	674.B Jeugdhulp crisis/LTA/GGZ-verblijf	185		185		185		185	
	TV681	6.81 Geëscaleerde zorg 18+	128		108		108		108	
	TV682	6.82 Geëscaleerde zorg 18-	268		269		269		269	
	TV710	7.1 Volksgezondheid	1.066	-300	1.084	-300	1.060	-238	936	
	TV750	7.5 Begraafplaatsen en crematoria	4	-0	4	-0	4	-0	4	-0
	TV674.C	674.C Gesloten plaatsing	25		25		25		25	
Totaal 1 Totaal Sociale leefomgeving			23.835	-4.360	23.646	-3.923	23.726	-3.873	23.519	-3.502
2	TV080	0.8 Overige baten en lasten	23		29		34		35	
	TV100	0.10 Mutaties reserves		-1.466		-591		-140		
	TV210	2.1 Verkeer en wegen	62		61		60		60	
	TV230	2.3 Recreatieve havens	17	-1	17	-1	17	-1	17	-1
	TV310	3.1 Economische ontwikkeling	304		275		275		275	
	TV320	3.2 Fysieke bedrijfsinfrastructuur	32		33		33		33	
	TV330	3.3 Bedrijvenloket en -bedrijfsregelingen	106	-12	108	-12	108	-12	108	-12
	TV340	3.4 Economische promotie	480	-39	483	-39	383	-39	383	-39
	TV540	5.4 Musea	117		118		118		118	
	TV550	5.5 Cultureel erfgoed	254		257		257		257	
	TV570	5.7 Openbaar groen en (openlucht)recreatie	1.187	-0	382	-0	207	-0	67	-0
	TV810	8.1 Ruimtelijke Ordening	20		20		20		20	
Totaal 2 Totaal Ondernemen			2.602	-1.518	1.783	-643	1.512	-192	1.373	-52
3	TV030	0.3 Beheer overige gebouwen en gronden	382	-202	216	-187	216	-189	216	-189
	TV080	0.8 Overige baten en lasten	80		113		142		188	
	TV100	0.10 Mutaties reserves	254	-715		-260	77	-274		
	TV120	1.2 Openbare orde en veiligheid	0	-12	0	-12	0	-12	0	-12
	TV330	3.3 Bedrijvenloket en -bedrijfsregelingen	10	-17	10	-17	10	-17	10	-17
	TV730	7.3 Afval	1.584	-1.923	1.584	-1.930	1.583	-1.954	1.583	-1.978
	TV740	7.4 Milieubeheer	878	-58	882	-58	879	-58	879	-58
	TV810	8.1 Ruimtelijke Ordening	1.145	-271	1.142	-271	1.019	-271	1.019	-271
	TV820	8.2 Grondexploitatie (niet-bedrijven terreinen)	3.489	-3.802	2.463	-2.882	232	-322	27	
	TV830	8.3 Wonen en bouwen	2.012	-429	1.641	-430	1.639	-430	1.358	-430
Totaal 3 Totaal Ruimtelijke leefomgeving			9.834	-7.431	8.051	-6.048	5.798	-3.527	5.280	-2.955
4	TV080	0.8 Overige baten en lasten	949		878		638		877	
	TV100	0.10 Mutaties reserves	364	-147	328	-107	294	-32	294	-32
	TV210	2.1 Verkeer en wegen	3.623	-58	3.372	-58	3.366	-58	3.366	-58
	TV220	2.2 Parkeren		-4		-4		-4		-4
	TV340	3.4 Economische promotie		-486		-513		-541		-549
	TV540	5.4 Musea	102		102		102		102	
	TV570	5.7 Openbaar groen en (openlucht)recreatie	1.759	-42	1.792	-42	1.813	-42	1.813	-42
	TV720	7.2 Riolerings	1.438	-1.895	1.485	-1.959	1.564	-2.013	1.533	-2.068
Totaal 4 Totaal Beheer openbare ruimte			8.235	-2.632	7.956	-2.684	7.776	-2.690	7.984	-2.753
5	TV010	0.1 Bestuur	1.912		1.862		1.903		1.903	
	TV020	0.2 Burgerzaken	679	-334	698	-323	698	-323	668	-323
	TV040	0.4 Overhead	325		90		90		90	
	TV080	0.8 Overige baten en lasten	54		69		81		96	
	TV100	0.10 Mutaties reserves		-1.095		-470				
Totaal 5 Totaal Bestuur en dienstverlening			2.970	-1.429	2.720	-793	2.773	-323	2.758	-323

Bedragen x € 1.000

			Begroot 2024		Begroot 2025		Begroot 2026		Begroot 2027	
Pro- gramma	Taakveld	Naam taakveld	Lasten	Baten	Lasten	Baten	Lasten	Baten	Lasten	Baten
11	TV050	0.5 Treasury	33	-59	37	-59	47	-58	45	-58
	TV061	0.61 Onroerend Zaakbelasting (OZB) woningen	222	-4.102	224	-4.328	224	-4.552	221	-4.698
	TV062	0.62 Onroerend Zaakbelasting (OZB) n-woningen	81	-4.047	83	-4.269	83	-4.491	80	-4.636
	TV064	0.64 Belasting overig	15	-40	16	-40	16	-40	15	-40
	TV070	0.7 Algemene uitkering en ov uitkeringen gemeentefonds	98	-32.296	101	-34.921	101	33.007	97	33.990
	TV080	0.8 Overige baten en lasten	14		16		18		17	
Totaal 11	Totaal Algemene Dekkingsmiddelen		464	-40.544	477	-43.616	488	42.149	475	43.422
12	TV040	0.4 Overhead	9.940	-52	10.291	-53	9.819	-53	9.875	-53
	TV080	0.8 Overige baten en lasten	143		196		246		343	
	TV100	0.10 Mutaties reserves								
Totaal 12	Totaal Overhead		10.083	-52	10.488	-53	10.065	-53	10.218	-53
13	TV090	0.9 Vennootschapsbelasting	78		97		20		20	
	TV100	0.10 Mutaties reserves		-3		-3		-3		-3
Totaal 13	Totaal Vennootschapsbelasting		78	-3	97	-3	20	-3	20	-3
Totaal alle programma's 2024-2027			58.101	-57.970	55.218	-57.763	52.159	52.809	51.626	53.065
Saldo begroting 2024-2027			131		-2.545		-649		-1.439	

Bijlage 2: Kerngegevens begroting

	Raming 2023	Raming 2024
Sociale bevolkingssamenstelling		
Aantal inwoners	19.102	19.294
0 tot en met 19 jaar	3.778	3.775
20 tot en met 64 jaar	10.886	10.868
65 tot en met 74 jaar	2.499	2.579
75 tot en met 84 jaar	1.404	1.512
85 jaar en ouder	535	560
Aantal uitkeringsontvangers	723	753
IOAW	6	6
IOAZ	3	3
Participatiewet (PW)	115	115
Loonkostensubsidies	29	29
WAJONG	117	117
WAO	174	174
WAZ	10	10
WSW-ers	84	83
Bijzondere bijstand	185	216
Aantal leerlingen basisonderwijs	1.420	1.428
openbaar onderwijs	252	230
bijzonder onderwijs	1.168	1.198
Aantal leerlingen voortgezet onderwijs	918	885
Fysieke structuur		
Oppervlakte gemeente (in ha.)	10.176	10.176
waarvan binnenwater	108	108
historische dorpskern	10	10
Aantal woningen	8.279	8.473
waarvan sociale verhuur	1.233	1.243
Overige woonruimten	244	247
logiesfunctie	228	231
personen zorginstelling	0	0
uitwonende studenten	15	16

	Raming 2023	Raming 2024
Infrastructuur		
Lengte van wegen buiten de bebouwde kom (in km.)	157	157
Lengte van wegen binnen de bebouwde kom (in km.)	75	75
Lengte van de fietspaden (in km.)	68	68
Lengte van de waterwegen (in km.)	209	209
Lengte van de bermen (in km.)	368	368
Lengte van de onverharde wegen (in km.)	83	83
Openbaar groen (in ha)	50	50
Sportaccommodaties (in ha)	25	25
Bossen in eigendom (in ha.)	299	299
Natuurterrein (in ha.)	11	11
Lengte van de vrijvervalriolering (in km.)	106	106
Lengte van de druk- en vacuümriolering (in km.)	143	143
Drukrioolpompen (in aantal)	575	575
Hoofdgemalen (in aantal)	29	29
Vacuümstation (in aantal)	1	1
Iba-systemen (in aantal)	8	8
Aansluitingen	8.411	8.519
Personeelssamenstelling		
aantal medewerkers	123	140
aantal formatieplaatsen	102,8	117,0
Financiële structuur (x € 1.000)		
Resultaten	2023	2024
Totaal lasten begroot	48.636	58.101
Totaal baten begroot	48.842	57.970
Saldo	206	-133
Opbrengst belastingen	8.178	8.675
Opbrengst rioolrechten	1.747	1.880
Opbrengst afvalstoffenheffing	1.532	1.517
Algemene uitkering gemeentefonds	33.986	32.296
Vaste activa	73.726	74.813
Reserves, fondsen en voorzieningen	41.038	38.160
Schuldrestant geldleningen	14.475	12.943

Bijlage 3: Specificatie saldi reserves en voorzieningen

Omschrijving	Rekening 2022	Begroting 2023	Begroting 2024	Begroting 2025	Begroting 2026	Begroting 2027
1. Algemene reserve						
Algemene reserve	8.234.596	10.057.894	9.315.394	11.310.026	14.452.423	16.501.130
Weerstandsvermogen en risicobeheersing	4.341.400	4.341.400	4.341.400	4.341.400	4.341.400	4.341.400
Subtotaal 1	12.575.996	14.399.294	13.656.794	15.651.426	18.793.823	20.842.530
2. Bestemmingsreserves						
2.1 Algemene Dienst						
Kunst en cultuur	144.630	144.630	144.630	144.630	144.630	144.630
Dekking kapitaallasten	1.345.842	1.214.979	1.084.162	953.377	822.613	691.849
Buitengebied in ontwikkeling	0	0	0	0	0	0
Volkshuisvestingsfonds Oirschot	0	0	0	0	0	0
Fysieke en sociale leefbaarheid	0	0	0	0	0	0
Beheerplan wegen en groen	0	0	0	0	0	0
Reserve Landschap	1.594.124	816.861	561.861	401.861	380.411	380.411
Sociaal Domein	417.701	1.000.000	980.000	980.000	980.000	980.000
BUIG-uitkering	505.716	505.716	505.716	505.716	505.716	505.716
Rehabilitatie wegen	2.706.477	3.009.096	3.272.787	3.500.793	3.695.153	3.889.513
Sanering wegen	165.155	265.155	365.155	465.155	565.155	665.155
Beleidsprogramma 2018-2022	0	0	0	0	0	0
Ruimte voor Ruimte	2.443.160	1.165.181	300.431	145.681	27.381	27.381
Ruimtelijke Ontwikkeling	0	0	0	0	0	0
Reserve duurzaamheid	0	0	0	0	0	0
Warmtetransitie	99.446	99.446	99.446	99.446	99.446	99.446
Reserve Personeel en Organisatie	1.000.000	294.000	-176.000	-646.000	-646.000	-646.000
Reserve investeringen theater De Enck	0	0	0	0	0	0
Reserve Grondexploitatie/Ruimtelijke ontwikkelingen	10.424.902	7.911.204	7.070.663	5.844.222	5.644.965	5.642.024
Subtotaal overige bestemmingsreserves	20.847.153	16.426.268	14.208.851	12.394.881	12.219.470	12.380.125
3. Voorzieningen						
3.1 Algemene Dienst						
Onderhoud sportaccommodaties	847.746	833.266	853.217	781.793	580.797	435.690
Groot onderhoud sportvelden	546.983	479.095	467.294	440.523	318.120	319.024
Multi-funktioneel gebouw Middelbeers	131.503	130.569	153.569	162.146	170.723	179.693
Groot onderhoud openbare gebouwen	406.343	232.034	233.806	299.510	365.214	202.262
Groot onderhoud diverse bezittingen	370.912	336.966	369.039	397.482	425.925	474.967
Onderhoud wegen	1.673.522	1.864.426	1.849.301	1.834.176	1.819.051	1.803.926
Onderhoud speeltoestellen	156.400	148.177	134.886	116.425	97.964	22.391
Huishoudelijk afval	326.140	203.869	187.764	187.764	187.764	187.764
Riolering	1.500.918	1.262.991	1.400.818	1.473.362	1.657.577	1.889.826
Verplichtingen ivm oud-werknemers	1.654.202	1.593.482	1.532.430	1.471.370	1.410.310	1.349.250
Subtotaal 3.1	7.614.667	7.084.875	7.182.124	7.164.551	7.033.445	6.864.793
TOTAAL GENERAAL	41.037.817	37.910.437	35.047.769	35.210.858	38.046.738	40.087.448

Bijlage 4: Specificatie stortingen en beschikkingen reserves en voorzieningen

Bestemmingsreserves algemene dienst		
Omschrijving	Toevoegingen	Onttrekkingen
Reserves		
Algemene reserve 9101.1001		
Subsidie kunstroute		2.500
Verdere digitalisering IMBK		40.000
Nieuwe IMMP		75.000
Koersnota 2024, eenmalige kstn vervanging fin.systeem		110.000
Koersnota 2024, eemalige proj.kstn digitaal is de norm		115.000
Begroting 2024 Sport en vastgoed toevoegen aan IMBK		300.000
Bestuurlijke toekomst vervolg evaluatie netwerksamenwerking		100.000
Totaal	0	742.500
Bestemmingsreserves algemene dienst		
Dekking kapitaallasten 9101.2003		
Dekking extra nadeel Sportpark Moorland		98.700
Dekking VA7210902700 afschrijving		3.791
Dekking VA7210902900 afschrijving		12.025
Dekking VA7210160100 afschrijving		2.918
Dekking VA7210170400 afschrijving		4.911
Dekking VA7210170500 afschrijving		1.036
Dekking VA7210170500 rente		311
Dekking VA 7210190502		2.705
Dekking VA 7210170300 afschrijving		4.420
Totaal	0	130.817
Reserve Landschap 9101.2010		
UP VLG 2022-2026 militaire heden en verleden		45.000
UP VLG 2022-2026 Spoordonks watermolenlandschap		35.000
UP VLG 2022-2026 weids energie-en voedsellandschap		75.000
UP VLG 2022-2026 De Groene Corridor		50.000
UP VLG 2022-2026 landschapsbelev Mortelen en Beerze		50.000
Totaal	0	255.000
Reserve Sociaal domein 9101.2011		
Koersn. 2024 (uitbreiding woonzorgvisie met bijz doelgr.		20.000
Totaal	0	20.000
Reserve Rehabilitatie wegen 9101.2013		
Toevoeging wegen	260.018	
Toevoeging groen	3.673	
Totaal	263.691	0
Reserve sanering wegen 9101.2014		
Toevoeging sanering wegen	100.000	
Totaal	100.000	0

Bestemmingsreserves algemene dienst		
Omschrijving	Toevoegingen	Onttrekkingen
Reserves		
Reserve ruimte voor ruimte 9101.2018		
UP VLG 2022-2026 nieuwe balans Groote Beerze		40.000
UP VLG 2022-2026 lagen door de tijd Kleine Beerze		63.500
UP VLG 2022-2026 Oirschotse woonlandschappen		40.000
UP VLG 2022-2026 transitie landbouw		25.000
UP VLG 2022-2026 Oirschot erfgoed		41.250
UP VLG 2022-2026 vrijetijdseconomie (VTE)		35.000
UP VLG 2022-2026 natuur en landschap		20.000
UP VLG 2022-2026 begroting 2024 Ruimte voor Ruimte *		600.000
Totaal	0	864.750
Reserve Warmtetransitie 9101.2021		
Meicirculaire extra middelen voor formatie	0	0
Totaal	0	0
Reserve Personeel en Organisatie 9101.2022		
Koersnota 2024, 2fte tijdelijke formatie tbv verv. Fin.syst		200.000
Koersnota 2024, 1,5fte tijdelijke form. tbv digit.processen		125.000
Koersnota 2024, 1fte tijdel. formatie digit.dienstverlening		75.000
Koersnota 2024, 1fte adm.ondersteuning MT		70.000
Totaal	0	470.000
Reserve Grondexploitatie/Ruimtelijke ontwikkeling 9101.2024		
Dekking VPB erfpacht WoonInc		2.941
Actieplan Woningbouw 2.0: personeel/inhuur		277.000
Actieplan Woningbouw 2.0: Herijking nota kostenverhaal		6.667
Actieplan Woningbouw 2.0: initiatieffase projecten		8.333
Actieplan Woningbouw 2.0: Communicatiemiddelen en onvoorzien		5.000
Sociale sector Veld 7 Moorland	4.688	
Vrije sector Veld 7 Moorland	15.625	
Prijsstijging Veld 7 Moorland	1.834	
Geschikt wonen voor ouderen - wonen met kwaliteit		30.000
Berekening obv winst POC-methode		71.485
Winstber. PO methode Veld 7 Moorland	285.938	
Ekerschot Noord bommenregeling	17.000	
Ekerschot Noord overige kosten		20.000
GREX Ekerschot Noord CPO nadeel 2024		148.200
Aanv wensen coll. begr.2024 Studie 2e fase randweg		196.000
Koersn.2024 Gebiedsontw. De Loop/Leefdael/de Poort		100.000
Koersn.2024 Onderzoek naar nieuwe terr en uitbreiding bestaande		50.000
Aanv wensen coll. begr.2024 Studie 2e fase randweg		100.000
Aanv wensen coll. begr.2024 Kanaalpassage A58 onderz.		150.000
Totaal	325.085	1.165.626
Totaal reserves	688.776	3.648.693

*toegevoegd is n.a.v. actuele ontwikkelingen m.b.t. het UVP VLG een bedrag van € 600.000 ten laste van de Reserve Ruimte voor Ruimte ten gunste van het vitaal landelijk gebied.

Voorzieningen		
Omschrijving	Toevoegingen	Onttrekkingen
Onderhoud sportaccomodaties 9102.51xx		
Fidote	0	691
Moorland	3.259	373
't Horstje	8.337	0
de Klep	3.407	0
de Kemmer	54.922	4.870
gymnastieklokaal de Reep	11.378	55.418
Totaal	81.303	61.352
Groot onderhoud sportvelden 9102.52xx		
Moorland Ber obv uitg 2022-2031 Hockey	4.918	1.629
Moorland Ber obv uitg 2022-2031 voetbal	3.050	4.316
t Horstje ber. Obv uitg.2022-2031 Spd Girls	1.313	0
t Horstje ber. Obv uitg.2022-2031 Spd Boys	6.198	16.553
t Horstje ber. Obv uitg.2021-2030 Spd Boys parkinrichting		8.108
de Klep ber. Obv uitg.2021-2030 B.Boys	9.705	9.432
Fidote obv uitg.2021-2030 Fidote	0	2.747
de Kemmer obv 2022-2031 TCO	5.366	218
de Kemmer obv 2022-2031 Atletiek	652	
Parkinrichten 't Horstje Spd Boys		
Totaal	31.202	43.003
Multi-functioneel gebouw Middelbeers 9102.53xx		
Voorheen bibliotheek	4.113	
Sporthal	15.068	
Kinderdagverblijf	3.819	
Totaal	23.000	0
Groot onderhoud openbare gebouwen 9102.54xx		
Gemeentehuis (incl.kantongerecht)	50.245	10.865
Gemeentewerken	28.755	20.526
Kantongerecht		45.837
Totaal	79.000	77.228
Groot onderhoud diverse bezittingen 9102.55xx		
Brandweerkazernes	9.083	5.264
Oude toren + uitkijktoren	4.067	0
Den Deel + buurth. Pullen en Raamslegerstr. + de Enck	315	0
Keskenoate	554	0
Oude raadhuis trouw	1.862	3.082
Oude raadhuis visit	6.484	9.971
Rioolgebouwtjes	2.064	0
Div. objecten onder 60300010:	5.092	
Uitstel verkoop gemeentedeel De Enck	20.869	
Totaal	50.390	18.317

Voorzieningen		
Omschrijving	Toevoegingen	Onttrekkingen
Onderhoud wegen 9102.1006		
Obv beheerplan wegen	784.875	
Obv beheerplan wegen		800.000
Totaal	784.875	800.000
Voorziening speeltoestellen 9102.1007		
storting	22.500	
Vervanging speeltoestellen		35.791
Totaal	22.500	35.791
Huishoudelijk afval 9102.1101		
Aanvulling saldo 2024	5.962	
Toekomst mileustraat	-5.962	
Gevolgen belastingvoorstellen 2023		16.105
Totaal	0	16.105
Riolering 9102.1102 (910.531)		
Toevoeging saldo 2023	131.406	,
Gevolgen belastingvoorstellen 2023	6.421	
Totaal	137.827	0
Verplichtingen oud-medewerkers 9102.1201		
Aanvulling uitkering tot 70%		
Wachtgelduitkering vml. Wethouders		61.052
vml. Medewerker		
Outplacementtraject		
Totaal	0	61.052
Oninbare startersleningen SVN 9102.1203		
Obv scenarioberekening SVN		7.384
Totaal	0	7.384
Totaal voorzieningen	1.210.097	1.120.232
Totaal reserves en voorzieningen	1.898.873	4.768.925

Bijlage 5: Overzicht mutaties reserves en incidentele baten en lasten

1. Incidentele lasten

Programma	2024	2025	2026	2027	Omschrijving
P1	30.000	0	0	0	Geschikt wonen voor ouderen - Wonen met kwaliteit t.l.v. reserve RO/Grex
P1	125.000	125.000	0	0	Extra formatie vanuit koersnota 2023
P1	50.000	50.000	0	0	Projectenpot
P12 overhead	709.000	0	0	0	Extra formatie vanuit koersnota 2024
totaal	914.000	175.000	0	0	totaal incidentele lasten

2. Incidentele baten

Programma	2024	2025	2026	2027	Omschrijving
P1	30.000	0	0	0	Geschikt wonen voor ouderen - Wonen met kwaliteit t.l.v. reserve RO/Grex
P12 overhead	709.000	0	0	0	Dekking uit reserve Personeel en Organisatie formatie koersnota 2024
totaal	739.000	0	0	0	totaal incidentele baten

Saldo	175.000	175.000	0	0	Saldo incidentele baten en lasten
--------------	----------------	----------------	----------	----------	--

	2024	2025	2026	2027	
Structureel begrotings-saldo	-306.346	2.370.396	649.479	1.438.783	Betreft het exploitatiesaldo van de begroting 2024-2027 na invulling dekkingsplan (incidenteel en structureel)
	nadelig	voordelig	voordelig	voordelig	
Saldo inc. baten en lasten	175.000	175.000	0	0	Saldo incidentele baten en lasten
Saldo begroting 2024 -2027	-131.346	2.545.396	649.479	1.438.783	Structureel begrotingssaldo exclusief mutaties Burap 2023
	nadelig	voordelig	voordelig	voordelig	

Bijlage 6: Mutaties reserves met een structureel karakter

lasten / onttrekkingen

Bedragen x € 1.000

Programma	2024	2025	2026	2027	Omschrijving
P3	254	0	77	0	Storting in reserve RO/Grex
P4	364	328	294	294	Storting in reserve speelterreinen en rehabilitatie wegen
totaal	618	328	371	294	

baten / toevoegingen

Programma	2024	2025	2026	2027	Omschrijving
P1	52	0	0	0	Dekking t.b.v. reserve Sociaal Domein t.b.v. opvang en beschermd wonen
P1	99	99	96	96	Dekking extra nadeel sportpark Moorland t.b.v. reserve kapitaallasten
P2	1.466	591	140	0	Dekking t.b.v. uitvoeringsprogramma Vitaal Landelijk gebied
P3	715	260	274	0	Dekking t.b.v. tijdelijke woningbouw en woonvisie
P4	147	107	32	32	Dekking t.b.v. digitalisering IMBK t.b.v. verkeer en wegen
P5	1.095	470	0	0	Dekking t.b.v. verdere digitalisering, personele invulling overhead
P13	3	3	3	3	Dekking VPB erfpacht Wooninc. t.l.v. reserve RO/Grex
totaal	3.577	1.530	545	131	

Saldo lasten & baten	-2.959	-1.202	-174	163	De stortingen in de reserves t.l.v. de exploitatie (lasten) zijn in 2024 t/m 2026 lager dan de onttrekkingen t.g.v. de exploitatie (baten)
---------------------------------	---------------	---------------	-------------	------------	--

Bijlage 7: Activiteitenplan investeringen

Volgnr.	Progr.	Omschrijving	Soort	Jaar	Krediet- bedrag
	Progr. 1	VERVANGINGSINVESTERINGEN SPORTACCOMMODATIES EN -VELDEN			
1	1	VV Beerse Boys, Veld 2 toplaagreno + verv. autom. beregening	V	2025	118.338
2	1	VV Spd Boys, Wandafwerking tegels korfbal	V	2025	22.623
3	1	VV Spd Boys, Veld 2 toplaagreno	V	2027	63.888
	Progr. 4	INVESTERINGEN VERKEERSPROJECTEN BEREIKBAARHEID OIRSCHOT			
4	4	Planrealisatie F58 deel Oirschot – Best - Son	N	2024	1.924.500
5	4	Doorfietsroute Groene Corridor	N	2024	2.200.000
6	4	Aanpak rotonde Lidl		2024	510.000
7	4	Aanpassen fietspaden en wegprofiel Kempenweg		2024	500.000
		INVESTERINGEN REHABILITATIES WEGEN O.B.V. IMBK			
8	4	Voorbereiding projecten 2025	V	2024	246.651
9	4	Schansstraat	V	2024	594.117
10	4	Langereijt	V	2024	44.536
11	4	Lindeakkers	V	2024	285.000
12	4	Rehabilitaties 2025	V	2025	2.331.865
13	4	Rehabilitaties 2026	V	2026	1.043.289
14	4	Rehabilitaties 2027	V	2027	1.045.355
		INVESTERINGEN GROENRENOVATIES O.B.V. IMBK			
15	4	Lindeakkers	V	2024	92.000
16	4	Renovaties in 2024	V	2024	238.000
17	4	Renovaties in 2025	V	2025	420.000
18	4	Renovaties in 2026	V	2026	420.000
19	4	Renovaties in 2027	V	2027	420.000
		INVESTERINGEN MEUBILAIR O.B.V. IMBK			
20	4	Renovaties in 2024	V	2024	70.625
21	4	Renovaties in 2025	V	2025	70.625
22	4	Renovaties in 2026	V	2026	70.625
23	4	Renovaties in 2027	V	2027	70.625
		INVESTERINGEN OPENBARE VERLICHTING O.B.V. IMBK			
24	4	Bijdrage Lindeakkers	V	2024	21.500
25	4	Renovaties in 2024	V	2024	512.503
26	4	Renovaties in 2025	V	2025	534.003
27	4	Renovaties in 2026	V	2026	534.003
28	4	Renovaties in 2027	V	2027	534.003

Volgnr.	Progr.	Omschrijving	Soort	Jaar	Krediet- bedrag
		INVESTERINGEN RIOLERING O.B.V. IMBK			
29	4	Lindeakkers vervanging vuilwaterriool	V	2024	200.000
30	4	Groot onderhoud / renovatie div. rioolstrengen niet gelabeld	V	2024	50.000
31	4	Groot-onderhoud vrijverval riolering	V	2025	607.175
32	4	Groot-onderhoud vrijverval riolering	V	2026	1.011.800
33	4	Groot-onderhoud vrijverval riolering	V	2027	236.375
34	4	Mechanische vervanging riolering	V	2024	100.000
35	4	Mechanische vervanging riolering	V	2025	100.000
36	4	Mechanische vervanging riolering	V	2026	265.000
37	4	Mechanische vervanging riolering	V	2027	265.000
38	4	Lindeakkers afkoppelen HWA	V	2024	140.000
39	4	Hoofdmaatregelen hemelwaterstructuurplan (Kempenweg / Steenakkerstraat)	V	2024	1.860.000
40	4	Afkoppelen/hydraulische knelpunten riolering	V	2025	426.925
41	4	Afkoppelen/hydraulische knelpunten riolering	V	2026	665.458
42	4	Afkoppelen/hydraulische knelpunten riolering	V	2027	695.906
		Investerings civiele kunstwerken (bruggen)			
43	4	Vervangen voegovergangen Pr. Irenebrigadebrug (Kempenweg)	V	2024	100.000
		Investerings in tractie			
44	4	natzoutstrooier 3m3 getrokken	V	2024	45.000
45	4	natzoutstrooier 1m3 getrokken	V	2025	35.000
46	4	natzoutstrooier 1m3 getrokken	V	2026	35.000
47	4	sneeuwplough	V	2024	11.000
48	4	sneeuwplough	V	2025	11.000
49	4	1 Iveco Pick Up tbv bomen en civielplough	V	2024	90.000

Volgnr.	Progr.	Omschrijving	Soort	Jaar	Krediet- bedrag
		INVESTERINGEN VERKEER EN VERVOER O.B.V. IMBK			
50	4	Renovaties in 2024	V	2024	60.444
51	4	Implementeren maatregelen vanuit verkeer bij IMMP projecten - ntb / niet gelabeld	V	2024	39.133
52	4	Hoofdmaatregelen hemelwaterstructuurplan (Kempenweg / Steenakkerstraat)	V	2024	36.538
53	4	Lindeakkers afkoppelen HWA	V	2024	70.996
54	4	Schansstraat	V	2024	78.173
55	4	Kempenweg (deel Bestseweg - kanaal)	V	2024	21.530
56	4	Lieveld (thv. Hsnr. 1-2)	V	2024	14.568
57	4	Zwanenburg (thv huisnr. 1)	V	2024	14.568
58	4	Vervangen voegconstructie pr Irenebrigadebrug	V	2024	6.700
59	4	jhr. De la Courtweg	V	2024	30.351
60	4	Kruispunt logtsebaan - Nieuwedijk voorbereiding	V	2024	50.000
61	4	Voorbereiding projecten 2025 10%	V	2024	53.544
62	4	Advies en toezicht projecten 2024 11%	V	2024	58.899
63	4	Renovaties in 2025	V	2025	47.751
64	4	Implementeren maatregelen vanuit verkeer bij IMMP projecten	V	2025	375.250
65	4	Kruispunt logtsebaan - Nieuwedijk	V	2025	p.m.
66	4	Voorbereiding projecten 2026 10%	V	2025	53.544
67	4	Advies en toezicht projecten 2025 11%	V	2025	58.899
68	4	Renovaties in 2026	V	2026	47.751
69	4	Implementeren maatregelen vanuit verkeer bij IMMP projecten	V	2026	375.250
70	4	Voorbereiding projecten 2027 10%	V	2026	53.544
71	4	Advies en toezicht projecten 2026 11%	V	2026	58.899
72	4	Renovaties in 2027	V	2027	47.751
73	4	Implementeren maatregelen vanuit verkeer bij IMMP projecten	V	2027	375.250
74	4	Voorbereiding projecten 2028 10%	V	2027	53.544
75	4	Advies en toezicht projecten 2027 11%	V	2027	58.899

Inleiding toelichting investeringen 2024

In de financiële verordening 2017 hebben we opgenomen dat de investeringen voor het betreffende begrotingsjaar (in dit geval 2024) worden geautoriseerd bij de begrotingsbehandeling tenzij de raad dan aangeeft van welke investeringen hij een afzonderlijk raadsvoorstel voor autorisatie van het investeringskrediet wil ontvangen. Door deze investeringskredieten te autoriseren bij de begroting voorkomen we niet alleen dat telkens een apart raadsvoorstel aan u wordt voorgelegd, maar kan de gemeente hiermee ook direct aan de slag bij aanvang van het nieuwe begrotingsjaar.

In het overzicht op de vorige 3 pagina's zijn de verwachte investeringen 2024-2027 weergegeven. Bij de investeringen die wij u vragen te autoriseren bij de begrotingsbehandeling op 31 oktober 2023 is een nadere toelichting gegeven om u in staat te stellen de kredieten beschikbaar te stellen.

Investeringsen waarvoor afzonderlijk raadsvoorstel volgt

Voor onderstaande kredieten stellen wij u voor te besluiten dat deze in een later stadium met afzonderlijke raadsvoorstellen aan u worden voorgelegd. Nu volgt een toelichting op bovenstaande voorgenomen investeringen 2024:

Investeringsen verkeersprojecten bereikbaarheid Oirschot 2024 (nr. 4 t/m 7)

Planrealisatie F58 deel Oirschot – Best - Son € 1.924.500 (nr. 4)

Totale kosten circa € 19,25 miljoen, waarvan € 1.924.500 ten laste van de gemeente Oirschot:

- Tranche 1: € 702.500 (waarvan € 211.000 voor deel Miekoeksebrug – Best)
- Tranche 2: € 702.500 (2024-2025)
- Tranche 3: € 520.500 (2026-2030) (Hilvarenbeek – Oirschot en Son – Nuenen)

Doorfietsroute Groene Corridor € 2.200.000 (nr.5)

Totale kosten circa € 14,42 miljoen (inclusief kunstwerken over de A58 en A. Fokkerweg), € 2.200.000 ten laste van de gemeente Oirschot. De realisatie hiervan zal gefaseerd plaatsvinden en uiterlijk in 2025 starten.

Beiden opgaven komen voort uit het bereikbaarheidsprogramma “Oirschot Blijvend Verbonden”. In deze projecten vallen een aantal lokale wensen (invullen van ontbrekende schakels in het gemeentelijke fietsnet, het realiseren van de F58, het opwaarderen van de fietsverbindingen met het stedelijke gebied en de fietsveiligheid op deze verbindingen) samen met de regionale mobiliteitsstrategie die zich richt op beperken van de groei van het autoverkeer. Met deze fietsprojecten draagt Oirschot derhalve bij aan de beoogde mobiliteits transitie in de regio en blijft Oirschot verbonden met het stedelijke mobiliteitssysteem. Beide fietsprojecten zijn opgenomen in het pakket ‘Kortetermijnmaatregelen A2 Randweg Eindhoven’ en de daaraan gekoppelde financieringsstrategie. De genoemde bedragen zijn overeenkomstig de hierin voorgestelde bijdrageregeling. Voor het vrijgeven van de gemeentelijke bijdragen leggen wij u een separaat raadsvoorstel voor.

Aanpak rotonde Lidl € 510.000 (nr. 6)

De reconstructie van de Bestseweg behelst twee opgaven, namelijk:

1. het herinrichten van de Bestseweg tussen de rotonde ‘Lidl’ en de rotonde bij de Industrieweg/Parallelweg; en
2. het verbeteren van de verkeersveiligheid en -afwikkeling op de rotonde ‘Lidl’.

Het herinrichten van de Bestseweg heeft in 2023 plaatsgevonden. In 2024 wordt de rotonde aangepakt. De kosten hiervan zijn begroot op € 875.000. Hiervan is € 365.000 gedekt door onderhoudsbudgetten en bijdragen van derden. Resteert dus een te voteren krediet van € 510.000. Voor het vrijgeven hiervan wordt een separaat raadsvoorstel aan u voorgelegd.

Aanpassen fietspaden en wegprofiel Kempenweg € 500.000 (nr. 7)

Gedurende het ontwerpproces rondom de aanpak van de rotonde ‘Lidl’ en de gesprekken in de klankbordgroep hierbij is duidelijk geworden dat het wenselijk is om ook de fietsinfrastructuur op het aansluitende

gedeelte van de Kempenweg (richting Moorland en Koolmond) aan te passen. Het betreft de volgende aanpassingen op het wegvak tussen de rotonde en de aansluiting met Koolmond en Moorland:

- verwijderen van het eenrichtingsfietspad aan de oostzijde van dit deel van de Kempenweg;
- verbreden van het tweerichtingsfietspad aan de westzijde van dit deel van de Kempenweg; en
- naar de oostkant opschuiven van de rijbaan om deze verbreding van het fietspad mogelijk te maken.

De kosten hiervan zijn geraamd op € 700.000 (bij gelijktijdige uitvoering met de rotonde). Hiervan is € 200.000 gedekt vanuit onderhoudsbudgetten. Dit betekent een netto in het Activiteitenplan op te nemen investering van € 500.000. Voor het vrijgeven hiervan leggen wij u een separaat raadsvoorstel voor. Uitvoering is voorzien in 2024.

Investeringsen te autoriseren bij de vaststelling van de begroting

Wij stellen u voor onderstaande kredieten uit bovenstaand overzicht voor het begrotingsjaar 2024 bij de begrotingsbehandeling beschikbaar te stellen. Nu volgt een toelichting op voorgenomen investeringen 2024 (uit tabel bijlage 7 activiteitenplan investeringen):

Vervangingsinvesteringen openbare ruimte (nr. 8 t/m 75)

Als vervolg op de implementatie van het Integraal Maatschappelijk Beheerkader (IMBK) is in 2021 gestart met de vertaling van de sectorale meerjarenprogramma's naar een Integraal Maatschappelijk MeerjarenProgramma (IMMP) voor de planjaren 2022 t/m 2025. Hiervoor zijn in het kader van de implementatie van het IMBK voor alle assets inventarisaties uitgevoerd of nog in uitvoering. Het resultaat van deze inventarisaties is actuele beheerdata, zowel kwalitatief (o.a. technische staat) als kwantitatief (hoeveelheden).

Op basis van de actuele beheerdata stelt iedere assetbeheerder een sectoraal meerjarenprogramma op, welke input biedt voor de vervangingsinvesteringen per asset. In 2021 is de eerste stap gemaakt naar een Integrale Maatschappelijke MeerjarenProgramma, waarin alle sectorale meerjarenprogramma's zijn samengebracht en er gezamenlijk is gekeken naar kansen voor het integraal plannen en organiseren van groot onderhoud en/of vervangingen. Dit heeft voor 2023 o.a. geleid tot het integrale project 'Kapelpad, Gasthuistraat en nieuwstraat', waar de assets Riolering, Openbare Verlichting, Verkeer en vervoer en Groen gezamenlijk optrekken binnen één project.

Het IMMP biedt een programmering voor de planjaren 2022 t/m 2026 en is daarmee een basis voor de jaarlijkse programmering en de vervangingsinvesteringen. In het activiteitenplan en in onderstaande toelichting staan op basis van het IMMP per asset de projecten en de totstandkoming hiervan voor 2024 nader toegelicht.

Investeringsen rehabilitaties wegen o.b.v. IMMP 2024 € 5.590.813 (nr. 8 t/m 14)

Op basis van de meerjarenonderhoudsplanning rehabilitaties wegen bekijken we jaarlijks welke wegen de komende jaren gerehabiliteerd worden. Het volume aan te rehabiliteren wegen zal steeds afhankelijk zijn van de inspecties die iedere 2 jaar wordt uitgevoerd over alle verharde wegen in de gemeente (volgens CROW publ. 146). Uitgangspunt bij het opstellen van de nieuwe meerjarenonderhoudsplanning is dat de rehabilitaties worden uitgevoerd binnen de budgetten die in de begroting 2024 zijn opgenomen. In het kader van het IMMP zijn de werkzaamheden integraal afgestemd met de andere assetbeheerders, waarbij is gekeken in welk jaar de rehabilitaties het beste uitgevoerd kunnen worden.

Investeringsen groenrenovaties o.b.v. IMMP 2024 € 1.590.000 (nr. 15 t/m 19).

Op basis van de meerjarenonderhoudsplanning renovaties groen bekijken we jaarlijks welke bomen, beplanting en grassen de komende jaren gerehabiliteerd worden. Het volume zal steeds afhankelijk zijn van de inspecties die iedere 4 jaar wordt uitgevoerd over alle groene objecten in de gemeente en wordt integraal afgestemd binnen het IMMP.

Uitgangspunt bij het opstellen van de nieuwe meerjarenonderhoudsplanning is dat de renovaties worden uitgevoerd binnen de budgetten die in de begroting 2024 zijn opgenomen.

Investeringsen Meubilair o.b.v. IMMP 2024 € 282.500 (nr 20 t/m 23)

De inventarisatie van het straat- en parkmeubilair (gemeentebreed) t.b.v. de sectorale meerjarenplanning Meubilair is in 2022 opgeleverd. Het resultaat van de inventarisatie wordt vertaald naar een sectorale programmering Meubilair op basis waarvan de vervangingsinvesteringen voor 2024 projectmatig worden ingezet. De werkzaamheden bestaan uit groot onderhoud (bv. het in serie herstellen van de coating) en groot-schalige vervangingen (bv. gelijktijdig vervangen van meerdere objecten).

Investeringsen Openbare Verlichting o.b.v. IMMP 2024 € 2.136.012 (nr. 24 t/m 28)

In 2020/2021 is het areaal aan openbare verlichting opnieuw geïnteriseerd en verwerkt in het beheersysteem Liteweb. Voor de investeringen in de openbare verlichting geldt dat er aansluiting is gezocht met de integrale- en sectorale projecten van Riolerings en Wegen. De (eventueel) resterende investeringsgelden zijn beschikbaar voor de inzet van sectorale vervangingen en/of het toepassen van LED-straatverlichting. In relatie tot de gemeentelijke doelstelling 'duurzame openbare ruimte' is LED-straatverlichting namelijk een kostenefficiënte en duurzame keuze voor verlichting in de openbare ruimte. Zowel binnen de integrale- als sectorale projecten vervangen we conventionele verlichting door zuinige LED-verlichting en maken we gebruik van de toepassing van recyclebare stalen masten.

Investeringsen riolering o.b.v. IMMP 2024 € 6.623.639 (nr. 29 t/m 42).

De investeringen voor de riolering zijn gebaseerd op het vastgestelde IMBK (Integraal Maatschappelijk beheerkader) en hieruit volgend uitvoeringsprogramma PWR (Programma Water en Riolerings 2021-2025). Hieronder volgt een opsomming van de grotere investeringsposten als onderdeel van het IMMP 2024:

Groot onderhoud vrijverval riolering	€ 1.855.350 (nr. 31 t/m 33);
Mechanische vervanging riolering	€ 730.000 (nr. 34 t/m 37));
Afkoppelen/hydraulische knelpunten riolering	€ 1.788.289 (nr. 40 t/m 42).

Investerings in tractie € 227.000 (nr. 44 t/m 49)

In 2024 wordt een natstrooier aangeschaft ten behoeve van de tractie voor het servicebedrijf.

Investerings verkeer en vervoer o.b.v. IMMP 2024 € 2.141.777 (nr. 50 t/m 75).

Op basis van analyses en onderzoeken naar de verkeersveiligheid (o.a. verkeersveiligheidsmonitor, data verkeersongevallen en meldingen) is er een tactische planning Verkeer opgesteld. Deze planning omschrijft de locaties in de gemeente Oirschot waar sprake is van bv. overschrijding van het snelheidslimiet, verkeers- onveilige situaties of ongevalslocaties. In de tactische planning Verkeer is een lijst opgenomen met locaties waar behoefte is aan verbetering van de verkeerskundige situatie. De investeringen voor Verkeer zijn gebaseerd op de tactische planning Verkeer in combinatie met het nog te stellen meerjarenprogramma Verkeer (2024). Voor de projecten voortvloeiend uit de integrale en sectorale programmering Wegen en Rioleringsplan geldt dat deze moeten voldoen aan de richtlijnen zoals vastgelegd in het Oirschots Verkeers- en Vervoersplan (OVVP).

Bijlage 8: Overhead (o.b.v. IV3-indeling)

Bedragen x
€ 1.000

Kosten-soort	Omschrijving hoofdkostensoort	Begroot 2024	Begroot 2025	Begroot 2026	Begroot 2027
Lasten					
1.1	Sal en soc lasten	5.987	6.332	5.895	5.983
2.1	Belastingen	5	5	5	5
3.2	Duurzame goederen	0	0	0	0
3.4.1	Sociale uitkeringen in natura	2	2	2	2
3.5.1	Ingeleend personeel	110	110	110	110
3.8	Overige goederen en diensten	1.370	1.370	1.370	1.352
4.3.3	Inkomensoverdrachten - Gemeensch regelingen	2.115	2.125	2.125	2.111
4.3.6	Inkomensoverdrachten - overige overheden	144	144	144	144
4.3.8	Inkomensoverdrachten - overige instellingen en personen	4	4	4	4
7.2	Mutatie voorzieningen	79	79	79	79
7.3	Afschrijvingen	103	103	70	70
7.4	Toegerekende reële rente	21	19	17	17
7.5	Overige verrekeningen	0	0	0	0
		9.940	10.291	9.819	9.875
Baten					
3.2	Duurzame goederen	-1	-1	-1	-1
3.6	Huren	-10	-10	-10	-10
3.7	Leges en andere rechten	-2	-2	-2	-2
3.8	Overige goederen en diensten	-40	-40	-40	-40
7.1	Mutatie reserves	0	0	0	0
		-52	-53	-53	-53
		9.887	10.239	9.767	9.823

Bijlage 9: Lijst van gebruikte afkortingen

AB	Algemeen Bestuur
BAG	Basisregistratie Adressen en Gebouwen
BBMA	Brabant Brede Model Aanpak
BBP	Bruto Binnenlands Product
BBV	Besluit Begroting en Verantwoording
BCF	Bedrijfscontactfunctionaris
BIZ	Bedrijveninvesteringszone
BIZOB	Bureau Inkoop en Aanbestedingen Zuidoost-Brabant
BNG	Bank Nederlandse Gemeenten
BUIG	Bundeling Uitkeringen Inkomensvoorzieningen Gemeenten
BURAP	Bestuursrapportage
B&W	Burgemeester en Wethouders
BVC	Boomveiligheidscontrole
CAO	Collectieve Arbeidsovereenkomst
CBS	Centraal Bureau voor de Statistiek
COELO	Centrum voor Onderzoek van de Economie van de Lagere Overheden
CROW	Centrum voor Regelgeving en Onderzoek in de Grond-, Water- en Wegenbouw en de Ver- keerstechniek
DB	Dagelijks Bestuur
DUO	Dienst Uitvoering Onderwijs
DVO	Dienstverleningsovereenkomst
EMU	Economische en Monetaire Unie of Europese Monetaire Unie
FIDO	Financiering Decentrale Overheden
FTE	Full Time Equivalent (werkuren omgerekend naar voltijdbanen)
GFT	Groente Fruit en Tuinafval
GGD	Gemeenschappelijke Geneeskundige Dienst
GHOR	Geneeskundige Hulpverleningsorganisatie
GREX	Grondexploitatie
GRSK	Gemeenschappelijke Regeling Samenwerking Kempengemeenten
GTK	Gemeenschappelijk Toezichtkader
HALT	Het Alternatief
HOF	Houdbare Overheidsfinanciën
IBP	Interbestuurlijk Programma
ICT	Informatie- en communicatietechnologie
IHP	Integraal Huisvestingsplan
IKC	Intergraal Kind Centrum
IMBK	Integraal Maatschappelijk Beheer Kader
IMMP	Integraal Maatschappelijk Meerjaren Programma
IPO	Interprovinciaal overleg

IOAW	Inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte werkloze werknemers
IOAZ	Inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte gewezen zelfstandigen
ISD	Intergemeentelijke Sociale Dienst
LEA	Locale Educatieve Agenda
LED	Light-Emitting Diode (licht-emitterende diode/ licht uitstralende diode)
LISA	Databestand met gegevens over vestigingen in Nederland waar betaald werk wordt verricht
MARAP	Managementrapportage
MBO	Middelbaar Beroepsonderwijs
MD	Maatschappelijke Dienstverlening
MJUP	Meerjaren uitvoeringsprogramma
MRE	Metropool Regio Eindhoven
NAI	Nederlands Arbitrage Instituut
NAR	Nederlands Adviesbureau voor Risicomanagement
NV	Naamloze Vennootschap
ODZOB	Omgevingsdienst Zuidoost-Brabant
OSMO	Oirschots Samenwerkingsmodel Onderhoud
OVVP	Oirschots Verkeers- en Vervoersplan
OZB	Onroerende Zaakbelastingen
PVM	Partners in Vastgoedmanagement (Vastgoed consultancy bureau)
PW	Participatiewet
P&C	Planning en Control
P&O	Personeel & Organisatie
PWR	Programma Water en Riolering
RAV	Regionale Ambulance Voorziening
RES	Regionale Energie Strategie
RIVM	Rijksinstituut voor Volksgezondheid en Milieuhygiëne
RO	Ruimtelijke Ontwikkeling
ROK	Regionaal Operationeel Kader
SGE	Stedelijk Gebied Eindhoven
SGP	Stabiliteits-en Groeipact
SRE	Samenwerkingsverband Regio Eindhoven
SSC	Shared Service Center
SVN	Stimuleringsfonds Volkshuisvesting Nederlandse gemeenten
UA	Uitgesloten Aansprakelijkheid
UVP	Uitvoeringsprogramma
UVP VLG	Uitvoeringsprogramma Vitaal Landelijk Gebied
VAB	Vrijkomende Agrarische Bedrijfslocaties
VHROSV	Volkshuisvesting, Ruimtelijke Ordening en Stedelijke Vernieuwing
VLG	Vitaal Landelijk Gebied
VNG	Vereniging van Nederlandse Gemeenten
VO	Voortgezet Onderwijs

VPB	Vennootschapsbelasting
VRBZO	Veiligheidsregio Brabant Zuidoost
VSV	Vroegtijdig Schoolverlater (zonder startkwalificatie)
VTH	Vergunningverlening, Toezicht en Handhaving
VV	Voetbalvereniging
VvC	Vereniging van Contracten
WAJONG	Wet Arbeidsongeschiktheid JONGgehandicapten
WAO	Wet ArbeidsOngeschiktheid
WAZ	Wet Arbeidsongeschiktheid Zelfstandigen
WBO	Woning Bedrijf Oirschot
WMO	Wet maatschappelijke ondersteuning
WOZ	Waardering Onroerende Zaken
WSD	Werkvoorzieningschap de Dommel
WSW	Wet Sociale Werkvoorzieningen
WWB	Wet Werk en Bijstand
XTC	Extacy
ZLTO	Zuidelijke land- en tuinbouworganisatie